

Notat

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**
Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

Samlenotat til Folketingets Europaudvalg

Samlenotatet sendes efterfølgende til Videnskabsudvalget

Rådsmøde (konkurrenceevne) (det indre marked, industri, forskning)
torsdag den 22. og fredag 23. november 2007

Forskningsdelen

Punkt 10:	Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af Det Europæiske Institut for Teknologi (EIT)	s. 3	7. november 2007
	KOM(2006) 604 af 18. oktober 2006		
	- Politisk enighed		
Punkt 11 a):	Forslag til Rådets forordning om oprettelse af "ARTEMIS-fællesforetagendet" til gennemførelse af det fælles teknologiinitiativ vedrørende indlejrede computersystemer	s. 14	
	KOM(2007) 243 af 15. maj 2007		
	- Generel tilgang		
Punkt 11 b):	Forslag til Rådets forordning om oprettelse af "ENIAC-fællesforetagendet"	s. 22	
	KOM(2007) 356 af 22. juni 2007		
	- Generel tilgang		
Punkt 11 c):	Forslag til Rådets forordning om oprettelse af fællesforetagendet "Clean Sky"	s. 29	
	KOM(2007) 315 af 20. juni 2007		
	- Generel tilgang		
Punkt 11 d):	Forslag til Rådets forordning om oprettelse af et fællesforetagende for initiativet om innovative lægemidler (IMI)	s. 36	
	KOM(2007) 241 af 15. maj 2007		
	- Generel tilgang		
Punkt 12:	Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets beslutning om Fællesskabets deltagelse i et forsknings- og udviklingsprogram, der har til formål at forbedre ældres livskvalitet gennem brug af ny informations- og kommunikationsteknologi (IKT), og som gennemføres af en række forskellige medlemsstater. "Længst muligt i eget hjem" ("Ambient Assisted Living"- AAL)	s. 43	
	KOM(2007) 329 af 14. juni 2007		
	- Generel tilgang		

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**
Bredgade 40
1260 København K
Telefon 3544 6200
Telefax 3544 6201
E-post fi@fi.dk
Netsted www.fi.dk
CVR-nr. 1991 8440

Sagsnr. 07-024654
Dok nr. 368104
Side 1/87

- Punkt 13: Videnskabens og teknologiens fremtid i Europa** s. 49
KOM(2007) 161 af 4. april 2007
- Udveksling af synspunkter
- Vedtagelse af Rådskonklusioner
- Punkt 14: Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om videnskabelig information i den digitale tidsalder: adgang, formidling og bevarelse** s. 72
KOM(2007) 56 af 14. februar 2007
- Udveksling af synspunkter
- Vedtagelse af Rådskonklusioner
- Punkt 15: Rådsresolution om modernisering af de videregående uddannelser for Europas konkurrenceevne i en global vidensøkonomi** s. 79
KOM-dokument foreligger ikke
- Vedtagelse af Rådsresolution
- Punkt 16: Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg: Nanovidenskab og nanoteknologi: En europæisk handlingsplan for 2005-2009. Første rapport om gennemførelsen 2005-2007** s. 83
KOM(2007) 505 af 6. september 2007
- Vedtagelse af Rådskonklusioner

Forsknings- og
Innovationsstyrelsen

Side 2/87

**Punkt 10: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om etablering af Det Europæiske Institut for Teknologi (EIT)
KOM(2006) 604 af 18. oktober 2006**

- Politisk enighed

Revideret udgave af samlenotat forud for Rådsmødet (konkurrencevenne) den 25. juni 2007. Nye afsnit er markeret med en streg i margenen.

1. Resumé

Den 22. februar 2006 fremlagde Kommissionen en meddelelse med forslag om at oprette et Europæisk Institut for Teknologi med MIT som forbillede. Den 8. juni fremlagde Kommissionen endnu en meddelelse, som var en konkretisering af meddelelsen fra februar. Det Europæiske Råd støttede forslaget på møderne i marts og juni 2006. Derefter udsendte Kommissionen sit forslag til forordning af 18. oktober om etablering af Det Europæiske Institut for Teknologi (EIT) KOM(2006) 604. Forslaget blev efterfølgende detailbehandlet under det tyske formandskab i en ad hoc gruppe nedsat af Rådet.

Forsknings- og
Innovationsstyrelsen

Efter et længere forhandlingsforløb om et kompromisforslag fra det tyske EU-formandskab lykkedes det på mødet i Konkurrenceevnerådet den 25. juni 2007 at nå til en generel tilgang, som har dannet grundlag for forhandlingerne med Europa-Parlamentet. Forhandlingerne har vist, at der stort set er enighed om teksten, men spørgsmålet om finansieringen er ikke afklaret. Et kompromis forventes at foreligge, således at Rådet på novembermødet kan nå frem til politisk enighed om forordningen.

Side 3/87

2. Baggrund

I februar 2005 fremsatte Kommissionens formand Barroso ideen om etablering af et europæisk institut for teknologi (EIT) som en del af midtvejsevalueringen af Lissabon-strategien. EIT skulle ses som et af elementerne i en vidtspændende strategi for at mobilisere viden og innovation som en nøgle til vækst og beskæftigelse. Det skulle være et konkret udtryk for en EU-forpligtelse til at skabe et miljø, hvor der lægges stor vægt på innovation og ekspertise på højt niveau i EU.

Målsætningen med EIT er at skabe netværk, der er åbne for institutioner fra en EU-medlemsstat eller andre europæiske lande, som har en aftale med Kommissionen om deltagelse i EIT. Netværkene skal skabe den sammenhæng på europæisk plan mellem videregående uddannelse, forskning og innovation, som mangler på nuværende tidspunkt. Instituttet skal ses i sammenhæng med andre aktioner, herunder det 7. rammeprogram, der forbedrer netværk og synergieffekter mellem de bedste forsknings- og innovationsmiljøer i Europa. Kommissionen lægger endvidere op til, at Det Europæiske Forskningsråd bør spille en fremtrædende rolle.

Udgangspunktet vil være at etablere netværk, som med tiden skal udvikles til at blive et EIT baseret på regulære integrerede partnerskaber.

Finansieringen forventes at komme fra EU, EU's medlemslande, virksomheder og fonde.

Et kompromisforslag fra det tyske EU-formandskab dannede grundlag for forhandlingerne i foråret 2007. Det tyske formandskabs kompromisforslag opererede med en etablering i to trin, hvor første trin vil bestå i en etablering af EIT med en begrænset administration. EIT skal oprette op til tre vidensamfund (VIS) inden for højt prioriterede områder. Når erfaringerne hermed foreligger, skal der tages fornyet stilling til videreførelsen af EIT med oprettelsen af flere VIS på basis af en langsigtet strategi.

På mødet i Konkurrenceevnerådet den 25. juni 2007 vedtog Rådet en generel tilgang, som har dannet grundlag for forhandlingerne med Europa-Parlamentet. Indstillingen indebar blandt andet en budgetramme for EIT på 308,7 mio. euro og konfirmerede, at EIT starter med at etablere to til tre netværk. Vedvarende energi og klimaforandringer blev i forordningens præambel nævnt som et prioriteret emne. Sidstnævnte blev fra dansk side særligt støttet under forhandlingerne.

3. Hjemmelsgrundlag

Forslagets hjemmel er Traktatens artikel 157 (3) og artikel 251, som tillader Rådet at beslutte specifikke skridt med henblik på at iværksætte en bedre udnyttelse af det industrielle potentiale inden for innovation, forskning og teknologisk udvikling, samt finansforordningens artikel 185.

4. Nærhedsprincippet

Forslaget vedrører etableringen af en EU-institution, som har til opgave at medvirke til en overordnet koordinering og prioritering af transnationale aktiviteter vedrørende uddannelse, forskning og innovation. Denne opgave kan ikke løses nationalt, og forslaget anses derfor at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

5. Formål og indhold

Formålet med etableringen af et EIT er at fremme en samordnet indsats for at styrke Europas evne til at udnytte de tre elementer, som et konkurrencedygtigt, videnbaseret samfund skal bygge på (uddannelse, forskning og innovation) og til at forbedre den europæiske konkurrenceevne. EIT ses som en del af en integreret strategi, hvor der fokuseres på uddannelse, forskning og innovation for at nå Lissabon-målene.

EIT vil også tilstræbe at opbygge en global anerkendelse og stille et attraktivt miljø til rådighed for de bedste talenter i verden.

EIT's struktur og ledelse

EIT skal være en institution, som udpeger og støtter europæiske ”Viden- og Innovationssamfund” (VIS), bestående af integrerede partnerskaber med deltagere fra universiteter, forskningsorganisationer og erhvervslivet på højeste niveau inden for specifikke områder af forskning, uddannelse og innovation. EIT behandler forslag om etablering af VIS, udvælger de bedste og bevilger en delfinansiering inden for de økonomiske rammer.

Det foreslås, at EIT ledes af en bestyrelse for en selvstyrende, fleksibel, effektiv og operationel organisation med ca. 60 ansatte, som udfører støttefunktioner. Bestyrelsen fastlægger de vigtigste tematiske områder, der skal arbejdes indenfor,

og udvælger, opretter, overvåger og evaluerer VIS, samt træffer beslutning om EIT's overordnede budget og fordeling af midler til VIS.

Sammensætningen af bestyrelsen bør sikre en ligelig fordeling af medlemmer med erfaring fra henholdsvis den videnskabelige sektor og erhvervslivet. Medlemmerne skal udpeges i personlig egenskab.

Et VIS vil blive et integreret partnerskab, som har påtaget sig at nå en række strategiske mål, der fastlægges af EIT's bestyrelse, og som varetager en lang række opgaver knyttet til forskning, innovation og undervisning af universitetsstuderende.

VIS skal være partnerskaber bestående af fremragende grupper fra universiteter, erhvervslivet og forskningssektoren, som skal have en dagsorden for uddannelse, forskning og innovation med en mellemlang til lang tidshorizont (7-15 år) inden for et bredt, strategisk tværfagligt område. De skal have den kritiske masse, som er nødvendig for at få betydning på verdensplan og samle den fragmenterede ekspertise, der findes i Europa. Efter EIT's etablering i 2008 forventes de første VIS etableret i 2010-11.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 5/87

VIS bør udvælges på grundlag af en proces, som er både top-down og bottom-up. Efter udvælgelsen skal hvert enkelt VIS fastsætte sin egen operationelle struktur inden for de overordnede rammer, der er fastsat af bestyrelsen. Omfanget af VIS's selvstændighed og ansvar bør fastlægges af bestyrelsen, men de bør dog have en betydelig grad af selvstændighed og den størst mulige fleksibilitet i deres interne organisation og forvaltningen af deres økonomiske, menneskelige og fysiske ressourcer.

Det er hensigten, at innovation frem for den traditionelle teknologioverførsel i slutfasen skal være omdrejningspunktet for arbejdet vedrørende de tre elementer, som et VIS skal bygge på. For at opnå dette bør erhvervsekspertise integreres i alle aspekter af forskningen og uddannelsen. Erhvervslivet kan bidrage direkte til forskning og uddannelse med forskere og ledelsesmetoder. Forskellige undervisningsprogrammer kunne omfatte moduler vedrørende forvaltning inden for innovation og kurser i iværksætterkultur.

Menneskelige ressourcer og ansættelsesforhold

EIT skal beskæftige et meget begrænset antal medarbejdere, anslået maksimalt 60, når organisationen er fuldt udbygget.

Der forventes indtil 2013 oprettet 6 VIS, som hver skal have af størrelsesordenen 1.000 medarbejdere, når de er fuldt etablerede. Fordelingen på medarbejdergrupper forventes at blive ca. 10 % akademikere, 30 % forskere og 60 % teknisk-administrative.

EIT skal kunne tiltrække de bedste menneskelige ressourcer til VIS og placere dem i effektive grupper.

Forskere, undervisere og ansatte, der beskæftiger sig med innovation eller teknologioverførsel, skal kunne udlånes til og ansættes af EIT f.eks. ved direkte ansættelse, udstationering, løs tilknytning eller i midlertidige stillinger.

Akademiske grader og eksamensbeviser

Det forventes, at det i de fleste tilfælde vil være universitetspartnerne, der tildeler akademiske grader, men nogle medlemsstater kunne ønske at bemyndige andre VIS-partnere eller VIS denne ret. Medlemsstaterne vil samarbejde om at anerkende EIT's akademiske grader og diplomer og EIT vil søge at understøtte denne proces. Det vil give en synlig bekræftelse af EIT's status og et incitament for studerende og forskere til at deltage i dets programmer. EIT skal være en tiltrækningskraft for de bedste hjerner i hele verden.

Styrkelse af videndeling og samarbejde

EIT's bevillinger til VIS betyder, at de deltagende universiteter og forskningscentre kan gennemføre et mere omfattende arbejde hurtigere, end det ellers ville have været tilfældet. Det tætte partnerskab inden for et VIS og integrationen af erhvervslivet skal muliggøre en mere effektiv deling af viden og anvendelse heraf i forbindelse med innovation. EIT vil kunne stille supplerende finansielle ressourcer til rådighed til opbygningen af infrastrukturkapacitet.

På områder præget af høj risiko og usikkerhed kan virksomheder tilskyndes til at investere og deltage direkte i en tidligere fase af forskningen, end de ellers ville gøre, eller til at investere i områder, hvor målene er mere langsigtede og præget af spekulation. Samtidig vil VIS uddannelsesaktiviteter sætte virksomhederne i stand til at bidrage til de studerendes uddannelse og gøre deres viden mere relevant for en erhvervskarriere eller etablering af egen virksomhed.

Hvis erhvervslivet får større indflydelse på VIS's dagsorden, vil det sikre, at forskningsresultaterne bliver relevante for erhvervslivet, og støtte udviklingen af nye forretningsmuligheder. Små og mellemstore virksomheder kan opnå fordele i form af en større humankapital, etablerings- og spin-off-muligheder, klyngeaktiviteter, lettere adgang til venturekapital samt bedre udnyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.

Finansiering

EIT og VIS vil blive finansieret fra en kombination af kilder:

- Fra det budget, Kommissionen allokere til EIT, fra strukturfondene, fra det 7. rammeprogram, fra livslang læring-programmet og fra konkurrenceevne- og innovationsprogrammet
- Medlemsstater, regionale eller lokale myndigheder
- Virksomheder, venture kapitalfonde, banker, Den Europæiske Investeringsbank (EIB)
- Indtægter fra salg af intellektuelle rettigheder
- Indtægter fra donationer til EIT.

En væsentlig del af investeringerne i forbedring af forskningsfaciliteter til brug for VIS kunne tilvejebringes gennem direkte bevillinger fra medlemsstaterne, regionale eller lokale myndigheder eller fra lån, herunder fra EIB.

En stigende del af EIT's indtægter forventes på langt sigt at bestå af indtægter fra kontrakter vedrørende forsknings- og uddannelsesaktiviteter.

Den samlede finansiering af EIT og VIS for perioden 2007-13 anslås til 2.367,1 mio. euro, hvoraf 308,7 mio. euro foreslås taget fra uallokerede midler i den inter-institutionelle aftale om EU's budget for 2007-2013.

Hvis erfaringerne viser, at det ikke kan lade sig gøre at tilvejebringe den nødvendige finansiering, vil der i tide blive fremsat forslag om de nødvendige tilpasninger.

Globale perspektiver

En af EIT's målsætninger er at tiltrække studerende og forskere fra hele verden. Kun ved at opnå et godt omdømme på verdensplan vil det være i stand til at tiltrække studerende og forskere fra hele Europa og fra lande uden for EU. Det vil både være en målestok for succes og give EU en mulighed for at udnytte ikke-EU-borgernes kvalifikationer – en fremgangsmåde, der ligner den i USA. EIT bør dog være opmærksom på nødvendigheden af at undgå at udløse hjerneflugt fra mindre udviklede lande og i stedet fremme forskning og innovation i tredjelande gennem passende forbindelser.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 7/87

Sammenhæng med andre EU-aktiviteter

EIT skal kunne indgå som en del af en samordnet indsats for at styrke mulighederne for på forsknings-, uddannelses- og innovationsområderne at bidrage til opfyldelse af Lissabon-målene. I modsætning til andre EU-initiativer planlægges EIT som et permanent organ, altså en aktør på vidensområdet og ikke en støtte-mekanisme. Det vil integrere de tre elementer, som VIS skal bygge på, og aktivt skabe sammenhæng mellem disse tre elementer for at opnå synergieffekter mellem dem. Der lægges navnlig op til at støtte strategisk forskning, som er rettet mod problemløsning og uddannelse af studerende inden for områder af særlig stor betydning for erhvervslivet.

Bestyrelsen forventes at etablere en struktureret dialog med Det Europæiske Forskningsråd. Der kunne etableres en tilsvarende dialog med de ansvarlige for andre EU-initiativer som f.eks. de europæiske teknologiplatforme, de fælles teknologiinitiativer og ekspertisenettene med henblik på at sætte bestyrelsen i stand til at formulere sin egen politik og gøre den sammenhængende og præget af synergieffekter. På det operationelle plan bør partnerskaberne i alle faser (fra udarbejdelsen af deres ansøgning om at blive VIS og fastlæggelsen af deres målsætninger til gennemførelsen efter udvælgelsen) opfordres til at udvikle samarbejde vedrørende eksisterende projekter og udnytte resultaterne og bedste praksis fra disse.

* * *

Et kompromisforslag fra det tyske EU-formandskab dannede grundlag for forhandlingerne i foråret 2007. Det tyske formandskabs kompromisforslag opererede med en etablering i to trin, hvor første trin vil bestå i en etablering af EIT med en begrænset administration. EIT skal oprette op til tre vidensamfund (VIS) inden for højt prioriterede områder. Når erfaringerne hermed foreligger, skal der

tages fornyet stilling til videreførelsen af EIT med oprettelsen af flere VIS på basis af en langsigtet strategi.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har i en betænkning af 23. juli 2007 udtalt sig om det foreliggende forslag.

Parlamentet har fremlagt en lang række ændringsforslag, men vurderes i realiteten at være meget tæt på Rådets generelle tilgang.

I Parlamentsbetænkningen foreslås blandt andet, at instituttet benævnes ”European Institute of Innovation and Technology”. Det understreges, at EIT igangsættes i en pilotfase med etablering af VIS inden for områder, der kan hjælpe EU med at håndtere nutidige og fremtidige udfordringer, såsom klimaforandringer, bæredygtig mobilitet, energieffektivitet og den næste generation af informations- og kommunikationsteknologier.

Parlamentet fastslår endvidere, at midler afsat til andre af Fællesskabets initiativer inden for uddannelse, forskning og innovation ikke bør bruges til at finansiere EIT. Endelig foreslår Parlamentet i betænkningen, at EIT udarbejder syvårige handlingsplaner, der godkendes af både Rådet og Parlamentet.

Parlamentet kunne derimod ikke godkende, at EIT selv udsteder diplomer og grader for de uddannelser, der gennemføres i EIT-regi. I stedet foreslås, at EIT supplerende anerkender de kvalifikationer, som dokumenteres af de højere uddannelsesinstitutioner, som deltager i et VIS.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 8/87

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Oprettelsen af EIT vil indebære nye udgifter for EU's budget på 308,7 mio. euro i 2007-2013 (løbende priser), hvoraf Danmarks finansieringsandel udgør ca. 2 %, svarende til ca. 50 mio. kr. Hertil kommer midler, der kan bevilges fra allerede vedtagne EU-programmer.

Da forslaget lægger op til, at medlemslandene eventuelt kan bidrage med nationale midler, vil forslaget kunne medføre nationale statsfinansielle konsekvenser. Det er ikke på nuværende tidspunkt muligt at opgøre størrelsen af en eventuel udgift.

9. Høring

Kommissionens forslag har været udsendt til høring hos medlemmerne af EF-Specialudvalget for forskning i flere omgange senest med frist den 1. november 2007. Der er samlet modtaget høringssvar fra følgende:

Akademikernes Centralorganisation (AC)

AC er positiv over for idéen om etablering af EIT, men finder, at der ikke foreligger et tilstrækkelig præcist beslutningsgrundlag.

Særlig finder AC det - i tråd med regeringens holdning i øvrigt - nødvendigt at tage forbehold for en stillingtagen til finansieringen af instituttet, idet AC fortsat finder det afgørende, at oprettelsen af EIT sker med et nyt finansieringsgrundlag, således at finansieringen af instituttets aktiviteter ikke medfører reduktioner i medlemsstaternes eller EU's forskningsprogrammer. I den præsenterede forordning foreligger der ikke en finansieringsplan eller en overbevisende analyse af finansieringsmulighederne, som sandsynliggør, at dette vil være muligt.

AC finder det positivt, at der med forslaget lægges op til en model for organisering af instituttets aktiviteter, hvor selve EIT-enheden er forholdsvis lille, mens de fleste opgaver varetages af tværfaglige forskningsnetværk (de såkaldte VIS-partnerskaber) med adgang til at fastsætte egen organisering og beslutningsstruktur. Beskrivelsen af den centrale organisering og beslutningsstruktur forekommer dog fortsat meget overfladisk, og AC savner en præcisering af ledelseskapacitet og ledelseskompetencer, så det bliver tydeligere, hvordan der kan skabes fælles engagement og identitet i en netværksstruktur byggende på adskilte partnerskaber.

AC finder også, at der fortsat mangler en afklaring af, hvilke fagområder der vil kunne indgå i de tværfaglige forskningsnetværk. Der må en relativt bred definition af teknologi til, hvis instituttet skal kunne favne de fagområder, der er nødvendige for at skabe innovationer i et vidensamfund. Det vil være meget uhenigtsmæssigt, hvis EIT foretager en snæver satsning på teknologisk forskning og uddannelse i traditionel forstand - både set i markeds- og samfundsperspektiv. Der må således også satses på at udvikle synergien mellem teknik, samfundsvidenskab og humaniora.

C3 ledelse og økonomi

Med netværksetablering og -udvikling som model for en væsentlig del af den fremtidige verdensøkonomi, vil det være naturligt i europæisk regi at understøtte de stadigt mere intensive fælles initiativer med en spændvidde fra eksempelvis Airbus projektet og automobilindustriens udviklingsfællesskaber til små lokale innovationsmiljøer med tilknytningsmuligheder til en enhed som European Institute of Technology (EIT). Udvikling af tilsvarende tilknytningsmuligheder til eksempelvis CERN vil også være relevante. Europæisk placering i den fremtidige verdensøkonomi vil stille forstærkede og nye paradigmekrav i tillæg til de traditionelle samarbejder mellem teknologi og erhvervsøkonomi. EIT aktivitetsporteføljen bør således tilføjes transdisciplinære og multikulturelle elementer, samtidig med at der også fokuseres på service-sektoren.

Der opfordres til at skabe et momentum mellem videnskaberne TEK-SAMFHUM, med humaniora som intensiveret indsatsfelt i tillæg til de traditionelle synergier mellem teknologi og erhvervsøkonomi.

Beskrivelsen af EIT's struktur og ledelse opbygget omkring viden- og innovationsamfund (VIS) indeholder risici for utilstrækkelig ledelseskapacitet. Der foreslås etableret en konstruktion med forstærkede ledelsesforhold til sikring af udvikling og vedligehold af hensigtsmæssig engagement og identitet.

Håndteringen af menneskelige ressourcer og ansættelsesforhold indeholder væsentlige elementer for modernisering og reform af karriere- og funktionsforhold for forskere, undervisere og medarbejdere generelt. EIT har på disse felter mulighed for fra starten at udvikle fremadrettede incentive elementer, hvor der specielt kan fokuseres på de professionelle funktionsforhold som nøgleområder.

Handelshøjskole/Business School-sektoren indeholder naturlige platforme for udvikling af tværkulturelle og transdisciplinære kompetencefelter. Det anbefales derfor, at denne sektor repræsenteres i EIT's ledelsesstruktur, politisk såvel som operationelt, og dermed deltager i udviklingen af stærkest mulige ledelsesprocesser og strukturer.

Dansk Industri (DI) er ikke enig i indstillingen, idet DI finder, at vi fra dansk side bør anbefale, at fokus rettes mod energi og ikke alene mod vedvarende energi. Sidstnævnte vil således udelukke fokus på f.eks. energieffektivisering. DI understreger vigtigheden af, at bestyrelsen for EIT udpeges snarest muligt, da den bør have betydelig indflydelse på formuleringen af fagligt fokus i de enkelte videns- og informationssamfund. DI finder det påkrævet, at der snarest muligt skabes større klarhed over, hvordan finansieringen af EIT skal sikres. Dette skal også ses i lyset af, at der synes at være betydelig usikkerhed om, hvorvidt der vil blive allokeret midler til EIT fra det 7. rammeprogram.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 10/87

Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole (KVL)

KVL tilslutter sig den foreslåede positive danske holdning til forslaget om etablering af et EIT, men understreger alvoren i, at finansieringen ikke er på plads.

Hvis målsætningen for EIT om at skabe et forskningsinitiativ med global gennemslagskraft skal opnås, forudsætter det, at der skal kunne skabes et troværdigt grundlag for overordentligt ambitiøse og dermed risikable forskningssatsninger.

Samspillet mellem forskningsprocessens forskellige aktører, fra grundforskning til produkt, skabes i en dynamisk proces, hvor der både skal være en høj grad af sikkerhed for et gensidigt udbytte og en høj grad af handlefrihed inden for fælles satsning. Skabes der for store afhængigheder, f.eks. i forhold til at skulle skaffe ekstern finansiering undervejs, mindskes aktørernes interesse for at gå ind i alt for store og måske usikre satsninger - det gælder både de centrale forskere og de virksomheder, der ønskes inddraget. Ikke mindst ønsket om at tiltrække verdens førende forskere er helt afhængig af, at EIT kan tilbyde bedre økonomiske rammer, end det der ellers tilbydes.

EIT's målsætning kan ikke nås på selv mellemlangt sigt, for det tager rigtig lang tid at opbygge en anerkendt og slagkraftig forskningsinstitution. Glipper det i første omgang, fordi der ikke kan skabes tilstrækkelig fremdrift og resultater, lider EU et betydeligt prestigetab, som desværre vil kunne få afsmittende effekt på hele det europæiske forskningsmiljø.

KVL finder det afgørende for realiseringen af EIT, at spørgsmålet om finansieringen afklares, og at midlerne hertil ikke tages fra andre initiativer.

KVL foreslår, at EIT placeres i Danmark for at kunne bidrage til et løft af dansk forskning og branding af Danmark som et af verdens førende vidensamfund.

HTS Handel, Transport og Service

HTS finder det positivt, at EU fortsætter arbejdet med at samordne indsatsen for en styrkelse af Europas kompetencer inden for uddannelse, forskning og innovation med sigte på et mere konkurrencedygtigt og videnbaseret samfund.

En styrket forskningsindsats på EU-niveau er af stor betydning for arbejdet med at styrke medlemslandenes globale konkurrenceevne i forhold til økonomier og samfund i stærk udvikling i f.eks. Asien og USA.

Instituttets tætte relationer til erhvervslivet vil være afgørende for, at områderne uddannelse, forskning og innovation kan fungere som en katalysator for virksomhedernes øgede beskæftigelse, vækst og konkurrenceevne.

HTS finder, at der - henset til den samlede service- og transportsektors betydning på EU-niveau og i de enkelte medlemslande - bør sættes måltrettet på udvikling af særskilte partnerskaber inden for blandt andet service, handel, transport og logistik.

HTS støtter indstillingen, herunder at arbejde for, at vedvarende energi som et højt politisk område bliver et emne for et af de første vidensamfund.

HTS har noteret sig, at Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole (KVL) i sit høringssvar har foreslået, at EIT placeres i Danmark med henblik på at kunne bidrage til et løft af dansk forskning og branding af Danmark som et af verdens førende vidensamfund. HTS er enig i dette forslag og anmoder om, at man fra dansk side arbejder for opbakning til at få EIT placeret i Danmark.

Landsorganisationen i Danmark (LO)

LO ser positivt på, at der etableres et europæisk forum, der kan koordinere og finansiere et samarbejde mellem eksisterende videncentre. Det er dog vigtigt, at det sker i forbindelse med en ny, øremærket bevilling, som ikke medfører reduktion i eksisterende forskningsmidler.

Der er flere steder en række uafklarede spørgsmål, og LO kan støtte indstillingen om at arbejde videre med at få konkretiseret dem.

Det foreslås, at instituttet skal ledes af en (lille) bestyrelse fra forsknings- og erhvervslivet, der er udpeget i deres personlige egenskab. LO skal opfordre til, at der kommer både danskere og repræsentanter fra lønmodtagere med i bestyrelsen.

LO finder – i overensstemmelse med tidligere indsendte kommentarer – at der er behov for en præcisering af beslutningsgrundlaget for og finansieringen af EIT. LO efterlyser et nærmere budget for og præcisering af, hvor meget f.eks. strukturfondene skal bidrage til EIT. Spørgsmålet er, hvilke konsekvenser det vil få for strukturfondsindsatsen på andre områder, f.eks. i forhold til opkvalificering af arbejdsstyrken. Desuden er det vigtigt, at EIT ikke blot fokuserer på teknologisk

forskning mv., men også inddrager andre discipliner inden for humaniora og samfundsvidenskab.

LO ser også gerne, at man i etablering af integrerede partnerskaber inddrager viden fra væsentlige samfundsorganisationer såsom lønmodtagerorganisationer, der blandt andet har stor indsigt i uddannelse og medarbejderdrevne innovation. Generelt er det vigtigt, at EIT også favner den mere praktiske og brugerdrevne innovation, herunder fokuserer på ikke-akademiske medarbejderes bidrag til innovation – også medarbejderdrevne innovation. En stor del af udfordringen for Europa bliver at gøre de i vid udstrækning brugerdrevne virksomheder mere forskningsbaserede.

Rektorkollegiet

Rektorkollegiet har en skeptisk holdning til forslaget om etablering af EIT, men deler Kommissionens bekymring for Europas evne til at omsætte sin fremragende forskning til konkurrencedygtig innovation. Det findes dog ikke godtgjort, at det foreslåede store og centraliserede projekt kan organiseres og finansieres på en måde, der vil være hensigtsmæssig i forhold til de mekanismer, der nationalt og regionalt skaber grobund for en velforankret og robust innovation og forandringskultur.

Forsknings- og
Innovationsstyrelsen

Side 12/87

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen ser positivt på den grundlæggende idé om at forstærke netværksdannelsen mellem de førende europæiske universiteter, forskningsinstitutioner og erhvervsvirksomheder med henblik på at styrke sammenhængen mellem uddannelse, forskning og innovation. Regeringen har i forhandlingerne lagt vægt på, at det politisk højt prioriterede område vedvarende energi bliver emne for et af de første vidensamfund, og noterer med stor tilfredshed, at dette emne også er indeholdt i Rådets generelle tilgang.

Regeringen tilsluttede sig den generelle tilgang opnået på Rådets møde den 25. juni 2007 og støtter politisk enighed herom.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der blev i Rådet den 25. juni 2007 opnået tilslutning til et kompromis om EIT baseret på det tyske kompromisforslag. Det er på mødet i september mellem Rådet og Parlamentet konstateret, at der mellem parterne stort set er enighed om teksten i forslaget. Der er dog fortsat et udestående problem vedrørende den samlede finansiering af EIT. Finansieringen drøftes i øjeblikket, og det sker i sammenhæng med finansieringen af Galileo (globalt satellitnavigationssystem).

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt Folketingets Europaudvalg med henblik på forhandlingsoplæg den 22. juni 2007.

Sagen blev forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 16. maj 2007 forud for Konkurrenceevnerådets møde den 22. maj 2007.

Kommissionens forslag til forordning af 18. oktober 2006 om etablering af Det Europæiske Institut for Teknologi (EIT) KOM(2006) 604 blev forelagt Folketingets Europaudvalg i forbindelse med samråd i udvalget den 1. december 2006.

Om meddelelsen af 8. juni 2006 KOM(2006) 276 har Folketingets Europaudvalg modtaget grundnotat af 28. august 2006 samt revideret grundnotat af 25. oktober 2006.

Meddelelsen af 22. februar 2006 KOM(2006) 77 blev forelagt Folketingets Europaudvalg med henblik på forhandlingsoplæg den 3. marts 2006 forud for Konkurrenceevnerådets møde den 13. marts 2006. Udvalget har modtaget supplerende samlenotat af 24. februar 2006.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 13/87

Punkt 11 a): Forslag til Rådets forordning om oprettelse af "ARTEMIS-fællesforetagendet" til gennemførelse af det fælles teknologiinitiativ vedrørende indlejrede computersystemer

KOM(2007) 243 af 15. maj 2007

- Generel tilgang

Revideret udgave af samlenotat forud for Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007. Nye afsnit er markeret med en streg i margenen.

1. Resumé

Det 7. rammeprogram for Forskning, Teknologisk udvikling og Demonstration udmærker sig ved en markant satsning på strategiske initiativer, hvor industri og forskning går sammen om at udforme den fælles europæiske strategi inden for en række forskningsområder.

Et nyt initiativ er EU's fælles teknologiinitiativer (JTI). Kommissionen har fremlagt forslag om etableringen af det fælles teknologiinitiativ ARTEMIS for indlejrede computersystemer medio maj 2007. Kommissionen præsenterede forslaget på Rådsmødet (konkurrenceevne) den 21.-22. maj 2007.

Indlejrede computersystemer betyder, at man indbygger regnekraft (intelligens) andre steder end i den traditionelle computer, for eksempel i mobiltelefoner, vvs-udstyr eller biler.

Fællesskabets finansielle bidrag til fællesforetagendet ARTEMIS for den tiårige periode frem til 2017 forventes at være på op til 420 mio. euro. Fællesskabsmidlerne tages fra temaet "Informations- og kommunikationsteknologi (IKT)" i særprogrammet "Samarbejde" under 7. rammeprogram.

Efter Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007 har formandskabet fremlagt reviderede forslag.

Det forventes, at Rådet når frem til en generel tilgang om sagen på Rådets møde den 22.-23. november 2007.

2. Baggrund

EU's fælles teknologiinitiativer (JTI) er et nyt instrument i EU's politik for at fremme forskning og teknologisk udvikling.

De fælles teknologiinitiativer kendetegner en ny måde at give europæisk industri indflydelse på indholdet af udbuddene i EU's forskningsprogrammer med henblik på offentlig-private partnerskaber. JTI'erne er karakteriserede ved, at især industrien, og i et vist omfang forskningsmiljøerne, er mere direkte involverede i udformningen og udmøntningen af programmerne end i de traditionelle rammeprogramaktiviteter.

Hensigten er, at de styrende organer (fællesforetagendet), som vil være drevet af industrikonsortiet bag den konkrete JTI, selv skal stå for forvaltningen af strategisk forskningsdagsorden og tilhørende bevilling. De primære opgaver er i første omgang derfor at fastlægge et arbejdsprogram for det pågældende forskningsom-

råde, udarbejde opslag til at udmønte arbejdsprogrammet og forskningsstrategien samt at evaluere og udvælge projekter til støtte.

En del af indsatsen i 7. rammeprogramms særprogrammer vil blive udmøntet igennem JTI'er.

Gennem de fælles teknologiinitiativer mobiliseres en kombination af private og offentlige, europæiske og nationale finansieringsformer og -kilder. Denne finansiering kan antage forskellige former og mobiliseres gennem forskellige mekanismer.

Initiativerne udspringer hovedsagelig af arbejdet i EU's europæiske teknologiplatforme og kan betragtes som en overbygning på de få teknologiplatforme, der er nået til et stadium, hvor betydelige offentlige og private investeringer er nødvendige for at føre platformens strategiske forskningsdagsorden ud i livet.

Kommissionen har tidligere meddelt, at man planlægger at foreslå JTI'ere inden for seks områder. Foreløbig har Kommissionen fremlagt forslag om ARTEMIS, Clean Sky, ENIAC, IMI og senest FCH (fælles teknologiinitiativ om brændsels-celler og brint).

Indlejrede computersystemer betyder, at man indbygger regnekraft (intelligens) andre steder end i den traditionelle computer, for eksempel i mobiltelefoner, vvs-udstyr eller biler.

Fællesskabets finansielle bidrag til fællesforetagendet ARTEMIS for den tiårige periode frem til 2017 forventes at være på op til 420 mio. euro. Fællesskabsmidlerne tages fra temaet "Informations- og kommunikationsteknologi (IKT)" under særprogrammet "Samarbejde".

3. Hjemmelsgrundlag

Forslagets hjemmel er Traktatens artikel 171. Forslaget vedtages i henhold til Traktatens artikel 172, hvorefter Rådet efter høring af Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg kan vedtage forslag om de i artikel 171 omhandlede bestemmelser.

4. Nærhedsprincippet

Forslaget vil give mulighed for, at hidtil fragmenterede indsats for såvel europæiske, nationale statslige og private midler kan samles i en fælles europæisk indsats om indlejrede computersystemer. En fællesskabsforanstaltning kan skabe en retlig ramme for et sådant samarbejde. Muligheden for samordning af nationale og europæiske indsatser øger handlerummet for opnåelse af overordnede mål for den samlede europæiske forskning og industri inden for området. Herigennem styrkes de europæiske virksomheders konkurrencekraft. Forslaget vurderes hermed at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

5. Formål og indhold

På verdensplan vurderes værdien af markedet for indlejrede systemer i 2004 at være på 279 mia. kr. og hastigt stigende. Det skønnes, at omkring 90 % af alle computersystemer i dag er indlejrede systemer.

Indlejret software må forventes at få en stadig stigende betydning for dansk erhvervslivs konkurrenceevne i takt med, at den indlejrede software i højere grad får betydning for produkternes ydeevne. Udvikling af indlejret software vil således være væsentlig for konkurrenceevnen inden for mange sektorer, eksempelvis sundhed, landbrug, logistik, møbler, byggeri m.m., herunder anvendelser inden for den offentlige sektor.

JTI'en skal samle fragmenterede indsatser inden for forskning og udviklingsarbejde (FoU) i indlejrede systemer. Det forventes, at JTI'en kan fokusere indsatserne i en retning inden for den forskningsdagsorden, som industrien har udarbejdet i den europæiske teknologiplatform for indlejrede systemer. Herved sikres en målrettet udviklingsproces i forhold til den europæiske industris behov. Gennem JTI'en skal skabes incitamenter for, at erhvervsliv og medlemslande øger deres FoU indsats inden for indlejrede systemer.

Når software og softwaresystemer indgår som en integreret del af et produkt, taler man om indlejrede systemer. Når virksomheder konkurrerer på kvalitet og funktionalitet af et givet produkt, vil indlejret software ofte være et væsentligt element i denne konkurrence. Det vurderes, at værdien af den indlejrede software inden udgangen af indeværende årti vil udgøre en væsentlig procentdel af den samlede værdi af centrale varegrupper, eksempelvis 37 % af værdien i telekommunikationsprodukter og 33 % af værdien af medikoteknik. Indlejret software udgør således et meget stort og voksende globalt marked.

Oprettelse

ARTEMIS-fællesforetagendet foreslås oprettet for en periode, som udløber den 31. december 2017. Rådet vil kunne forlænge denne periode. Fællesforetagendets sekretariat foreslås placeret i Bruxelles, Belgien.

Mål

Etableringen af fællesforetagendet ARTEMIS sigter mod at:

- fastlægge og gennemføre en forskningsdagsorden for udviklingen af vigtige teknologiområder vedrørende indlejrede computersystemer på tværs af forskellige anvendelsesområder med henblik på at styrke europæisk konkurrenceevne og bæredygtighed og skabe plads til helt nye markeder og samfundsnyttige anvendelsesformål.
- støtte gennemførelse af F&U-aktiviteterne, især ved at give økonomisk støtte til deltagere i projekter, der er udvalgt på grundlag af indkaldelser af konkurrerende forslag.
- fremme et offentligt-privat partnerskab, der tilsigter at mobilisere og samle en indsats fra Fællesskabets side og fra national og privat side, at øge de samlede F&U-investeringer vedrørende indlejrede computersystemer og at skabe samarbejde mellem den offentlige og den private sektor.
- sikre, at forskning og teknologisk udvikling vedrørende indlejrede computersystemer er effektiv og holdbar.
- opnå synergi og koordinering med hensyn til den europæiske F&U-indsats vedrørende indlejrede computersystemer, herunder gradvis integrering i ARTEMIS-fællesforetagendet af de aktiviteter på området, der for øjeblikket gennemføres via mellemstatslige F&U-ordninger (EUREKA).

Medlemmer og organisering

De stiftende medlemmer er Det Europæiske Fællesskab repræsenteret ved Kommissionen, en række medlemsstater og sammenslutningen ARTEMISIA (The ARTEMIS Industrial Association, som er en fælles europæisk organisation for virksomheder beskæftiget med indlejrede systemer og en fælles teknologiplatform). Fællesforetagendet skal imidlertid efter sin oprettelse være et uafhængigt organ med selvstændig bemanding og gennemsigtig og åben beslutningsprocedure. Magtbalancen skal afspejle finansieringen, hvor industrien står for minimum 50 %, forventeligt primært i form af ikke-finansielle bidrag.

Fællesforetagendet tænkes organiseret med en bestyrelse, repræsentantskabet for de offentlige myndigheder, erhvervs- og forskningsudvalget samt en administrerende direktør. Bestyrelsen foreslås sammensat af medlemmerne af ARTEMIS-fællesforetagendet og formanden for Erhvervs- og forskningsudvalget.

Repræsentantskabet for de offentlige myndigheder består af ARTEMIS-fællesforetagendets offentlige myndigheder. Erhvervs- og forskningsudvalgets medlemmer (max. 25) bliver udpeget af ARTEMISIA. Udvalgets opgave er at udarbejde de flerårige strategiske planer og det årlige arbejdsprogram for ARTEMIS samt at udarbejde forslag til den teknologiske og forskningsmæssige strategi.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 17/87

Finansiering

ARTEMIS' ressourcer består af medlemmernes bidrag til driftsomkostningerne, Kommissionens bidrag til finansiering af forsknings- og udviklingsaktiviteter samt enhver form for indtægt, fællesforetagendet kan opnå.

ARTEMIS' forsknings- og udviklingsaktiviteter for perioden indtil den 31. december 2017 dækkes af følgende bidrag:

- et finansielt bidrag fra Fællesskabet på højst 410 mio. euro til projektfinsiering
- ARTEMIS-medlemsstaters finansielle bidrag, der har form af årlige tilsagnserklæringer, og som udbetales direkte til forsknings- og udviklingsorganisationer, der deltager i forsknings- og udviklingsprojekterne
- bidrag i naturalier fra forsknings- og udviklingsorganisationer som deres andel af de udgifter, der er nødvendige for at gennemføre projekterne.

Fællesskabets maksimale bidrag til ARTEMIS-fællesforetagendet udgør 420 mio. euro, som afholdes over den budgetbevilling, der er tildelt temaet "Informations- og kommunikationsteknologi" under særprogrammet "Samarbejde" i det 7. rammeprogram for Forsknings, Teknologisk udvikling og Demonstration.

Driftsomkostningerne i forbindelse med ARTEMIS skal dækkes af medlemmerne.

ARTEMIS' finansielle bidrag til projektdeltagerne omfatter en procentdel (højst 16,7 %) af de samlede udgifter til gennemførelse af projektet, som de myndigheder, der yder finansiering og udsteder tilskudsaftalen, fastlægger.

Støtteberettigede

Det er hensigten, at ARTEMIS-fællesforetagendet skal støtte forskningsaktiviteter på grundlag af indkaldelser af konkurrerende forslag, uafhængig evaluering og indgåelse af aftaler om tilskud og projektaftaler. Forudsætningen for, at et projektforslag kan komme i betragtning, er, at konsortiet består af mindst tre uafhængige medlemmer fra mindst tre ARTEMIS-medlemslande.

Fællesforetagendet skal udelukkende tage beslutninger vedrørende fordeling af midler. Procedurer for evaluering, regulering, kontraktindgåelse mv. skal baseres på erfaringer fra eksisterende programmer.

Rapport og evaluering

Kommissionen forelægger Europa-Parlamentet og Rådet en årlig rapport vedrørende de fremskridt, som ARTEMIS har opnået.

I henhold til vedtægterne skal der gennemføres uafhængige evalueringer. Der påtænkes to foreløbige evalueringer inden udgangen af henholdsvis 2010 og 2015 og en efterfølgende evaluering senest i marts 2018.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 18/87

Overensstemmelse med andre EU-politikker og mål

Den foreslåede forordning er i overensstemmelse med Fællesskabets forskningspolitikker. Den er også i overensstemmelse med den fornyede Lissabon-strategi og målsætningen om at investere 3 % af EU's BNP i forskning og udvikling i 2010, hvoraf to tredjedele skal komme fra den private sektor, jf. Det Europæiske Råds beslutning i Barcelona 2002.

* * *

Det portugisiske formandskab har efter Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007 og udtalelse fra Rådets juridiske tjeneste fremlagt tre forslag til en kompromistekst.

Fra formandskabets første kompromisforslag kan – ud over sproglige præciseringer – fremhæves følgende:

- En forenkling af forordningen og de tilhørende statutter gennem en klarere opdeling af de to tekster.
- Fællesforetagendet oprettes som et fællesskabsorgan, som Fællesskabets "Protocol on Privileges and Immunities" og "Staff Regulation" dermed vil gælde for.
- Fællesforetagendet oprettes ikke som international organisation og vil dermed være omfattet af direktiver om offentlige indkøb/udbud.
- Statutterne for ARTEMIS-fællesforetagendet er en integreret del af forordningen.
- Præcisering af, at den del af Fællesskabets bidrag, der bruges til at finansiere projekter, uddeles efter åbne og konkurrenceprægede indkaldelser.
- Præcisering af, at reglerne vedrørende beskyttelse og udbredelse af forskningsresultater, som er anført i statutterne, er baseret på den forordning, som regulerer deltagelse i 7. rammeprogram.

- Tilføjelse af en medlemsstatsgruppe (National States Representative Group) med repræsentanter fra EU's medlemsstater og lande associeret med rammeprogrammet. Medlemsstatsgruppen er tiltænkt en rådgivende rolle i forhold til fællesforetagendet, og det er hensigten, at gruppen i forbindelse hermed vil få adgang til information og blive hørt vedrørende en række centrale forhold, herunder sammenhæng med rammeprogrammet, opslag og resultater af projektindkaldelser mv.
- Tilføjelse af et revisionsudvalg, der skal udnævnes for en fireårig periode af bestyrelsen.

Formandskabet fremlagde efterfølgende et andet kompromisforslag, hvorfra følgende kan fremhæves:

- Medlemsstatsgruppen (National State Representative Group) er taget ud af teksten igen.
- Revisionsudvalget er taget ud af teksten igen, og revisionsopgaven er nu lagt ind under bestyrelsens ansvarsområde.
- Tilføjelse om, at repræsentanter fra medlemsstater eller lande associeret med rammeprogrammet må deltage i repræsentantskabet for de offentlige myndigheder som observatører.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 19/87

Fra formandskabets tredje kompromisforslag kan – udover mindre præciseringer – særligt fremhæves, at Finland, Grækenland, Ungarn, Italien, Holland, Slovenien og Sverige er indføjet som stiftende medlemmer af ARTEMIS-fællesforetagendet fra medlemsstatsside.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Der foreligger endnu ikke nogen udtalelse fra Europa-Parlamentet. Det bemærkes, at Parlamentet af hensyn til en snarlig vedtagelse har fremskudt behandlingen af de fælles teknologinitiativer. Det forventes, at Parlamentets udtalelse vil foreligge i december 2007.

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Gennem fælles teknologiinitiativer mobiliseres en kombination af private og offentlige, europæiske og nationale finansieringsformer og -kilder. Denne finansiering kan antage forskellige former og mobiliseres gennem forskellige mekanismer.

Kommissionen lægger op til en fællesskabsfinansiering på 420 mio. euro i perioden 2007 – 2017. Danmark finansierer ca. 2 % af EU's budget svarende til ca. 63 mio. kr.

Det fælles teknologiinitiativ foreslås oprettet i en 10-årig periode med udløb 31. december 2017. Kommissionen foreslår, at bidraget fra Fællesskabet alene bliver afholdt inden for 7. rammeprogram (2007-2013) budget og dækker hele perioden frem til den 31. december 2017, inklusiv perioden 2013-2017.

Det må derudover forventes, at lande, der ønsker at medvirke aktivt i ARTEMIS, også skal skyde nationale midler ind fra offentlig side, ligesom private virksomheder forventes selv at finansiere en del af udgifterne i de konkrete projekter, som igangsættes under ARTEMIS. Beslutter Danmark at deltage aktivt i initiativet, kan det selvsagt få statsfinansielle konsekvenser. Det er ikke på nuværende tidspunkt muligt at opgøre størrelsen af en eventuel udgift.

9. Høring

Sagen har været behandlet i EF-Specialudvalget for forskning senest med høringsfrist den 1. november 2007. Der er ikke fremkommet bemærkninger.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter forslaget om at forøge Europas industrielle forskningsaktiviteter og hilser velkommen, at Kommissionen har fremlagt forslag om oprettelse af fællesforetagendet ARTEMIS.

Regeringen kan tilslutte sig det senest reviderede kompromisforslag.

Danmark lægger vægt på og vil arbejde for at sikre åbenhed og gennemsigtighed i ARTEMIS-fællesforetagendets virke samt reel konkurrence i de udbudte projekter. Regeringen lægger endvidere vægt på at sikre koordinering med andre aktiviteter inden for rammeprogrammet, samt at de fælles teknologiinitiativer er åbne for nye deltagere undervejs.

Muligheder for og hensigtsmæssigheden i, at nationale danske forsknings- og innovationsmidler anvendes i forbindelse med ARTEMIS, skal overvejes.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

De fælles teknologiinitiativer blev drøftet på Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007. Der kunne på Rådsmødet konstateres bred tilslutning til hovedlinierne i forslagene. Konkret var der tilslutning til:

- at fællesforetagenderne skal være fællesskabsorganer.
- at det er vigtigt, at de strukturer, der etableres, bliver omkostningseffektive og med en tidshorisont på 10 år.
- at fællesforetagenderne ikke skal være internationale organisationer.
- at der skal være mulighed for, at medlemslandene kan øge deres bidrag til og tilslutte sig fællesforetagenderne undervejs i programmet.

En række lande har givet tilsagn om at yde finansielle bidrag til ARTEMIS. Danmark har indtil videre ikke givet et sådant tilsagn.

Kommissionen har i forbindelse med drøftelserne i Forskningsgruppen forsikret, at der – udover de Fællesskabsmidler, som afsættes til ARTEMIS – stadig vil være midler til området i 7. rammeprogramms årlige arbejdsprogrammer. Desuden kan forskere fra lande, der ikke deltager i ARTEMIS, søge programmet, men ville sandsynligvis kun få fællesskabsmidler, altså maksimalt 16,7 % af projektkostningerne.

En række lande har understreget, at reglerne for intellektuel ejendomsret (IPR) må harmoniseres for alle JTI'erne. Kommissionen har svaret, at reglerne udvikles sammen med industrien, og at der er stor forskel fra område til område. Det ligger fast, at de nationale kontrakter skal indeholde IPR-regler, som er i overensstemmelse med IPR-bestemmelserne i 7. rammeprogram.

Der er endvidere foreslået præciseringer af statutternes artikler vedrørende bestyrelsen for ARTEMIS-fællesforetagendet og repræsentantskabet for de offentlige myndigheder. Hensigten med de foreslåede præciseringer er at styrke de ARTEMIS-medlemslande, der i en given periode eller fase af initiativet ikke bidrager med nationale midler, og kan ses som en form for kompromisforslag i forhold til et tidligere fremlagt og mere radikalt forslag om ændring af afstemningsreglerne.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt til orientering for Folketingets Europaudvalg på møde den 16. maj 2007 forud for Rådsmødet (konkurrenceevne) den 22. maj 2007. Folketingets Europaudvalg har modtaget supplerende samlenotat af 14. maj 2007.

Endvidere blev sagen forelagt til orientering for Folketingets Europaudvalg på møde den 21. september 2007 forud for Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007.

Punkt 11 b): Forslag til Rådets forordning om oprettelse af "ENIAC-fællesforetagendet"

KOM(2007) 356 af 22. juni 2007

- Generel tilgang

Revideret udgave af samlenotat forud for Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007. Nye afsnit er markeret med en streg i margenen.

1. Resumé

Det 7. rammeprogram for Forskning, Teknologisk udvikling og Demonstration udmærker sig ved en markant satsning på strategiske initiativer, hvor industri og forskning går sammen om at udforme den fælles europæiske strategi inden for en række forskningsområder.

Et nyt initiativ er EU's fælles teknologiinitiativer (JTI). Kommissionen har fremlagt forslag om etableringen af det fælles teknologiinitiativ ENIAC som et offentligt-privat partnerskab, der tilsigter at mobilisere og samle en indsats fra Fællesskabets side og fra national og privat side, at øge de samlede F&U-investeringer vedrørende nanoelektronik og at skabe samarbejde mellem den offentlige og den private sektor.

ENIAC skal blandt andet udvikle vigtige kompetencer for nanoelektronik inden for forskellige anvendelsesområder. Formålet er at udvikle stadig mindre elektroniske chips med nye og øget antal af anvendelsesmuligheder.

Fællesskabets finansielle bidrag til fællesforetagendet ENIAC for den tiårige periode frem til og med 2017 forventes at være på op til 450 mio. euro. Fællesskabetsmidlerne tages fra temaet "Informations- og kommunikationsteknologi (IKT)" i særprogrammet "Samarbejde" under 7. rammeprogram.

Efter Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007 har formandskabet fremlagt reviderede forslag.

Det forventes, at Rådet når frem til en generel tilgang om sagen på Rådets møde den 22.-23. november 2007.

2. Baggrund

EU's fælles teknologiinitiativer (JTI) er et nyt instrument i EU's politik for at fremme forskning og teknologisk udvikling.

De fælles teknologiinitiativer kendetegner en ny måde at give europæisk industri indflydelse på indholdet af udbuddene i EU's forskningsprogrammer med henblik på offentlig-private partnerskaber. JTI'erne er karakteriserede ved, at især industrien, og i et vist omfang forskningsmiljøerne, er mere direkte involverede i udformningen og udmøntningen af programmerne end i de traditionelle rammeprogramaktiviteter.

Hensigten er, at de styrende organer (fællesforetagendet), som vil være drevet af industrikonsortiet bag den konkrete JTI, selv skal stå for forvaltningen af strategisk forskningsdagsorden og tilhørende bevilling. De primære opgaver er i første

omgang derfor at fastlægge et arbejdsprogram for det pågældende forskningsområde, udarbejde opslag til at udmønte arbejdsprogrammet og forskningsstrategien, samt at evaluere og udvælge projekter til støtte.

En del af indsatsen i 7. rammeprogramms særprogrammer vil blive udmøntet igennem JTI'er.

Gennem de fælles teknologiinitiativer mobiliseres en kombination af private og offentlige, europæiske og nationale finansieringsformer og -kilder. Denne finansiering kan antage forskellige former og mobiliseres gennem forskellige mekanismer.

Initiativerne udspringer hovedsagelig af arbejdet i EU's europæiske teknologiplatforme og kan betragtes som en overbygning på de få teknologiplatforme, der er nået til et stadium, hvor betydelige offentlige og private investeringer er nødvendige for at føre platformens strategiske forskningsdagsorden ud i livet.

Kommissionen har tidligere meddelt, at man planlægger at foreslå JTI'ere inden for seks områder. Foreløbig har Kommissionen fremlagt forslag om ARTEMIS, Clean Sky, ENIAC, IMI og senest FCH.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 23/87

ENIAC skal blandt andet udvikle vigtige kompetencer for nanoelektronik inden for forskellige anvendelsesområder. Formålet er at udvikle stadig mindre elektroniske chips med nye og øgede anvendelsesmuligheder.

3. Hjemmelsgrundlag

Forslagets hjemmel er Traktatens artikel 171. Forslaget vedtages i henhold til Traktatens artikel 172, hvorefter Rådet efter høring af Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg kan vedtage forslag om de i artikel 171 omhandlede bestemmelser.

4. Nærhedsprincippet

Forslaget vil give mulighed for, at hidtil fragmenterede indsatser for såvel europæiske, nationale statslige og private midler kan samles i en fælles europæisk indsats om nanoelektronik. En fællesskabsforanstaltning kan skabe en retlig ramme for et sådant samarbejde. Muligheden for samordning af nationale og europæiske indsatser øger handlerummet for opnåelse af overordnede mål for den samlede europæiske forskning og industri inden for området. Herigennem styrkes de europæiske virksomheders konkurrencekraft. Forslaget vurderes hermed at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

5. Formål og indhold

Forretningskæden for nanoelektronik (dvs. producenterne, men også en lang række tilknyttede industrier såsom leverandører af udstyr og materiel, designere osv.) har en markedsstørrelse, der i øjeblikket repræsenterer næsten 1 % af hele verdens BNP med en stærk årlig gennemsnitlig vækstrate (ca. 15 %). Dog tegner de virksomheder, nanoteknologien påvirker, sig for en samlet vægt, der er flere gange højere (anslået til ca. 5 000 mia. euro). Europa har kapacitet til at blive førende i verden, men trues af Asien og USA, hvis der ikke investeres betydeligt i at øge produktionen for at udvikle fremtidige generationer af integrerede kredsløb.

Oprettelse

ENIAC-fællesforetagendet foreslås oprettet for en periode, som udløber den 31. december 2017. Rådet vil kunne forlænge denne periode. Fællesforetagendets sekretariat foreslås placeret i Bruxelles, Belgien.

Mål

Fællesforetagendet ENIAC har følgende mål:

- At fastlægge og gennemføre en forskningsdagsorden for udviklingen af vigtige kompetenceområder vedrørende nanoelektronik på tværs af forskellige anvendelsesområder med henblik på at styrke europæisk konkurrenceevne og bæredygtighed og skabe plads til helt nye markeder og samfundsnyttige anvendelsesformål. Det drejer sig blandt andet om at udvikle stadig mindre elektroniske chips med nye og øgede anvendelsesmuligheder.
- At støtte aktiviteter til gennemførelse af forskningsdagsordenen (herefter ”F&U-aktiviteter”), især gennem økonomisk støtte til deltagere i projekter, der er udvalgt på grundlag af indkaldelser af konkurrerende forslag.
- At fremme et offentligt-privat partnerskab, der tilsigter at mobilisere og samle en indsats fra Fællesskabets side og fra national og privat side, at øge de samlede F&U-investeringer vedrørende nanoelektronik og at skabe samarbejde mellem den offentlige og den private sektor.
- At sikre, at det fælles teknologiinitiativ vedrørende nanoelektronik er effektivt og holdbart.
- At opnå synergi og koordinering med hensyn til den europæiske F&U-indsats vedrørende nanoelektronik, herunder gradvis integrering i ENIAC-fællesforetagendet af de relaterede aktiviteter på dette område, der for øjeblikket gennemføres via mellemstatslige F&U-ordninger (Eureka).

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 24/87

Medlemmer og organisering

De stiftende medlemmer er Det Europæiske Fællesskab repræsenteret ved Kommissionen, en række medlemsstater og sammenslutningen AENEAS.

ENIAC-fællesforetagendet tænkes organiseret med en bestyrelse, et repræsentantskab for de offentlige myndigheder, et erhvervs- og forskningsudvalg og en administrerende direktør.

Forudsat, at de tilslutter sig målene i forslaget, kan følgende blive medlemmer af ENIAC-fællesforetagendet:

- andre medlemsstater og lande, der er associeret med det 7. rammeprogram
- lande uden for EU, der ikke er kandidatlande eller associerede lande (herefter ”tredjelande”), og som har F&U-politik eller programmer vedrørende nanoelektronik
- juridiske personer, der kan yde et betydeligt finansielt bidrag til at nå ENIAC-fællesforetagendets mål.

Finansiering

- Fællesskabets finansielle bidrag til fællesforetagendet ENIAC udgør maksimalt 450 mio. euro, som afholdes af den budgetbevilling, der er tildelt temaet ”Informations- og Kommunikationsteknologi” i særprogrammet ”Samarbejde” under 7. rammeprogram.

- De offentlige midler til projekter, der er udvalgt på grundlag af indkaldelser af konkurrerende forslag offentliggjort af ENIAC-fællesforetagendet, omfatter de nationale finansielle bidrag fra ENIAC-medlemsstaterne og/eller det finansielle bidrag fra ENIAC-fællesforetagendet.
- ENIAC-fællesforetagendets finansielle bidrag til budgettet for hver indkaldelse udgør som udgangspunkt 55 % af det samlede beløb, som ENIAC-medlemsstaterne har givet tilsagn om.
- Indkaldelse, evaluering og udvælgelse af forslag sker i henhold til en række nærmere beskrevne bestemmelser.
- Projektfinansiering sker i henhold til en række nærmere beskrevne bestemmelser.

Fællesskabets bidrag til ENIAC anvendes til finansiering af projekter på grundlag af indkaldelser af konkurrerende forslag. Deltagere med hjemsted i ENIAC-medlemsstater og i andre EU-medlemsstater eller associerede lande kan deltage i indkaldelser af forslag, som ENIAC iværksætter. Deltagelse fra ikke-ENIAC-lande forudsætter, at de pågældende lande indgår administrative ordninger med ENIAC om at gøre det muligt for deres virksomheder og F&U-organisationer at deltage.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 25/87

ENIAC's finansielle bidrag til projektdeltagerne omfatter en procentdel (højst 16,7 %) af de samlede udgifter til gennemførelse af projektet, som de myndigheder, der yder finansiering og udsteder tilkudsaftalen, fastlægger.

ENIAC's forsknings- og udviklingsaktiviteter for perioden indtil den 31. december 2017 dækkes af følgende bidrag:

- et finansielt bidrag fra Fællesskabet på højst 440 mio. euro til projektfinansiering
- ENIAC-medlemsstaters finansielle bidrag, der har form af årlige tilsagnserklæringer, og som udbetales direkte til forsknings- og udviklingsorganisationer, der deltager i forsknings- og udviklingsprojekterne
- bidrag i naturalier fra forsknings- og udviklingsorganisationer som deres andel af de udgifter, der er nødvendige for at gennemføre projekterne.

Driftsomkostningerne i forbindelse med ENIAC skal dækkes af medlemmerne.

Rapport og evaluering

Kommissionen forelægger Rådet og Europa-Parlamentet en årlig rapport over de fremskridt, som ENIAC-fællesforetagendet har opnået.

Godkendelsen af ENIAC-fællesforetagendets budget gives af Europa-Parlamentet efter henstilling fra Rådet i overensstemmelse med en procedure i henhold til de finansielle bestemmelser for ENIAC.

I henhold til vedtægterne skal der gennemføres uafhængige evalueringer. Der påtænkes to foreløbige evalueringer inden udgangen af henholdsvis 2010 og 2015 og en efterfølgende evaluering senest i marts 2018.

Intellektuel ejendom (IPR)

Fællesforetagendet ENIAC vedtager regler for formidling og anvendelse af forskningsresultater, hvormed det om nødvendigt sikres, at intellektuel ejendom,

der frembringes i forbindelse med forskningsaktiviteter inden for rammerne af denne forordning, beskyttes, og at forskningsresultater anvendes og formidles.

* * *

Det portugisiske formandskab har efter Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007 og udtalelse fra Rådets juridiske tjeneste fremlagt to forslag til en kompromistekst.

Fra formandskabets første kompromisforslag kan – udover sproglige præciseringer – særligt fremhæves følgende:

- En forenkling af forordningen og de tilhørende statutter gennem en klarere opdeling af de to tekster.
- Fællesforetagendet oprettes som et fællesskabsorgan, som Fællesskabets ”Protocol on Privileges and Immunities” og ”Staff Regulation” dermed vil gælde for.
- Fællesforetagendet oprettes ikke som international organisation og vil dermed være omfattet af direktiver om offentlige indkøb/udbud.
- Statutterne for ENIAC-fællesforetagendet er en integreret del af forordningen.
- Præcisering af, at den del af Fællesskabets bidrag, der bruges til at finansiere projekter, uddeles efter åbne og konkurrenceprægede indkaldelser.
- Præcisering af, at reglerne vedrørende beskyttelse, udbredelse og brug af forskningsresultater, som er anført i statutterne, er baseret på den forordning, som regulerer deltagelse i 7. rammeprogram.
- Tilføjelse om, at repræsentanter fra medlemsstater eller lande associeret med rammeprogrammet må deltage i repræsentantskabet for de offentlige myndigheder som observatører.

Fra formandskabets andet kompromisforslag kan – udover mindre præciseringer – særligt fremhæves, at Grækenland, Italien, Holland og Portugal er indføjet som stiftende medlemmer af ENIAC-fællesforetagendet fra medlemsstatsside.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 26/87

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Der foreligger endnu ikke nogen udtalelse fra Europa-Parlamentet. Det bemærkes, at Parlamentet af hensyn til en snarlig vedtagelse har fremskudt behandlingen af de fælles teknologinitiativer. Det forventes, at Parlamentets udtalelse vil foreligge i december 2007.

7. Gældende dansk ret og forslagens konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Gennem fælles teknologinitiativer mobiliseres en kombination af private og offentlige, europæiske og nationale finansieringsformer og -kilder. Denne finansiering kan antage forskellige former og mobiliseres gennem forskellige mekanismer.

Kommissionen lægger op til en fællesskabsfinansiering på 450 mio. euro i perioden 2007 – 2013. Danmark finansierer ca. 2 % af EU's budget svarende til ca. 9 mio. euro = ca. 67,5 mio. kr.

Det fælles teknologiinitiativ foreslås oprettet i en 10-årig periode med udløb 31. december 2017. Kommissionen foreslår, at bidraget fra Fællesskabet alene bliver afholdt inden for 7. rammeprogram (2007-2013) budget og dækker hele perioden frem til den 31. december 2017, inklusiv perioden 2013-2017.

Det må derudover forventes, at lande der ønsker at medvirke aktivt i ENIAC også skal skyde nationale midler ind fra offentlig side, ligesom private virksomheder forventes selv at finansiere en del af udgifterne i de konkrete projekter, som igangsættes under ENIAC. Beslutter Danmark at deltage aktivt i initiativet, kan det selvsagt få statsfinansielle konsekvenser. Det er ikke på nuværende tidspunkt muligt at opgøre størrelsen af en eventuel udgift.

9. Høring

Sagen har senest været behandlet i EF-Specialudvalget for forskning med frist 1. november 2007. Der fremkom ingen bemærkninger.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter forslaget om at forøge Europas industrielle forskningsaktiviteter og hilser velkommen, at Kommissionen har fremlagt forslag om oprettelse af fællesforetagendet ENIAC.

Regeringen kan tilslutte sig det senest reviderede kompromisforslag.

Danmark lægger vægt på og vil arbejde for at sikre åbenhed og gennemsigtighed i ENIAC-fællesforetagendets virke samt reel konkurrence i de udbudte projekter. Regeringen lægger endvidere vægt på at sikre koordinering med andre aktiviteter inden for rammeprogrammet, samt at de fælles teknologiinitiativer er åbne for nye deltagere undervejs.

Muligheder for og hensigtsmæssigheden i, at nationale danske forsknings- og innovationsmidler anvendes i forbindelse med ENIAC, skal overvejes.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

De fælles teknologiinitiativer blev drøftet på Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007. Der kunne på Rådsmødet konstateres bred tilslutning til hovedlinierne i forslagene. Konkret var der tilslutning til:

- at fællesforetagenderne skal være fællesskabsorganer.
- at det er vigtigt, at de strukturer, der etableres, bliver omkostningseffektive og med en tidshorisont på 10 år.
- at fællesforetagenderne ikke skal være internationale organisationer.
- at der skal være mulighed for, at medlemslandene kan øge deres bidrag til og tilslutte sig fællesforetagenderne undervejs i programmet.

En række lande har givet tilsagn om at yde finansielle bidrag til ENIAC. Danmark har indtil videre ikke givet et sådant tilsagn.

Forslaget har været behandlet i flere omgange under de indledende forhandlinger, men dog uden omfattende drøftelser grundet ENIAC-tekstens lighed med ARTEMIS-teksten. En række medlemslande har derfor henvist til, at deres bemærkninger til ARTEMIS også gælder for ENIAC. Der henvises derfor til beskrivelsen af generelle forventninger til andre landes holdninger under punktet om ARTEMIS. Endvidere har medlemslandene opfordret Kommissionen til at harmonisere ENIAC- og ARTEMIS-teksterne helt.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt til orientering for Folketingets Europaudvalg på møde den 21. september 2007 forud for Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007.

Punkt 11 c): Forslag til Rådets forordning om oprettelse af fællesforetagendet "Clean Sky"

KOM(2007) 315 af 20. juni 2007

- Generel tilgang

Revideret udgave af samlenotat forud for Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007. Nye afsnit er markeret med en streg i margenen.

1. Resumé

Det 7. rammeprogram for Forskning, Teknologisk udvikling og Demonstration udmærker sig ved en markant satsning på strategiske initiativer, hvor industri og forskning går sammen om at udforme den fælles europæiske strategi inden for en række forskningsområder.

Et nyt initiativ er EU's fælles teknologiinitiativer (JTI). Kommissionen har fremlagt forslag om etableringen af det fælles teknologiinitiativ Clean Sky som et offentligt-privat partnerskab, der kan fremme stærke forbindelser mellem forskellige organisationer og bygge videre på EU's forsknings- og udviklingskapacitet inden for luftfartsteknik og lufttransport.

Clean Sky sigter mod at skabe et innovativt lufttransportsystem med det mål at nedbringe lufttransportens miljøpåvirkninger gennem reduktion af støj og gasemissioner samt forbedring af luftfartøjers brændstoføkonomi.

Fællesskabets finansielle bidrag til fællesforetagendet Clean Sky udgør maksimalt 800 mio. euro, som afholdes af den budgetbevilling, der er tildelt temaet "Transport" i særprogrammet "Samarbejde" under 7. rammeprogram. Af de 800 mio. euro fordeles højst 600 mio. euro til fællesforetagendets medlemmer og mindst 200 mio. euro fordeles via indkaldelser af konkurrerende opslag.

Efter Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007 har formandskabet fremlagt reviderede forslag. Der er fra dansk side under forhandlingerne arbejdet for at sikre størst mulig åbenhed og gennemsigtighed i JTI'ens virke.

Det forventes, at Rådet når frem til en generel tilgang om sagen på Rådets møde den 22.-23. november 2007.

2. Baggrund

EU's fælles teknologiinitiativer (JTI) er et nyt instrument i EU's politik for at fremme forskning og teknologisk udvikling.

De fælles teknologiinitiativer kendetegner en ny måde at give europæisk industri indflydelse på indholdet af udbuddene i EU's forskningsprogrammer med henblik på offentlig-private partnerskaber. JTI'erne er karakteriserede ved, at især industrien, og i et vist omfang forskningsmiljøerne, er mere direkte involverede i udformningen og udmøntningen af programmerne end i de traditionelle rammeprogramaktiviteter.

Hensigten er, at de styrende organer (fællesforetagendet), som vil være drevet af industrikonsortiet bag den konkrete JTI, selv skal stå for forvaltningen af strate-

gisk forskningsdagsorden og tilhørende bevilling. De primære opgaver er i første omgang derfor at fastlægge arbejdsprogram for det pågældende forskningsområde, udarbejde opslag til at udmønte arbejdsprogrammet og forskningsstrategien, samt at evaluere og udvælge projekter til støtte.

En del af indsatsen i 7. rammeprograms særprogrammer vil blive udmøntet igennem JTI'er.

Gennem de fælles teknologiinitiativer mobiliseres en kombination af private og offentlige, europæiske og nationale finansieringsformer og -kilder. Denne finansiering kan antage forskellige former og mobiliseres gennem forskellige mekanismer.

Initiativerne udspringer hovedsagelig af arbejdet i EU's europæiske teknologiplatforme og kan betragtes som en overbygning på de få teknologiplatforme, der er nået til et stadium, hvor betydelige offentlige og private investeringer er nødvendige for at føre platformens strategiske forskningsdagsorden ud i livet.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Kommissionen har tidligere meddelt, at man planlægger at foreslå JTI'ere inden for seks områder. Foreløbig har Kommissionen fremlagt forslag om ARTEMIS, Clean Sky, ENIAC, IMI og senest FCH.

Side 30/87

EU har gjort luftfartsteknik til et af sine prioriterede forsknings- og udviklingsområder med den ambition at minimere luftfartøjers miljøpåvirkning og forbedre den lokale luftkvalitet og støjforholdene omkring lufthavne samt sundhed og livskvalitet.

Luftfartteknisk forskning og udvikling vil bidrage til gennemførelsen af EU's strategiske mål i henhold til den nye Lissabon-strategi. Det foreslåede initiativ er en del af en bred og ambitiøs fællesskabsstrategi, der sigter mod at takle innovationsefterslæbet, og som blandt andet omfatter forslaget om et Europæisk Teknologisk Institut (EIT).

3. Hjemmelsgrundlag

Forslagets hjemmel er Traktatens artikel 171. Forslaget vedtages i henhold til Traktatens artikel 172, hvorefter Rådet efter høring af Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg kan vedtage forslag om de i artikel 171 omhandlede bestemmelser.

4. Nærhedsprincippet

Forslaget vil give mulighed for, at hidtil fragmenterede indsats for såvel europæiske, nationale statslige og private midler kan samles i en fælles europæisk indsats om luftfartsteknik og lufttransport. En fællesskabsforanstaltning kan skabe en retlig ramme for et sådant samarbejde. Muligheden for samordning af nationale og europæiske indsats øger handlerummet for opnåelse af overordnede mål for den samlede europæiske forskning og industri inden for området. Herigennem styrkes de europæiske virksomheders konkurrencekraft. Forslaget vurderes hermed at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

5. Formål og indhold

Oprettelse

Clean Sky fællesforetagendet foreslås oprettet for en periode, som udløber den 31. december 2017. Rådet vil kunne forlænge denne periode. Fællesforetagendets sekretariat foreslås placeret i Bruxelles, Belgien.

Mål

Fællesforetagendet Clean Sky har følgende mål:

- at bidrage til gennemførelsen af det 7. rammeprogram og tema 7, Transport (herunder luftfart), i særprogrammet "Samarbejde".
- at skabe et innovativt lufttransportsystem baseret på integration af avancerede teknologier og fuldskala testfly med det mål at nedbringe lufttransportens miljøpåvirkninger gennem reduktion af støj og gasemissioner samt forbedring af luftfartøjers brændstoføkonomi.
- at fremskynde produktion af ny viden, innovation og omsætning af forskning til strategiske teknologier, der fører til en styrkelse af industriens konkurrenceevne.
- at fokusere indsatsen i de integrerede teknologidemonstratorer på centrale projektleverancer, der kan bidrage til at opfylde EU's mål for miljø og konkurrenceevne.
- at gennemføre de fornødne forsknings- og udviklingsaktiviteter, om nødvendigt ved at tildele tilskud efter indkaldelser af forslag.

Forsknings- og
Innovationsstyrelsen

Side 31/87

Medlemmer og organisering

- De stiftende medlemmer er Det Europæiske Fællesskab, repræsenteret ved Kommissionen, 12 ITD-ledere (ITD = Integrerede Teknologidemonstratorer) og et antal associerede medlemmer (pt. 74).
- Enhver offentlig eller privat enhed, der er etableret i en medlemsstat eller i et land, der er associeret det 7. rammeprogram, kan under visse forudsætninger søge om at blive medlem af Clean Sky.
- Fællesforetagendet Clean Sky har følgende organer: bestyrelsen, direktøren, styngsudvalgene for de integrerede teknologidemonstratorer og det generelle forum (rådgivende organ for Clean Sky) samt et revisionsudvalg.
- Fællesforetagendet opretter om nødvendigt et rådgivende udvalg, som udpeges af Kommissionen.

Vedtægterne for Clean Sky udgør en integreret del af forordningen og vedtages, når forordningen vedtages.

Finansiering

- Clean Skys ressourcer udgøres af bidrag fra medlemmerne og disses delta-gende tilknyttede virksomheder.
- De løbende omkostninger for Clean Sky skal deles ligeligt mellem på den ene side Det Europæiske Fællesskab, der bidrager med 50 % af de samlede omkostninger, og på den anden side de øvrige medlemmer, der bidrager med de resterende 50 %.
- Fællesskabets finansielle bidrag til fællesforetagendet Clean Sky for den ti-årige periode frem til 2017 forventes at være på op til 800 mio. euro, hvoraf højst 600 mio. euro tildeles fællesforetagendets medlemmer og mindst 200 mio. euro fordeles via indkaldelser af konkurrerende opslag. Fællesskabsmid-

lerne afholdes af den budgetbevilling, der er tildelt temaet ”Transport” i særprogrammet ”Samarbejde” i 7. rammeprogram.

- Medlemmerne af fællesforetagendet (undtaget Det Europæiske Fællesskab der bidrager jf. ovennævnte) og deres tilknyttede virksomheder forpligter sig til 776 mio. euro i ikke-finansielle bidrag og 24 mio. euro kontant til løbende omkostninger. Ved fællesforetagendets start forpligter ITD-lederne sig til ca. 75 % eller 600 mio. euro af de ikke-finansielle bidrag, mens de associerede medlemmer bidrager med de resterende 25 % eller 200 mio. euro.
- De nærmere bestemmelser for Fællesskabets finansielle bidrag fastlægges i en generel aftale og årlige finansielle gennemførelsesaftaler, som indgås mellem Kommissionen på Fællesskabets vegne og fællesforetagendet Clean Sky.
- ITD-ledere og associerede medlemmer skal tilsammen bidrage med ressourcer, der mindst svarer til Fællesskabets bidrag med undtagelse af de midler, der bevilges gennem indkaldelser af forslag for at gennemføre Clean Skys forskningsaktiviteter.

Støtteberettigede

Hvor det er relevant, skal Fællesskabets bidrag til Clean Sky til finansiering af forskningsaktiviteter omfatte finansiering af forslag, der udvælges via indkaldelser af konkurrerende forslag. Enhver offentlig eller privat enhed, der er etableret i en medlemsstat eller i et land, som er associeret med det 7. rammeprogram, er støtteberettiget til en sådan finansiering. JTI-medlemmer, som er inddraget i fastlæggelsen af arbejde, der er omfattet af en indkaldelse af forslag eller indkaldelse af bud, kan dog ikke deltage i udførelsen af dette arbejde.

Rapport og evaluering

Kommissionen forelægger Rådet og Europa-Parlamentet en årlig rapport vedrørende de fremskridt, som fællesforetagendet Clean Sky har opnået.

Senest tre år efter fællesforetagendets start og under alle omstændigheder senest den 31. december 2010 gennemfører Kommissionen en evaluering på grundlag af et kommissorium, der aftales med bestyrelsen. Formålet er blandt andet at fastslå, om varigheden af Clean Sky bør forlænges ud over den fastsatte periode, og om der skal foretages passende ændringer i forordningen og vedtægterne.

Endvidere er det planlagt, at et eksternt konsulentfirma skal foretage en midtvejs-evaluering for at vurdere projektets resultater og foreslå korrektioner. Ved udgangen af 2017 gennemfører Kommissionen en endelig evaluering af Clean Sky med bistand fra uafhængige eksperter. Resultaterne forelægges Europa-Parlamentet og Rådet.

Intellektuel ejendom (IPR)

Fællesforetagendet Clean Skys politik for intellektuel ejendom indarbejdes i de tilskudsftaler, som fællesforetagendet Clean Sky indgår. Fællesforetagendet Clean Sky vedtager regler for formidling af forskningsresultater, hvormed det om nødvendigt sikres, at intellektuel ejendom, der frembringes i forbindelse med forskningsaktiviteter inden for rammerne af denne forordning, beskyttes, og at forskningsresultater anvendes og formidles.

Støtte fra værtsstaten

Der indgås en værtsstatsaftale mellem Clean Sky og Belgien om kontorlokaler, privilegier og immuniteter og anden støtte fra Belgien til Clean Sky.

Ikrafttrædelse

Forordningen træder i kraft på 3. dagen efter offentliggørelsen i Den Europæiske Unions Tidende.

* * *

Det portugisiske formandskab har efter Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007 og udtalelse fra Rådets juridiske tjeneste fremlagt to forslag til en kompromistekst.

Fra Formandskabets første kompromisforslag kan, ud over sproglige præciseringer, fremhæves følgende:

- En forenkling af forordningen og de tilhørende statutter gennem en klarere opdeling af de to tekster.
- Fællesforetagendet er ikke en international organisation og etableres som et fællesskabsorgan.
- En medlemsstatsgruppe (National States Representative Group) med repræsentation af alle EU's medlemsstater og associerede lande er tilføjet. Medlemsstatsgruppen består af en repræsentant fra alle medlemslande og får en rådgivende rolle i forhold til Fællesforetagendet. Gruppen får adgang til information og høring vedrørende en række centrale forhold, sammenhæng med rammeprogrammet, opslag og resultater af projektindkaldelser mv. Gruppen skal endvidere skabe mulighed for koordinering med nationale programmer.
- Formandskabets tekst præciserer, at principperne i 7. rammeprogram skal udgøre grundlaget for specielt Fællesforetagendets intellektuelle ejendomsretigheder (IPR) og udbredelse af foretagendets resultater.
- Som konsekvens af udtalelsen fra Rådets juridiske tjeneste henvises ikke længere til direktiverne for offentlige indkøb/udbud, og der er sket en ændring i statutternes artikler vedrørende bestyrelse og direktør.

Formandskabet fremlagde efterfølgende et andet kompromisforslag, hvoraf følgende kan fremhæves:

- Revisionsudvalget er taget ud af teksten og opgaven lagt ind under bestyrelsens ansvarsområde.
- Koordination med andre programmer, særligt andre dele af rammeprogrammet, nævnes eksplicit.
- Fællesforetagendets medlemmer skal selv udføre den udbudte forskning, såfremt der ikke modtages tilstrækkeligt kvalificerede ansøgninger via opslag af de planlagte forskningsprojekter.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Der foreligger endnu ikke nogen udtalelse fra Europa-Parlamentet. Det kan bemærkes, at Parlamentet af hensyn til en snarlig vedtagelse har fremskudt behandlingen af de fælles teknologinitiativer. Det forventes, at Parlamentets udtalelse vil foreligge i december 2007.

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Gennem fælles teknologiinitiativer mobiliseres en kombination af private og offentlige, europæiske og nationale finansieringsformer og -kilder. Denne finansiering kan antage forskellige former og mobiliseres gennem forskellige mekanismer.

Kommissionen lægger op til en fællesskabsfinansiering på 800 mio. euro i perioden 2007 – 2013. Danmark finansierer ca. 2 % af EU's budget svarende til ca. 16 mio. euro = ca. 120 mio. kr.

Det fælles teknologiinitiativ foreslås oprettet i en 10-årig periode med udløb 31. december 2017. Kommissionen foreslår, at bidraget fra Fællesskabet alene bliver afholdt inden for 7. rammeprograms (2007-2013) budget og dækker hele perioden frem til den 31. december 2017, inklusiv perioden 2013-2017.

Forsknings- og
Innovationsstyrelsen

Side 34/87

9. Høring

Sagen har været behandlet i EF-Specialudvalget for forskning senest med frist 1. november 2007. Der fremkom ingen bemærkninger.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter forslaget om at forøge Europas industrielle forskningsaktiviteter og hilser velkommen, at Kommissionen har fremlagt forslag om oprettelse af fællesforetagendet Clean Sky.

Regeringen finder det vigtigt, at fordelingen af Fællesskabets bidrag til programmets gennemførelse i lighed med de øvrige JTI'er foregår under anvendelse af princippet om åbne opslag og konkurrence. Den foreslåede udbudsmodel imødekommer kun delvis disse principper, og regeringen finder det derfor vigtigt, at modellen modificeres, så der opnås større åbenhed og gennemsigtighed.

Regeringen lægger endvidere vægt på at sikre koordinering med andre aktiviteter inden for rammeprogrammet, samt at de fælles teknologiinitiativer er åbne for nye medlemmer undervejs.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

De fælles teknologiinitiativer blev drøftet på Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007. Der kunne på Rådsmødet konstateres bred tilslutning til hovedlinierne i forslagene. Konkret var der tilslutning til:

- at fællesforetagenderne skal være fællesskabsorganer.
- at det er vigtigt, at de strukturer, der etableres, bliver omkostningseffektive og med en tidshorisont på 10 år.
- at fællesforetagenderne ikke skal være internationale organisationer.
- at der skal være mulighed for, at medlemslandene kan øge deres bidrag til eller tilslutte sig fællesforetagenderne undervejs i programmet.

Danmark og et andet medlemsland har under forhandlingerne arbejdet for at sikre åbenhed og gennemsigtighed i fordelingen af Fællesskabets midler og har efterlyst argumenter for den foreslåede fremgangsmåde.

Danmark har støttet andre delegationers forslag om:

- at præcisere og støtte Fællesskabets indsigt og kontrol med anvendelsen af Fællesskabets midler.
- at styrke medlemsstatsgruppen (National States Representative Group).
- at forenkle Clean Sky's organisation ved at overføre det rådgivende organs opgaver og kompetencer til medlemsstatsgruppen.
- at styrke teknologievaluatorenes muligheder for at tilse de teknologiske fremskridt.
- at sikre en høj ambition for inddragelsen af små og mellemstore virksomheder.

Formandskabets efterfølgende kompromistekst efterkommer kun i et vist omfang de ovennævnte forslag.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Folketingets Europaudvalg har modtaget grundnotat af 19. juli 2007 om Clean Sky. Sagen blev forelagt til orientering for Folketingets Europaudvalg på møde den 21. september 2007 forud for Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007.

Side 35/87

Punkt 11 d): Forslag til Rådets forordning om oprettelse af et fællesforetagende for initiativet om innovative lægemidler (IMI)

KOM(2007) 241 af 15. maj 2007

- Generel tilgang

Revideret udgave af samlenotat forud for Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007. Nye afsnit er markeret med en streg i margenen.

1. Resumé

Det 7. rammeprogram for Forskning, Teknologisk udvikling og Demonstration udmærker sig ved en markant satsning på strategiske initiativer, hvor industri og forskning går sammen om at udforme den fælles europæiske strategi inden for en række forskningsområder.

Et nyt initiativ er EU's fælles teknologiinitiativer (JTI). Kommissionen fremlagde forslag om etableringen af et fælles teknologiinitiativ for innovative lægemidler medio maj 2007. Kommissionen præsenterede forslaget på Rådsmødet (konkurrenceevne) den 21.-22. maj 2007.

Teknologiinitiativet skal accelerere udviklingen af sikrere og mere effektive lægemidler. Formålet er at støtte en hurtigere udvikling af bedre lægemidler til gavn for patienter og sikre, at den farmaceutiske industri i Europa fastholder en førende position. Der igangsættes forskningsprojekter med fokus på de primære årsager til forsinkelser og flaskehalse i industriens nuværende udvikling af nye lægemidler.

Det samlede budget for fællesforetagendet IMI for den tiårige periode frem til og med 2017 forventes at være 2 mia. euro. Heraf forventes fællesskabet at skulle bidrage med 1 mia. euro fra budgetmidlerne til temaet "Sundhed" i særprogrammet "Samarbejde" under 7. rammeprogram.

Efter Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007 har formandskabet fremlagt et revideret forslag.

Det forventes, at Rådet når frem til en generel tilgang om sagen på Rådets møde den 22.-23. november 2007.

2. Baggrund

EU's fælles teknologiinitiativer (JTI) er et nyt instrument i EU's politik for at fremme forskning og teknologisk udvikling.

De fælles teknologiinitiativer kendetegner en ny måde at give europæisk industri indflydelse på indholdet af udbuddene i EU's forskningsprogrammer med henblik på offentlig-private partnerskaber. JTI'erne er karakteriserede ved, at især industrien, og i et vist omfang forskningsmiljøerne, er mere direkte involverede i udformningen og udmøntningen af programmerne end i de traditionelle rammeprogramaktiviteter.

Hensigten er, at de styrende organer (fællesforetagendet), som vil være drevet af industri-konsortiet bag den konkrete JTI, selv skal stå for forvaltningen af strate-

gisk forskningsdagsorden og tilhørende bevilling. De primære opgaver er i første omgang derfor at fastlægge et arbejdsprogram for det pågældende forskningsområde, udarbejde opslag til at udmønte arbejdsprogrammet og forskningsstrategien samt at evaluere og udvælge projekter til støtte.

En del af indsatsen i 7. rammeprograms særprogrammer vil blive udmøntet igennem JTI'er.

Gennem de fælles teknologiinitiativer mobiliseres en kombination af private og offentlige, europæiske og nationale finansieringsformer og -kilder. Denne finansiering kan antage forskellige former og mobiliseres gennem forskellige mekanismer.

Initiativerne udspringer hovedsagelig af arbejdet i EU's europæiske teknologiplatforme og kan betragtes som en overbygning på de få teknologiplatforme, der er nået til et stadium, hvor betydelige offentlige og private investeringer er nødvendige for at føre platformens strategiske forskningsdagsorden ud i livet.

Kommissionen har tidligere meddelt, at man planlægger at foreslå JTI'ere inden for seks områder. Foreløbig har Kommissionen fremlagt forslag om ARTEMIS, Clean Sky, ENIAC, IMI og senest FCH.

IMI skal accelerere udviklingen af sikrere og mere effektive lægemidler. Formålet er at støtte en hurtigere udvikling af bedre lægemidler til gavn for patienter og sikre, at den farmaceutiske industri i Europa fastholder en førende position. Der igangsættes forskningsprojekter med fokus på de primære årsager til forsinkelser og flaskehalse i industriens nuværende udvikling af nye lægemidler.

Det samlede budget for fællesforetagendet IMI for den tiårige periode frem til 2017 forventes at være 2 mia. euro. Heraf forventes fællesskabet at skulle bidrage med 1 mia. euro fra budgetmidlerne til temaet "Sundhed" i særprogrammet "Samarbejde" under 7. rammeprogram. 1 mia. euro forventes således tilvejebragt af EFPIA, den europæiske farmaceutiske brancheorganisation.

3. Hjemmelsgrundlag

Forslagets hjemmel er Traktatens artikel 171. Forslaget vedtages i henhold til Traktatens artikel 172, hvorefter Rådet efter høring af Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg kan vedtage forslag om de i artikel 171 omhandlede bestemmelser.

4. Nærhedsprincippet

Forslaget vil give mulighed for, at hidtil fragmenterede indsats for såvel europæiske, nationale statslige og private midler kan samles i en fælles europæisk indsats om innovative lægemidler. En fællesskabsforanstaltning kan skabe en retlig ramme for et sådant samarbejde. Muligheden for samordning af nationale og europæiske indsatser øger handlerummet for opnåelse af overordnede mål for den samlede europæiske forskning og industri inden for området. Herigennem styrkes de europæiske virksomheders konkurrencekraft. Forslaget vurderes hermed at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

5. Formål og indhold

Den foreslåede forordning vedrører oprettelse af et fællesforetagende for initiativet om innovative lægemidler med henblik på gennemførelsen af det fælles teknologiinitiativ om innovative lægemidler (IMI). Dette initiativ sigter mod at styrke EU's position inden for lægemiddelforskningen. Fra at have været førende inden for lægemiddelforskningen halter EU nu bagefter, både hvad angår offentlige og private investeringer i forskning. IMI forventes at give forskningssamarbejdet inden for biofarmakasektoren en ny dimension, idet initiativet indebærer, at konkurrerende medicinalfirmaer for første gang vil samarbejde om forskning for at forbedre lægemiddeludviklingsprocessen. Endvidere forventes det, at deltagelsen af forskningsmiljøer og kliniske centre, små og mellemstore virksomheder, patientorganisationer og offentlige myndigheder (herunder tilsynsmyndigheder) vil føre til hurtigere omsætning af resultaterne.

Oprettelse

IMI-fællesforetagendet foreslås oprettet for en periode, som udløber den 31. december 2017. Rådet vil kunne forlænge denne periode. Fællesforetagendets sekretariat foreslås placeret i Bruxelles, Belgien.

Forsknings- og
Innovationsstyrelsen

Side 38/87

Mål

Det foreslås, at IMI-fællesforetagendet skal bidrage til gennemførelsen af det 7. rammeprogram og temaet "Sundhed" under særprogrammet "Samarbejde" blandt andet for at:

- støtte prækompetitiv forskning i og udvikling af lægemidler, dvs. forskning i værktøjer og metoder, der anvendes i lægemiddeludviklingsprocessen, i medlemslandene og landene, som er associeret med det 7. rammeprogram, med en koordineret fremgangsmåde for at eliminere flaskehalse inden for udviklingen af lægemidler.
- støtte gennemførelse af forskningsprioriteterne som fastlagt i forskningsdagsordenen under det fælles teknologiinitiativ om innovative lægemidler, især ved at yde tilskud på grundlag af indkaldelser af konkurrerende forslag om forskningsprojekter.
- fungere som offentlig-privat partnerskab, der tilsigter at styrke forskningsinvesteringerne i biofarmakasektoren i medlemslandene og landene, som er associeret med det 7. rammeprogram, ved at sammenlægge ressourcer og opdyrke samarbejde mellem den offentlige og private sektor.

Medlemmer og organisering

Det foreslås, at IMI-fællesforetagendet stiftes af Det Europæiske Fællesskab, repræsenteret ved Kommissionen, og European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations, EFPIA.

Endvidere foreslås det, at IMI-fællesforetagendet skal være åbent for nye medlemmer, blandt andet medlemslandene og lande, der er associeret med det 7. rammeprogram, under forudsætning af, at disse bidrager med midler til at opfylde målene for IMI-fællesforetagendet.

Det forventes, at IMI-fællesforetagendet skal bestå af en bestyrelse, et sekretariat og et videnskabeligt udvalg. Bestyrelsen, der er sammensat af medlemmerne, har det overordnede ansvar for driften af IMI-fællesforetagendet. Bestyrelsens afgø-

relser forudsætter en positiv stemmeafgivelse fra de stiftende medlemmer, dvs. Kommissionen og EFPIA. Sekretariatet sammensættes af en administrerende direktør og en række medarbejdere og vil være ansvarlig for den daglige ledelse, herunder processen med forslagsindkaldelser og evaluering, administration af tilskud osv.

Det videnskabelige udvalg er et rådgivende organ for bestyrelsen og skal bestå af højst 15 medlemmer, der skal afspejle en ligelig repræsentation af ekspertise fra akademiske kredse, patientorganisationer og offentlige tilsynsmyndigheder. Det videnskabelige udvalg skal under ét besidde videnskabelig kompetence og ekspertise inden for den samlede lægemiddeludviklingsproces. Det videnskabelige udvalg får blandt andet til opgave at rådgive om, hvorvidt forskningsdagsordenen fortsat er relevant og at anbefale eventuelle ændringer.

Finansiering

Fællesskabets maksimale bidrag til IMI-fællesforetagendet til dækning af de løbende omkostninger og forskningsaktiviteterne foreslås at udgøre 1 mia. euro, som afholdes af den budgetbevilling, der er tildelt temaet "Sundhed" i særprogrammet "Samarbejde" til gennemførelse af 7. rammeprogram. Bidraget fra EFPIA-medlemsfirmaerne skal mindst modsvare fællesskabsbidraget.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 39/87

Forskningsaktiviteterne finansieres i fællesskab via finansielt bidrag fra Fællesskabet og ikke-finansielle bidrag fra EFPIA-medlemsfirmaerne (personale, udstyr, hjælpematerialer). IMI-fællesforetagendets driftsomkostninger finansieres af dets medlemmer. Fællesskabet og EFPIA bidrager ligeligt til finansiering af driftsomkostningerne.

Støtteberettigelse

Det er hensigten, at IMI-fællesforetagendet skal støtte forskningsaktiviteter på grundlag af indkaldelser af konkurrerende ansøgninger, uafhængig evaluering og indgåelse af aftaler om tilskud og projektaftaler.

Det foreslås, at universiteter, forskningsorganisationer, små og mellemstore virksomheder, patientorganisationer osv. kan komme i betragtning til finansiering fra Fællesskabets bidrag til IMI-fællesforetagendet.

De deltagende forskningsbaserede medicinalfirmaer, der er fuldgældige medlemmer af EFPIA, kan ikke opnå støtte til deres aktiviteter fra IMI-fællesforetagendet. De forventes at bidrage økonomisk til forskningsaktiviteter under IMI.

Rapport og evaluering

Det foreslås, at Kommissionen skal forelægge Europa-Parlamentet og Rådet en årlig rapport vedrørende de fremskridt, som IMI-fællesforetagendet har opnået.

Desuden foreslås det, at Kommissionen to år efter oprettelsen af IMI-fællesforetagendet, dog senest i 2010, skal foretage en foreløbig evaluering af IMI-fællesforetagendet med bistand fra uafhængige eksperter, samt at Kommissionen ved udgangen af 2017 skal gennemføre en endelig evaluering af IMI-fællesforetagendet med bistand fra uafhængige eksperter.

Overensstemmelse med andre EU-politikker og mål

Den foreslåede forordning er i overensstemmelse med Fællesskabets forskningspolitikker og målsætningen om at investere 3 % af EU's BNP i forskning og udvikling i 2010, hvoraf to tredjedele skal komme fra den private sektor, jf. Det Europæiske Råds beslutning i Barcelona i 2002.

* * *

Det portugisiske formandskab har efter Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007 og udtalelse fra Rådets juridiske tjeneste fremlagt et forslag til kompromistekst.

Fra formandskabets første kompromisforslag kan – udover sproglige præciseringer – særligt fremhæves følgende:

- Fællesforetagendet oprettes som et fællesskabsorgan, som Fællesskabets "Protocol on Privileges and Immunities" og "Staff Regulation" dermed vil gælde for.
- Fællesforetagendet oprettes ikke som international organisation og vil dermed være omfattet af direktiver om offentlige indkøb/udbud.
- Tydeligere beskrivelse af medlemslandenes rolle i States Representative Group (SRG), herunder at SRG skal konsulteres vedrørende indkaldelse af forslag til projekter. SRG har desuden mulighed for på eget initiativ at stille forslag til fællesforetagendet om faglige, administrative og finansielle forhold.
- Tilføjelse af et Stakeholder Forum, som årligt vil afholde informationsmøder om IMI og er åbent for alle interessenter. Stakeholder Forum vil, som STG, have en rådgivende funktion i forhold til fællesforetagendet.
- Præcisering af, at det indgår i bestyrelsens vurdering i forbindelse med anmodninger om medlemskab, om ansøger er relevant for og kan bidrage til fællesforetagendets målsætninger.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 40/87

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Der foreligger endnu ikke nogen udtalelse fra Europa-Parlamentet. Det bemærkes, at Parlamentet af hensyn til en snarlig vedtagelse har fremskudt behandlingen af de fælles teknologinitiativer. Det forventes, at Parlamentets udtalelse vil foreligge i december 2007.

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Gennem fælles teknologiinitiativer mobiliseres en kombination af private og offentlige, europæiske og nationale finansieringsformer og -kilder. Denne finansiering kan antage forskellige former og mobiliseres gennem forskellige mekanismer.

Kommissionen ventes at lægge op til en fællesskabsfinansiering på 1 mia. euro i perioden 2007-2017. Danmark finansierer ca. 2 % af EU's budget svarende til ca. 150 mio. kr.

Det fælles teknologiinitiativ foreslås oprettet i en 10-årig periode med udløb 31. december 2017. Kommissionen foreslår, at bidraget fra Fællesskabet alene bliver afholdt inden for 7. rammeprogram (2007-2013) budget og dækker hele perioden frem til den 31. december 2017, inklusiv perioden 2013-2017.

Der forventes ikke krav om national statslig medfinansiering. Eventuelle statsfinansielle konsekvenser vil blive vurderet i den videre proces.

9. Høring

Sagen har senest med frist den 1. november 2007 været behandlet i EF-Specialudvalget for forskning. Der er ikke fremkommet bemærkninger.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter forslaget om at forøge Europas industrielle forskningsaktiviteter og hilser velkommen, at Kommissionen har fremlagt forslag om oprettelse af fællesforetagendet IMI.

Forsknings- og
Innovationsstyrelsen

Side 41/87

Regeringen kan tilslutte sig det senest reviderede kompromisforslag.

IMI har sammen med forslaget om et fælles teknologiinitiativ om brændselsceller og brint (FCH) størst dansk interesse af de foreliggende fem forslag til fælles teknologiinitiativer. Der har således været bred opbakning fra lægemiddelindustrien til IMI.

Danmark lægger vægt på og vil arbejde for at sikre åbenhed og gennemsigtighed i JTI'ens virke, uddannelsesaktiviteter tilknyttet JTI'en samt reel konkurrence i de udbudte projekter. Regeringen lægger endvidere vægt på at sikre koordinering med andre aktiviteter inden for rammeprogrammet, samt at de fælles teknologiinitiativer er åbne for nye deltagere undervejs.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

De fælles teknologiinitiativer blev drøftet på Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007. Der kunne på Rådsmødet konstateres bred tilslutning til hovedlinierne i forslagene. Konkret var der tilslutning til:

- at fællesforetagenderne skal være fællesskabsorganer.
- at det er vigtigt, at de strukturer, der etableres, bliver omkostningseffektive og med en tidshorisont på 10 år.
- at fællesforetagenderne ikke skal være internationale organisationer.
- at der skal være mulighed for, at medlemslandene kan øge deres bidrag til og tilslutte sig fællesforetagenderne undervejs i programmet.

Fra forhandlingerne i Forskningsgruppen kan følgende i øvrigt fremhæves:

Kommissionen har understreget, at der i samarbejde med industrien er blevet udarbejdet et papir vedrørende IP-rettigheder, som ikke er helt i overensstemmelse med bestemmelserne om IPR i forbindelse med 7. rammeprogram.

Danmark, støttet af et andet medlemsland, har præciseret, at Fællesskabets midler skal udbydes i åben konkurrence.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt til orientering for Folketingets Europaudvalg på møde den 16. maj 2007 forud for Rådsmødet (konkurrenceevne) den 22. maj 2007. Folketingets Europaudvalg har modtaget supplerende samlenotat af 14. maj 2007.

Endvidere blev sagen forelagt til orientering for Folketingets Europaudvalg på møde den 21. september 2007 forud for Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007.

**Punkt 12: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets beslutning om Fællesskabets deltagelse i et forsknings- og udviklingsprogram, der har til formål at forbedre ældres livskvalitet gennem brug af ny informations- og kommunikationsteknologi (IKT), og som gennemføres af en række forskellige medlemsstater. "Længst muligt i eget hjem" ("Ambient Assisted Living" - AAL)
KOM(2007) 329 af 14. juni 2007**
- Generel tilgang

Revideret udgave af samlenotat forud for Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007. Nye afsnit er markeret med en streg i margenen.

1. Resumé

For at fremme udviklingen af innovative, IKT-baserede produkter, tjenester og systemer til en god alderdom i hjemmet foreslås det, at Rådet og Parlamentet med hjemmel i Traktatens artikel 169 vedtager en beslutning om Fællesskabets deltagelse i "Ambient Assisted Living Joint Programme" - det fælles AAL-program.

Artikel 169-initiativer giver Fællesskabet mulighed for at yde finansiel støtte til et forskningsprogram etableret af flere medlemslande. Med Rådets beslutning om særprogrammer til gennemførelse af 7. rammeprogram for Forskning, Teknologisk udvikling og Demonstration er der foreslået fire artikel 169-initiativer, hvoraf det fælles AAL-program er det første.

Det fælles AAL-program er et forsøg på at etablere et europæisk program til finansiering af forsknings- og innovationsprojekter, der gennem brug af nye it-produkter og tjenesteydelser vil forbedre livskvaliteten for ældre borgere.

Forslaget om Fællesskabets deltagelse i programmet blev drøftet i Rådet (konkurrenceevne) den 28. september 2007. Formandskabet har efterfølgende fremlagt reviderede forslag. Det forventes, at der kan opnås enighed om en kompromistekst på Rådsmødet den 22.-23. november 2007.

2. Baggrund

Det 7. rammeprogram lægger blandt andet op til, at Fællesskabet i højere grad end tidligere kan finansiere større satsninger gennem brug af Traktatens artikel 169.

Initiativer oprettet efter artikel 169 i Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab giver Fællesskabet mulighed for at yde finansiel støtte til et program etableret af flere medlemslande og deltage i de organisatoriske strukturer, der er nødvendige for at implementere initiativet.

Kriterierne for at etablere et artikel 169-initiativ er blandt andet, at der er tale om emner af stor interesse for Fællesskabet, og emner som falder i tråd med den tematiske prioritering inden for 7. rammeprogram. Der skal endvidere være tale om deltagelse fra et tilstrækkeligt antal medlemslande for at opnå en integration af

forskningsområdet samt medfinansiering fra både Fællesskabet og de respektive EU-medlemslande. Begge disse kriterier er opfyldt i AAL-programmet.

Det 7. rammeprogram tilbyder således en velegnet ramme for det fælles AAL-program, der er et samarbejde mellem en række EU-medlemslande og 3 associerede lande. Initiativet søger gennem intelligent brug af digital teknologi at afhjælpe en række af de demografiske udfordringer, der opstår i forbindelse med, at der med de store årganges tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet bliver færre erhvervsaktive til at sørge for den ældre generation.

Hvis Europa reagerer rettidigt på udfordringerne og overvinder tekniske, lovgivningsmæssige og adfærdsmæssige hindringer, kan informations- og kommunikationsteknologi (IKT) til en god alderdom blive en drivkraft bag jobskabelse og vækst og skabe konkurrencefordele for Europa. Visionen er at fokusere på de muligheder for vækst inden for markeder som IKT-ydelser, e-health mv., som de demografiske udfordringer repræsenterer. Det fælles AAL-program fokuserer således både på at skabe bedre livskvalitet for ældre og på at skabe nye forretningsmuligheder for europæiske virksomheder.

Forsknings- og
Innovationsstyrelsen

Side 44/87

Følgende lande deltager i AAL: Belgien, Cypern, Danmark, Finland, Frankrig, Grækenland, Holland, Irland, Israel, Italien, Norge, Polen, Portugal, Schweiz, Spanien, Sverige, Slovenien, Tyskland, Ungarn og Østrig. Yderligere lande ventes at indtræde i den fælles AAL-forening bag programmet inden årsskiftet 07/08, herunder bl.a. Storbritannien.

Der er fra dansk side engagement i AAL, idet Rådet for Teknologi og Innovation har forpligtet sig til et nationalt bidrag til programmet til dansk deltagelse på 3,75 mio. kr. årligt i årene 2008-2013 svarende til i alt 22,5 mio. kr. Tilsammen har de 20 lande angivet, at de stiller med en årlig finansiering af initiativet på 28,9 mio. euro (status juli 2007) i perioden 2008-2013.

3. Hjemmelsgrundlag

Forslagets hjemmel er Traktatens afsnit XVIII, artikel 169, vedrørende Fællesskabets deltagelse i forskningsprogrammer, der iværksættes af flere medlemsstater, herunder deltagelse i de strukturer, der oprettes for gennemførelsen af disse programmer. Forslaget vedtages i henhold til artikel 172, hvorefter Rådet efter fremgangsmåden i artikel 251 (fælles beslutningsprocedure) og efter høring af Det Økonomiske og Sociale Udvalg kan vedtage de i artikel 169 omhandlede bestemmelser.

4. Nærhedsprincippet

Forslaget baseres på artikel 169, som eksplicit bestemmer, at Fællesskabet kan deltage i et fælles program, der iværksættes af flere medlemsstater. Alle operationelle aspekter gennemføres så vidt muligt på nationalt plan, samtidig med at der sikres en sammenhængende tilgang til det fælles program på europæisk plan. Forslaget anses for at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

5. Formål og indhold

I fremtiden vil Europas ældre være mere aktive og ved bedre helbred. De vil være flere og mere velstillede og vil derfor forbruge flere nye varer og tjenesteydelser,

og de vil have et ønske om at være mere socialt aktive. Antallet af ældre vil mere end fordobles frem til 2050, og andelen af mennesker, der bor alene, vil øges. Uanset hvor afhængige eller uafhængige disse ældre mennesker vil være, så må man regne med, at jo ældre de er, jo mere hjælp og omsorg vil de få brug for. Dette udgør alt i alt en øget udfordring for deres familie og for samfundet.

Det fælles AAL-program er et forsøg på at etablere et europæisk program til finansiering af forsknings- og innovationsprojekter, der gennem brug af nye it-produkter og tjenesteydelser vil forbedre livskvaliteten for ældre borgere. Der kan eksempelvis være tale om assistance til daglige gøremål, helbredsovervågning, nødberedskab, infotainment (information og underholdning) og fremme af social kontakt.

Ældre mennesker kan have meget specielle og meget forskellige behov. For at opfylde disse skal der tages hensyn til en lang række faktorer som alder, køn, uddannelsesniveau, kultur, religion, ensomhed, nuværende og fremtidige økonomiske situation, nuværende og fremtidige grad af sygdom, handicap mv. Disse behov skaber en stor variation i efterspørgslen efter ydelser og dermed et potentiale for at forme nye forretningsmodeller. Det fælles AAL-program vil adressere begge sider af sagen – såvel de ældres behov som de markedsmæssige muligheder.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 45/87

Det fælles AAL-program vil gennem to årlige indkaldelser af ansøgninger til på forhånd specificerede fokusområder støtte forsknings- og innovationsprojekter, der medvirker til at forstærke et konsolideret europæisk marked for AAL-produkter, -miljøer og -services. Tidspunkt for indkaldelse af ansøgninger og ansøgningsfrist er endnu ikke fastlagt. Det samme er tilfældet for det første oplags fokusområder.

Ansøgere skal være tværnationale konsortier bestående af partnere fra de deltagende lande. Programmet vil inkludere aktiviteter til at støtte programmets formål, ligesom man vil arbejde for at fremme forståelse for og samarbejde om emnet i andre fora, særligt andre relevante nationale og EU-programmer.

Projektforslag evalueres og udvælges på centralt plan på grundlag af gennemsigtige og fælles kriterier, som er fastsat i de to årlige indkaldelser af ansøgninger. Udvælgelsen er bindende for de deltagende lande undtagen i et begrænset antal tilfælde. Forvaltningen af programmet varetages af en AAL-forening, der er blevet oprettet af de deltagende EU-medlemslande og associerede lande.

Kommissionen lægger op til en fællesskabsfinansiering på maksimalt 150 mio. euro i perioden 2008-2013. Fællesskabets finansielle bidrag foreslås taget fra de budgetmidler, der er afsat til det tematiske program "Informations- og kommunikationsteknologi" under særprogrammet "Samarbejde" under det 7. rammeprogram.

* * *

Formandskabet har efter Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007 fremlagt tre reviderede tekster. Den væsentligste nye ændring understreger, at udvælgelsen af projektforslag under AAL-programmet skal ske efter en central procedure med fælles fastlagte og transparente bedømmelseskriterier. Konkret foreslås muligheden for, at man i et begrænset antal tilfælde kan undtage sig fra den fælles procedure, fjernet. Derudover præciseres, at også forventet samfundsøkonomisk effekt og overordnet relevans i forhold til programmets formål indgår i

bedømmelsen af ansøgninger. Endelig har formandskabet indsat forslag om, at projekter under programmet også kan dække IKT-baserede produkter, tjenester og systemer for handicappede.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Der foreligger endnu ikke nogen udtalelse fra Europa-Parlamentet.

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Gennem artikel 169-initiativer mobiliseres en kombination af private og offentlige, europæiske og nationale finansieringsformer og -kilder. Denne finansiering kan antage forskellige former og mobiliseres gennem forskellige mekanismer, herunder blandt andet støtte fra rammeprogrammet.

Kommissionen lægger op til en fællesskabsfinansiering på maksimalt 150 mio. euro i perioden 2008-2013. Danmark finansierer ca. 2 % af EU's budget svarende til ca. 22,5 mio. kr. Fællesskabets finansielle bidrag foreslås taget fra de budgetmidler, der er afsat til det tematiske program "Informations- og kommunikationsteknologi" under særprogrammet "Samarbejde" under det 7. rammeprogram.

Danmark har via Rådet for Teknologi og Innovation forpligtet sig til et nationalt bidrag til programmet på 3,75 mio. kr. årligt i årene 2008-2013 svarende til i alt 22,5 mio. kr. Det findes inden for de allerede fastlagte rammer i finansloven for samarbejde mellem forskning og erhverv.

De danske forskningsinstitutioner eller virksomheder, der søger om at deltage i forskningsaktiviteter under programmet, forventes selv at finansiere en del af udgifterne til de konkrete projekter.

9. Høring

Sagen har senest med frist den 1. november 2007 været behandlet i EF-Specialudvalget for forskning. Der er samlet fremkommet følgende bemærkninger:

HTS Handel, Transport og Service er positiv over for Fællesskabets deltagelse i et forsknings- og udviklingsprogram med det formål at forbedre ældres livskvalitet gennem brug af ny og innovativ informations- og kommunikationsteknologi.

HTS understreger dog vigtigheden af, at også private leverandører af serviceydelser til ældre involveres i forsknings- og udviklingsprogrammet. Programmet ses ikke umiddelbart at indeholde hindringer for private leverandørers deltagelse, men HTS påpeger, at det er vigtigt at sikre, at det ikke alene er offentlige (kommunale) leverandører, som kommer til at fastlægge og udvikle fremtidens IT-løsninger på området.

HTS fremhæver, at det skyldes en risiko for, at offentlige leverandører vil kunne udvikle IT-løsninger mere eller mindre gratis (f.eks. håndholdte pc'er og kommuni-

kationsudstyr), som andre private leverandører i givet fald selv må betale for udviklingen af. Endvidere fremhæver HTS, at det skyldes en risiko for, at udvikling af IT-løsninger, som udelukkende bygger på de offentlige myndigheder og leverandørers behov, tilgodeses gennem programmet. De offentlige myndigheder og leverandører vil så efterfølgende kunne kræve, at private leverandører investerer i tilsvarende IT-løsninger, som i mindre grad er tilpasset de private leverandørers behov samtidig med, at de private leverandører ikke kan få et tilsvarende tilskud til udvikling mv.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er positivt indstillet over for programmer udført og koordineret i fællesskab mellem flere lande og kan tilslutte sig forslaget om Fællesskabets deltagelse i det fælles AAL-program.

På baggrund af programmets formål tilslutter Danmark sig en fælles europæisk procedure og anvendelsen af ét fælles sæt af evalueringskriterier som udgangspunkt for udvælgelse af forskningsprojekter efter åbne opslag.

Danmark kan på den baggrund støtte Kommissionens forslag om styringen af AAL-programmet og Formandskabets efterfølgende præcisering heraf.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 47/87

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Forslaget blev drøftet på Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007. Rådsmødet viste udtalt opbakning til forslaget om Fællesskabets deltagelse i AAL-programmet. Flere lande understregede programmets store sociale og økonomiske potentiale. Forskellige positioner om udvælgelsen af kommende forskningsprojekter blev tilkendegivet. En række medlemslande fremførte med opbakning fra Kommissionen, at ansøgningsbedømmelse udelukkende må ske centralt og efter ens kvalitetskriterier. Andre lande fandt derimod, at også nationale kriterier må indgå.

Formandskabet har efter Rådsmødet fremlagt reviderede tekstforslag, der har været behandlet på møder i Forskningsgruppen.

En række lande fastholder i modsætning til intentionen i formandskabets forslag, at der i begrænsede og afgrænsede tilfælde skal kunne tages hensyn til teknisk-administrative forhold på nationalt plan.

Formandskabet vil snarest fremlægge endnu en revideret tekst til brug for yderligere drøftelser mellem medlemslandene.

Der har derudover været opbakning, heriblandt fra Danmark, til en præcisering af, at også samfundsøkonomisk effekt og overordnet relevans i forhold til programmets formål indgår i bedømmelsen af ansøgninger.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt til orientering for Folketingets Europaudvalg på møde den 21. september 2007 forud for Rådsmødet (konkurrenceevne) den 28. september 2007. Folketingets Europaudvalg har modtaget grundnotat af 19. juli 2007 om AAL-programmet.

Det bemærkes, at Folketingets Europaudvalg har modtaget samlenotat af 14. maj 2007 om Kommissionens status generelt for artikel 169-initiativerne.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 48/87

Punkt 13: Videnskabens og teknologiens fremtid i Europa

KOM(2007) 161 af 4. april 2007

- Udveksling af synspunkter
- Vedtagelse af Rådskonklusioner

Revideret udgave af samlenotat forud for Rådsmødet (konkurrenceevne) den 25. juni 2007. Nye afsnit er markeret med en streg i margenen.

1. Resumé

Med Grønbogen "Nye perspektiver på Det Europæiske Forskningsrum" genovervejer Kommissionen konceptet om Det Europæiske Forskningsrum (ERA) i lyset af den tiltagende globalisering og de nye videnskabelige og teknologiske magtcentre, primært Kina og Indien.

Kommissionen mener ikke, at det eksisterende forskningsrums fundament er på plads endnu, hvorfor det yderligere skal konsolideres for at imødegå den fortsatte fragmentering af den offentlige forskning og bibeholde og tiltrække private FoU-investeringer i Europa.

Grønbogen er bygget op om seks hovedelementer, der strukturerer Kommissionens perspektiver på den fremtidige udvikling af Det Europæiske Forskningsrum. Inden for hvert hovedelement rejses en række konkrete spørgsmål (i alt 35) om, hvorledes Det Europæiske Forskningsrum kan intensiveres og udvides, så det fuldt ud bidrager til den fornyede Lissabon-strategi.

Kommissionen har gennemført en åben høring af Grønbogen og vil i 2008 fremsætte konkrete forslag om udviklingen af Det Europæiske Forskningsrum.

En dansk høring er ligeledes gennemført parallelt med den europæiske. Høringen har bidraget til grundlaget for den overordnede danske holdning til indholdet i Grønbogen og til den videre drøftelse af Kommissionens kommende initiativer.

Formandskabet har efter en første tekstgennemgang fremlagt et revideret udkast til Rådskonklusioner om videnskabens og teknologiens fremtid i Europa med henblik på vedtagelse på Rådsmødet den 22.-23. november 2007.

2. Baggrund

Kommissionen lancerede i januar 2000 et nyt grundlag for det europæiske samarbejde med meddelelsen om Det Europæiske Forskningsrum. Formålet var at bringe det europæiske samarbejde videre, end det specifikt fremgår af Traktaten, og medvirke til, at det europæiske samarbejde i højere grad omfatter koordinering og integration af nationale forsknings- og innovationsaktiviteter.

På Det Europæiske Råds møde i Lissabon i marts 2000 støttede stats- og regeringscheferne fuldt ud projektet som et centralt led i opbygningen af et vidensamfund i Europa.

Det Europæiske Forskningsrum består af et "indre marked" for forskning, hvor forskere, teknologier og viden skal kunne bevæge sig frit, en effektiv europæisk

koordinering af forskningsaktiviteter, -programmer og -politikker samt initiativer udført og finansieret på europæisk plan.

Siden vedtagelsen i 2000 er en lang række tiltag sat i søen for at skabe Det Europæiske Forskningsrum.

Med Grønbogen tager Kommissionen konceptet om Det Europæiske Forskningsrum op til overvejelse ud fra en betragtning om, at forskningsrummets fundament endnu ikke er på plads, og fremlægger sine idéer om et europæisk forskningsrum, der kan maksimere udbyttet af Europas videnressourcer.

Grønbogen har været drøftet under forårets møderække i Rådet (konkurrenceevne). Fra 1. maj 2007 til slutningen af august 2007 er gennemført en åben, netbaseret høring via Kommissionens hjemmeside. Kommissionen har modtaget over 800 høringssvar. Det portugisiske formandskab afholdt den 8.-10. oktober 2007 en konference om videnskabens og teknologiens fremtid i Europa.

I 2008 vil Kommissionen fremsætte konkrete forslag om videreudviklingen af Det Europæiske Forskningsrum.

På nationalt plan har Videnskabsministeriet gennemført en høring af alle relevante interessenter. Videnskabsministeriet har endvidere afholdt et nationalt møde om Grønbogen den 25. september 2007. Høringsprocessen har bidraget til grundlaget for den overordnede danske holdning til indholdet i Grønbogen og til den videre drøftelse af Kommissionens kommende initiativer.

Formandskabet har fremlagt et udkast til Rådskonklusioner om videnskabens og teknologiens fremtid i Europa med henblik på vedtagelse på Rådsmødet den 22.-23. november 2007.

3. Hjemmelsgrundlag

Ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Der er lagt op til, at der skal ske et samarbejde mellem Kommissionen og medlemslandene om en række initiativer i forbindelse med en revision og videreudvikling af Det Europæiske Forskningsrum. Grønbogen anses for at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

5. Formål og indhold

Grønbogen

Med Grønbogen genovervejer Kommissionen konceptet om Det Europæiske Forskningsrum i lyset af den tiltagende globalisering og de nye videnskabelige og teknologiske magtcentre, primært Kina og Indien.

Meget er nået med opbygningen af Det Europæiske Forskningsrum siden princippet blev stadfæstet på Det Europæiske Råds Lissabon-møde i 2000. Det Europæiske Forskningsråd er etableret. Det Europæiske Institut for Teknologi (EIT) er under forberedelse, og den europæiske forskning vil blive samordnet bedre i kraft af de europæiske teknologiplatforme og de 72 oprettede ERA-net. Via Lissabonprocessen har man desuden opstillet nationale mål for forskning og udvikling.

Kommissionen konstaterer dog, at Det Europæiske Forskningsrums fundament endnu ikke er på plads. Det skal yderligere konsolideres for at imødegå den fortsatte fragmentering af den offentlige forskning og bibeholde og tiltrække private FoU-investeringer i Europa

Grønbogen er bygget op om seks hovedelementer, der strukturerer Kommissionens perspektiver på den fremtidige udvikling af Det Europæiske Forskningsrum.

Inden for hvert hovedelement rejses en række konkrete spørgsmål (i alt 35) om, hvorledes Det Europæiske Forskningsrum kan intensiveres og udvides, så det fuldt ud bidrager til den fornyede Lissabon-strategi.

De seks hovedelementer er:

- **Tilstrækkelig udveksling af kompetente forskere** med stor mobilitet mellem institutioner, fag, sektorer og lande.
- **Forskningsinfrastrukturer i verdensklasse**, dvs. store forskningsanlæg, som er tilgængelige for forskerhold fra hele Europa og verden, ikke mindst i kraft af nye generationer af elektronisk kommunikationsinfrastruktur.
- **Fremragende forskningsinstitutioner**, der effektivt engagerer sig i samarbejde og partnerskaber mellem den offentlige og den private sektor. De skal fungere som centrum i forsknings- og innovationsklynger, der omfatter virtuelle forskningsmiljøer. Sådanne klynger og miljøer vil som oftest være specialiseret på tværfaglige områder og tiltrække en kritisk masse af menneskelige og økonomiske ressourcer.
- **Effektiv videndeling**, især mellem offentlig forskning og erhvervslivet, foruden med offentligheden i almindelighed.
- **Grundigt koordinerede forskningsprogrammer og satsningsområder**, herunder et betydeligt omfang af offentlige forskningsinvesteringer, der er programlagt i fællesskab på europæisk plan efter en fælles prioritering, med samordnet gennemførelse og fælles evaluering.
- **Åbning af Det Europæiske Forskningsrum for hele verden** med særlig vægt på nabolande og med et kraftigt engagement i behandlingen af de globale udfordringer sammen med Europas partnere.

Forsknings- og
Innovationsstyrelsen

Side 51/87

Ud fra de seks hovedelementer drøftes, hvorledes Det Europæiske Forskningsrum kan styrkes og derved blive i stand til dels at møde de udfordringer, som Europa står overfor i en global verden, og dels at medvirke til at realisere målsætningerne i Lissabon-strategien.

Udkast til Rådskonklusioner

Rådet anerkender videnskabens og teknologiens afgørende rolle for udviklingen af videnbaserede økonomier og den stigende globale konkurrence om menneskelige ressourcer og bifalder medlemslandenes initiativer for i denne sammenhæng at give høj prioritet til offentlige investeringer i forskning, at stimulere øgede private inve-

steringer i forskning og udvikling samt at reformere og internationalisere videregående uddannelser.

Rådet hilser de væsentligste interessenters støtte og bidrag til en fælles indsats velkommen.

Rådet hilser igangsættelsen af 7. rammeprogram (der er Fællesskabets primære instrument for forskning og udvikling), og herunder Det Europæiske Forskningsråds (ERC) første aktiviteter, velkommen.

Rådet hilser Kommissionens Grønbog og efterfølgende debat velkommen som rettidigt input til den kommende cyklus af Lissabon-strategien.

Rådet anerkender, at selvom markante fremskridt er opnået, siden regerings- og statscheferne på Det Europæiske Råds møde i Lissabon i 2000 satte det mål, at Europa skal være det mest avancerede videnbaserede samfund, har andre regioner oplevet en hurtigere udvikling.

Rådet finder, at en hurtigere udvikling er påkrævet, hvis EU bl.a. skal kunne reagere i forhold til

- den stigende internationale konkurrence og mulighederne i den globale økonomi
- de stadig mere komplekse, økonomiske, sociale og miljømæssige udfordringer
- erhvervslivets behov for at kunne virke i et innovationsmiljø med tætte forbindelser til offentlige forskningsinstitutioner
- den stigende betydning af fri viden og videncirkulation.

Rådet opfordrer Kommissionen og medlemslandene til at indarbejde forsknings- og teknologipolitik som en af de centrale prioriteter i næste cyklus af Lissabon-strategien.

Rådet understreger, at realiseringen af Lissabon- og Barcelona-målsætningerne i afgørende grad afhænger af de nationale forsknings- og teknologipolitikker og af en øget prioritering af forskning i nationale reformprogrammer, og opfordrer medlemslandene til at evaluere deres politikker og prioriteringer med henblik på at opnå det fælles europæiske mål.

Rådet anerkender, at den stigende globale konkurrence om menneskelige ressourcer vil kræve, at der på europæisk plan vedtages policy-målsætninger for, hvordan man kan tiltrække nye generationer til forskning og teknologi, og hvordan de europæiske offentlige og private institutioner kan tiltrække de bedste talenter til Europa.

Rådet finder, at konkrete handlinger inden for bestemte nøgleområder er vigtige.

For at sikre tilstrækkelige menneskelige ressourcer til forskning og udvikling opfordrer Rådet:

- Medlemslandene og Kommissionen til at fremme en balanceret udveksling af forskere med resten af verden. For at fremme dette foreslås følgende mål vedtaget: 1) den aktuelle ”hjerneflugt” til USA skal vendes, 2) en positiv vækstrate for nye kandidater og ph.d.er skal fastholdes, og den kvindelige andel af nye

forskere skal øges, og 3) en positiv årlig nettotilgang af personale inden for forskning og udvikling fra resten af verden skal opnås.

- Kommissionen og medlemslande til at samarbejde om at støtte tiltag på nationalt, internationalt og fællesskabsniveau for at øge de menneskelige ressourcer inden for forskning og teknologi og gøre Europa attraktiv for højt kvalificerede forskere.
- Kommissionen sammen med medlemslande til at etablere et ”observatorium” (videncentre) for menneskelige ressourcer inden for forskning og teknologi i Europa, der skal udvikle benchmarks for vækst, tiltrækning og fastholdelse.
- Kommissionen til at evaluere eksisterende mobilitetsbarrierer for studerende/kandidater og udforme en plan for, hvordan hindringerne fjernes og i den forbindelse tage de mobile forskeres behov i betragtning, herunder muligheden for at overføre supplerende pensionsrettigheder.

For at styrke incitamenter og markedsvilkår for privat forskning og innovation opfordrer Rådet:

- Medlemslandene og Kommissionen til at styrke videndeling, især anvendelse af resultaterne af offentlig finansieret forskning ved at bygge videre på Kommissionens eksisterende meddelelse om videndeling og Kommissionens hensigt om at foreslå et frivilligt charter for IPR.
- Kommissionen til sammen med medlemslandene at fortsætte med at undersøge forbedringer af betingelserne for finansiering af forskning og udvikling, herunder inddrage erfaringerne fra ”Risk-Sharing Financing Facility”.

For at optimere anvendelsen af offentlige midler til forsknings- og udviklingsprogrammer, forskningsinfrastruktur og internationalt samarbejde:

- Opmuntres nationale forskningsråd og forskningsfinansierende organer til at øge samarbejdet om fælles programmer og erfaringsudveksling, bl.a. med henblik på at internationalisere forskningsbedømmelse og skabe større konkurrence. Kommissionen anmodes om i passende tilfælde at virke som igangsætter for sådanne processer.
- Opfordres medlemslandene til at gøre fuld brug af distribuerede netværk (eScience).
- Opfordres medlemslandene til at udvikle og forstærke deres nationale handlingsplaner og strategier for forskningsinfrastruktur og i den forbindelse tage ESFRI’s arbejde i betragtning.
- Opfordres Kommissionen og medlemslandene til at fortsætte informationsudvekslingen om national forskningspolitik rettet imod Lissabon-strategien.
- Opfordres medlemslandene og Kommissionen til at samarbejde tættere om internationalt samarbejde for at skabe større effektivitet blandt de mange eksisterende aktiviteter og øge Europas tyngde og gennemslagskraft i håndteringen af den globale konkurrence. Rådet noterer afslutningsvis, at Kommissionen vil foreslå en politisk ramme (”policy framework”) for forskning og teknologi for at fremme fælles og komplementære initiativer på nationalt og europæisk plan.

Endelig anmodes Det Europæiske Råd (DER) om at overveje de ovennævnte målsætninger i DER’s vision for udviklingen af EU som verdensførende videnøkonomi og –samfund.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslagens konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Hverken grønbogen eller udkast til Rådskonklusioner har i sig selv konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

9. Høring

Videnskabsministeriet har med frist den 31. august 2007 sendt Grønbogen i høring blandt relevante ministerier, institutioner og organisationer mv., herunder medlemmerne af EF-specialudvalget for forskning.

[I forbindelse med udsendelse af den kommenterede dagsorden til EF-specialudvalget for forskning med høringsfrist den 1. november kom der alene kommentarer fra AC, se afsnittet om menneskelige ressourcer].

Ministeriet modtog i alt 20 høringssvar, heraf 19 høringssvar med indholdsmæssige bemærkninger. Nedenfor redegøres først for generelle bemærkninger. Dernæst for bemærkninger til Grønbogens seks afsnit.

Generelle bemærkninger

Høringen viser overordnet stor opbakning til Kommissionens initiativ om at give ERA et eftersyn. Blandt høringsparterne kan konstateres en bred enighed om, at Grønbogen sætter fokus på centrale spørgsmål og visioner for et styrket europæisk forskningssamarbejde. Høringen svarer dermed generelt bekræftende på det spørgsmål, Kommissionen selv rejser om, hvorvidt Grønbogen adresserer de væsentligste elementer i ERA.

Flere høringssvar giver yderligere bud på emner, der må prioriteres i diskussionen af det europæiske forskningssamarbejde.

Den finansielle ramme for ERA berøres af flere høringsparter. Rektorkollegiet (RK) og Landbruksrådet (LR) understreger vigtigheden af et stadigt fokus på Barcelona-målsætningen for det private og offentlige udgiftsniveau til forskning og udvikling. RK noterer i den sammenhæng med tilfredshed udviklingen i det 7. rammeprogram. Også Koordinationsudvalget for forskning (KUF), Københavns Universitet (KU) og Aarhus Universitet (AU) understreger behovet for at øge ressourcerne til den europæiske forskningsindsats.

Kommissionen fokuserer i Grønbogen på den ene side (forskning) i den såkaldte videntrekant (bestående af uddannelse, forskning og innovation). Flere høringsparter efterlyser i forskellige sammenhænge et større fokus på trekantens to øvrige sider.

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab (KDVS) finder, at Grøn bogens seks overordnede visioner bør udvides med en første om "Fremragende grundforskning (frontier research) og fremragende forskere".

RK og KU finder, at den humanistiske og samfundsvidenskabelige forskning er underprioriteret i Grøn bogen.

Syddansk Universitet (SDU) finder, at grundforskning og forskningsfrihed for forskere bør have en langt mere central rolle i Grøn bogen.

AC og Landsorganisationen i Danmark (LO) fremhæver, at Grøn bogen bør sætte større fokus på arbejdsmarkedets parter som bidragsydere til udviklingen af den europæiske forskningspolitik.

Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) bemærker, at den europæiske forskningspolitik i højere grad bør integreres med øvrige europæiske politikker, fx beskæftigelse, erhverv, miljø og sundhed.

Endelig peger RK på udfordringen i at sikre bedre udnyttelse af alle medlemslandenes potentialer og forskellen mellem landenes videnudvikling og innovation. AU bemærker ligeledes, at Grøn bogen ikke indeholder overvejelser om konkrete regionale udfordringer og muligheder.

Menneskelige ressourcer

Flere høringsparter fremhæver betydningen af at styrke mobiliteten for forskere i Europa og bakker op om skabelsen af et fælles arbejdsmarked for forskere. Der fremlægges forslag om flere konkrete initiativer.

Danmarks Forskningspolitiske Råd (DFR) støtter Kommissionens betragtning om, at øget mobilitet/udveksling af forskere er en forudsætning for at styrke europæisk forskning. Mobilitet handler ifølge Rådet ikke kun om at optimere adgangen til kvalificerede forskere, men er væsentlig for institutioner, der tilstræber at klare sig godt i global sammenhæng, og et virkemiddel i internationaliseringsstrategier for forskning.

KUF foreslår mobilitetsfremmemidler inden for tre felter. For det første initiativer målrettet yngre forskere og særligt lovende studerende på kandidat- eller bachelorniveau. For det andet initiativer for yngre kvindelige forskningsledere med henblik på at rekruttere og fastholde kvindelige forskere i forskerstillinger. Og for det tredje særlige ordninger, som øger mobiliteten for topforskere, især på professorniveau.

Danmarks Grundforskningsfond (DG) foreslår initiativer på samme tre områder. Fonden bemærker videre, at der ikke kun bør fokuseres på barrierer internt i Europa, men også i relation til lande uden for EU.

Danmarks Tekniske Universitet (DTU) støtter initiativerne i Bologna-processen, der bidrager til en øget standardisering af videregående uddannelser. For at skabe mobilitet blandt studerende foreslår DTU større ensartethed i semesterstarten og organiseringen af ph.d.-forløb.

Region Hovedstaden (ReH) bemærker, at mobiliteten for forskere i høj grad sikres ved at tilbyde gode boligforhold, sociale rammer og job til ægtefæller.

Roskilde Universitetscenter (RUC) konstaterer, at mobilitet kræver transparente rekrutterings- og ansættelsesprocesser. En væsentlig barriere for mobilitet er usikkerhed i ansættelsen. Dette vil kunne afhjælpes med en transnational ansættelseskontrakt med orlov/jobaftale med oprindelseslandet. RUC finder endvidere, at Grønbogen mangler en refleksion over forholdene for en besøgende forskers familie/ægtefælle, og foreslår indførelsen af normerede ansættelser til medfølgende ægtefæller. RUC finder, at det europæiske charter for forskere og adfærdskodeks for forskerrekruttering bør tiltrædes og implementeres overalt i EU suppleret af anbefalinger om forskeres ansættelses- og arbejdsvilkår.

SDU konstaterer, at Grønbogen savner fokus på rekruttering, og foreslår, at et første satsningsområde må være at skaffe tilstrækkelig søgning til uddannelserne og efterfølgende til en forskerkarriere.

AC finder tilsvarende, at Grønbogen mangler en mere generel vision om bedre forskervilkår med henblik på rekruttering og fastholdelse af de europæiske forskere. AC støtter udbredelsen og implementeringen af det europæiske charter for forskere. Charteret er et godt udgangspunkt for national fastsættelse af yderligere regler. AC fremhæver, at det er afgørende for en øget mobilitet, at der fra regeringens side ydes en større indsats for at få fjernet eller reduceret de forhindringer for øget mobilitet, som ligger i forskellige pensions- og sociale sikkerhedssystemer, og at det er af mindst lige så stor betydning, at arbejdsgiverne gør en indsats for at skabe gode rammer for og tilskynde til øget mobilitet blandt forskerne. Konkret foreslår AC, at der indføres orlovsmuligheder, og anbefaler en generel forbedring af løn- og arbejdsvilkår.

LO bemærker, at konkrete initiativer for skabelsen af et fælles arbejdsmarked bør tage hensyn til lokale forhold, aftaler og overenskomster, og understreger, at trivsel og psykisk arbejdsmiljø bør indtænkes i styrkelsen af mobilitet og rekruttering.

DMU fremhæver Marie Curie-programmet som et velegnet instrument til at fremme forskerrekruttering og –uddannelse og anfører, at en overflytning af initiativet til nationale programmer kun bør ske efter grundig overvejelse.

Forskningsinfrastrukturer

KUF og DG ser begge positivt på de initiativer, der i regi af European Strategy Forum on Research Infrastructures (ESFRI) og nationalt udfoldes for at sikre, at investeringer i forskningsinfrastruktur sker på baggrund af en langsigtet, koordineret og prioriteret plan. Også DTU og AC stiller sig positivt over for international koordinering på området.

DG bemærker endvidere, at der på nationalt plan er behov for en overordnet stillingtagen til, hvilke anlæg og medlemskaber Danmark fremover bør engagere sig i, og at der er behov for at revidere de beslutningsprocedurer, der ligger til grund for disse engagementer. Endelig anbefaler fonden, at EU indlemmes som medlem

af en række af de større forskningsinstitutioner for at bidrage til at øget koordinering og sammenhæng.

DMU bemærker, at Grønbogen primært fokuserer på forskningsinfrastrukturer i stor skala, og foreslår, at der etableres incitament for at fremme sammenhæng og fælles anvendelse/etablering af små og mellemskala-infrastrukturer.

Forskningsinstitutioner

Flere høringssvar kommer ind på betydning af universiteternes/institutionernes uafhængighed.

SDU finder, at der bør tages skridt til at udvikle principper for forskningsinstitutioners – og især universiteternes - uafhængighed (dog primært via national lovgivning).

KU understreger, at EU's forskningspolitisk skal respektere universiteternes autonomi og forskningsfrihed.

RUC gør opmærksom på, at koncentration og specialisering kan være i modstrid med forskningsinstitutioners lokale og regionale roller. RUC understreger, at universiteters arbejde bør komme alle samfundsinstanser til gavn – ikke kun industrien og erhvervslivet.

LO finder tilsvarende, at der skal være rum til forskningsmiljøer, der spiller en stor rolle for lokale, regionale eller nationale samfund.

KUF og DG bemærker, at virtuelle netværk ikke kan erstatte den nærhed og det tætte samarbejde, som en fælles fysisk forankring skaber.

DTU anbefaler en rangering og benchmarking af den europæiske forskning som en opgave, EU bør påtage sig.

AC bemærker, at forskningsinstitutionerne bør sikres en grundlæggende og stabil finansiering, som kan understøtte institutionernes forskningsstrategier og anfører, at forbedrede muligheder for at tiltrække fremragende forskere gennem attraktive vilkår vil styrke institutionerne.

Videndeling

Høringen viser opbakning til at etablere/udbrede adgang for alle relevante aktører og interessenter til den nyeste viden fra den europæiske forskning og støtter europæiske initiativer på området. Eksempelvis anbefaler KUF, DG og ReH, at der tages initiativ til at udbrede publicering af forskningsresultater via peer reviewed open access-kanaler.

For at forbedre samspillet mellem forskning og innovation foreslår RK og AU, at der på europæisk plan søges enighed om en fælles patentstandard, der vil være et betydeligt bidrag til den fortsatte udvikling i EU-området.

LO finder, at der bør sættes specifik fokus på, hvordan samarbejdet mellem små og mellemstore virksomheder og videninstitutioner kan styrkes. LO foreslår, at

Kommissionen søger inspiration i den danske ordning om regionale vækstmiljøer (samarbejder mellem virksomheder, forsknings- og uddannelsesinstitutioner, teknologiske videnformidlere og andre relevante aktører).

HTS – Handel, Transport og Service (HTS) foreslår tilsvarende, at incitamenterne for offentlig-private samarbejder/partnerskaber forbedres.

KUF opfordrer til en fælles europæisk koordinering af nationale tiltag vedrørende måling og vurdering af forskningskvalitet og udvikling af kvalitetsindikatorer for forskning.

Koordinering af forskningsprogrammer og -prioriteringer

Flere høringsparter fremhæver principperne bag Det Europæiske Forskningsråd (ERC) som et forbillede for nye satsninger og anbefaler konkret en øget finansiel ramme for ERC.

Eksempelvis finder KUF og DG det afgørende, at der fortsat skabes solide rammer for den forskerinitierede forskning og påpeger, at et finansielt løft til ERC vil styrke den europæiske forskning og øge forskermobilitet.

RK peger på ERC som rammemodell for fremtidige satsninger og understreger, at fokus i den fremtidige fordeling af midler bør være på videnskabelig kvalitet og udmærkelse.

Tilsvarende finder KU det yderst vigtigt, at de europæiske forskningsprogrammer, der fungerer bedst med reel og nødvendig indflydelse fra forskere og programbestyrelser som for eksempel ERC, hvor videnskabelig kvalitet og udmærkelse er i fokus, tjener som model for opbygning af eventuelle nye aktiviteter. Universitetet understreger behovet for, at EU's forskningspolitik respekterer den autonomi og forskningsfrihed, som udgør en livsnerve og en fødelinje for såvel KU som for Europas andre højtrangerede, forskningstunge universiteter. På den baggrund anbefales, at eventuelle ekstra ressourcer fordeles efter videnskabelig kvalitet og udmærkelse og ikke prioriteres politisk.

Det Frie Forskningsråd (DFF) bemærker, at en forudsætning for et velfungerende ERA er, at excellent forskning støttes på en gennemsigtig og retfærdig måde. Rådet fremhæver potentialet i ERC og konstaterer, at dette kun vil kunne indfries ved et markant finansielt løft. ERA kan kun gennemføres gennem dynamisk vekselvirkning mellem de forskellige interessenter på alle niveauer. For at opnå dette mål foreslår DFF indførelsen af et nyt program, der skal give mulighed for, at nationale finansieringsorganer kan indsende et antal bevilligede projekter til en fælles europæisk evaluering. De bedste projekter vil derpå modtage støtte fra Fællesskabet svarende til den nationale bevilling.

KDVS anbefaler, at arbejdet i de kommende år især sigter på at udvikle og konsolidere de eksisterende virkemidler, og selskabet støtter især, at udviklingen af ERC og Marie Curie-programmerne fortsættes, da især disse dele af forskningsbevillingerne ses som fremmende for høj kvalitet, nyskabelse og rekruttering.

Der er blandt høringssvarene også bemærkninger om den strategiske/tematiske forskning.

KUF og DG anbefaler, at tematisk sammenfaldende programmer i højere grad koordineres mellem landene, således at forskergrupper stimuleres til at øge samarbejde og udveksling.

DFE fremhæver ERA-net som et vigtigt supplement til rammeprogrammet og andre europæiske/internationale finansieringsmuligheder og initiativer. ERA-net har medført gensidig læring, strategisk udvikling og i visse tilfælde fælles opslag og programmer. For yderligere at rodfæste erfaringerne fra første fase foreslår Rådet, at der etableres en ekspertgruppe, der kan indsamle og syntetisere de indhøstede erfaringer i de eksisterende ERA-net.

LR støtter de europæiske teknologiplatforme, der inddrager erhvervslivet i den europæiske forskningspolitik, men fremhæver, at der fortsat er brug for at finjustere de mekanismer, hvorigennem erhvervenes forskningsbehov og den europæiske forsknings kompetencer og prioriteringer matches.

KDVS understreger betydning af dels at drøfte processen, der skal identificere, hvilke forskningsprogrammer der skal sættes på på europæisk niveau, og dels at sikre en høj grad af uafhængighed mellem dem, der giver opdraget til en udredning, og dem, der finder de fremmeste eksperter til at udtale sig om sagen.

Flere høringssvar støtter udviklingen af fælles standarder for eksempelvis kollegial bedømmelse af ansøgninger (peer review), kvalitetssikring og evaluering af forskningsprogrammer m.m. og peger på allerede indhøstede erfaringer fra andre europæiske forsknings fora som eksempelvis EUROHORCS og European Science Foundation. Både AU og LO fremhæver, at der bør være rum for nationale eller regionale forskelle.

SDU ønsker omvendt ikke flere fælles regler, der efter Universitetets opfattelse ikke vil fremme forskningssamarbejdet i EU. Universitetet finder, at de europæiske og regionale programmer allerede i for stort omfang hæmmes af regelsæt og krav om administrative procedurer. EU kan eventuelt definere overordnede principper.

LR og AC støtter, at Kommissionen fortsætter arbejdet med at forenkle procedurerne for deltagelsen i rammeprogrammet.

Internationalt samarbejde

DFR bemærker, at alle områder i Grønbogen er centrale emner at arbejde videre med, men at den grundlæggende præmis er et europæisk forskningsrum, der er åbent for hele verden. Europæisk forskning skal være globaliseret – i Europa og i resten af verden. Derfor bør en grundlæggende sigtelinje være, at der på alle områder arbejdes med rammer og initiativer, der fordrer, at aktører i europæisk forskning deltager i det globale videnssamfund på det højeste mulige niveau.

DG finder tilsvarende, at forskningssamarbejde på tværs af grænser og regioner er afgørende for dansk og europæisk forsknings fremtid. Det gælder ikke mindst i

forhold til forskere og institutioner uden for Europa. Fonden kan derfor støtte de tanker, der rejses i Grønbogen om et bredere europæisk forskningsrum.

Danske Maritime og AC understreger ligeledes vigtigheden af det globale perspektiv.

RUC peger på, at fælles europæisk fodslag tenderer til at blive ekskluderende frem for inkluderende over for eksempelvis universiteter i USA og Asien.

* * *

Grønbogen har med frist den 7. juni 2007 været behandlet i EF-Specialudvalget for forskning forud for Rådsmødet (konkurrenceevne) den 25. juni 2007. Der fremkom i den forbindelse følgende bemærkninger:

HTS Handel, Transport og Service

Det Europæiske Forskningsrum er tænkt som en form for ”indre marked” for forskning. Med Grønbogen bringer Kommissionen konceptet op til overvejelse. HTS støtter indstillingen om en positiv modtagelse af Grønbogen og de kommende overvejelser om konceptet for Det Europæiske Forskningsrum. HTS lægger i den forbindelse vægt på, at det fremtidige koncept for Det Europæiske Forskningsrum udvikles og opbygges med udgangspunkt i kerneområderne videndannelse, videndeling samt tætte relationer og samarbejde mellem erhvervs- og forskningsinstitutioner.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 60/87

Landsorganisationen i Danmark (LO) ser udmiddelbart positivt på Grønbogen, men ser frem til nærmere drøftelser omkring Grønbogen i forbindelse med den nationale høringsproces. LO efterlyser en præcisering af, hvem og hvordan man udvælger de ekspertgrupper, der skal arbejde videre med de seks hovedelementer i Grønbogen. Det bør præciseres, hvilke kompetencer disse eksperter skal repræsentere.

Rektorkollegiet finder det af stor værdi, at Kommissionen nu igen sætter fokus på ERA. Nogle af Kommissionens bemærkninger er dog ret upræcist formuleret (f.eks. når der skrives: ”National and regional research funding ... remains largely uncoordinated”). Det er uklart, hvad målsætningen med sådanne formuleringer er, og kollegiet finder det derfor nødvendigt at påpege, at det vil være uhensigtsmæssigt at foretage en top-down styring af forskningen fra EU over den nationale forskning og ud til universiteterne og deres institutter. Hvis planen derimod er at sikre øget gennemsigtighed og dialog, er forslaget naturligvis positivt, og vi kan støtte det. Derfor er Rektorkollegiet også meget enig i Kommissionens bemærkninger om, at universiteterne først kan udleve deres fulde potentiale, når de gives øget autonomi. Rektorkollegiet støtter i høj grad, at der på såvel EU-niveau som nationalt niveau arbejdes med at fremme universitetsledelsernes handlerum. I den sammenhæng må det påpeges, at Kommissionens bemærkninger om mangel på kritisk masse ikke kan siges at gælde for det danske forskningssystem efter fusionerne.

I forbindelse med behandling i EF-Specialudvalget for forskning fremkom der ved fristens udløb den 1. november 2007 følgende kommentar:

AC påpeger, at der kan være behov for en kompensationsordning for de tredje-lande, specielt udviklingslande, som forventes at være leverandører af højt kvalificerede forskere til EU's forskningsinstitutioner i fremtiden.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Grønbogen

Danmark hilser diskussionen om udviklingen af Det Europæiske Forskningsrum (ERA) velkommen.

Skal Europa blive et førende vidensamfund og indfri målsætningerne i Lissabonstrategien om at kunne møde fremtidige udfordringer skabt af en stadig mere globaliseret økonomi, må der skabes rammer for globalt konkurrencedygtig forskning og udvikling.

Alle initiativer, der sigter på at forbedre betingelser for forskning og udvikling i EU, bør holdes op imod målsætningerne i Lissabonstrategien. Det gælder også fremtidens europæiske forskningsrum. ERA må aldrig blive et mål i sig selv. Nye initiativer i kølvandet på efterårets diskussioner om europæisk forskning skal alle vurderes i lyset af, om de stiller vores forskere bedre i den stigende internationale konkurrence.

At være konkurrencedygtig på verdensplan kræver globalt samarbejde. Forskningen kender ingen grænser. De bedste resultater opnås kun, hvor der samarbejdes med de bedste forskningsmiljøer i verden – uanset hjemsted. Europæisk forskning skal derfor være globaliseret – både i Europa og i resten af verden. Inden for alle aspekter af ERA bør en grundlæggende sigtelinie derfor være, at aktører i europæisk forskning altid bør stræbe efter og have et klart incitament til at deltage i det globale vidensamfund på det højeste mulige niveau.

Danmark har gennemført en bred høring af alle relevante interessenter om Kommissionens Grønbog. Den nationale høring viser overordnet bred enighed om, at Grønbogen stiller skarpt på vitale spørgsmål og visioner for et styrket europæisk forskningssamarbejde.

I det følgende redegøres for overordnede danske synspunkter til Grønbogen. Herefter følger specifikke betragtninger om Grønbogens enkelte afsnit.

Grønbogen har ført diskussionen om ERA i en rigtig retning. På den anden side bør flere forhold trækkes klarere frem:

- Fremtidens forskningssystem vil blive præget af, at forskningsmiljøerne i de offentlige videninstitutioner vil blive mere involveret med andre miljøer og med private virksomheder både nationalt og internationalt. Forskningen bliver i stigende grad tværdisciplinær, og vekselvirkningen mellem forskere og brugere af forskningen – politikere, civilsamfund, erhvervsliv etc. – tiltager. Det er afgørende, at diskussionen om ERA tager højde for denne udvikling.
- Europas fremtidige forskningspolitik og udviklingen af det fælles forskningsrum bør bygge på en sammenhængende tilgang til de tre sider af videntrekan-

ten (uddannelse, forskning og innovation). Dette bør også afspejle sig i Grønbogen.

- Den privat finansierede forskning spiller en helt afgørende rolle i Lissabonstrategien. Europas virksomheder skal forske og udvikle mere end nu, og derfor bør der arbejdes på at udvikle mekanismer, der kan føre til øgede private investeringer i forskning og udviklingsarbejde.
- ERA skal favne alle videnskabelige hovedområder, som hver har deres specifikke karakteristika og behov. Der er eksempelvis på tværs af områder forskelle i sammenknytningen mellem forskning og undervisning, ligesom rekrutterings- og brain drain-problematikker veksler fra forskningsområde til forskningsområde.
- Grundforskningens rolle skal styrkes i det europæiske forsknings samarbejde, så Europa kan opnå en førerposition inden for forskningsområder, hvor vi har særlige forudsætninger, eller hvor lovende videnskabelig udvikling især kan begrunde dette. En styrkelse af grundforskningen er en forudsætning for, at Europa kan drive forskning på højeste og mest innovative niveau. Det Europæiske Forskningsråd (ERC) er et markant skridt i denne retning, der vil styrke europæisk forskning på vigtige områder.
- Skal det fælles forskningsrum udnytte sit fulde potentiale, skal der findes løsninger på europæisk plan. Vi må konstant tænke i nye kreative baner og aldrig forlade os på standardsvar. Fra dansk side opfordres til, at Kommissionen og medlemslandene konstant holder sig for øje, på hvilket niveau vi bedst driver forskningen videre. Man må fra sag til sag vurdere, hvor opgaveløsningen bedst placeres. Den nationale forskning udgør langt størstedelen af Europas forskningsaktiviteter. Derfor vil mange af de kommende udfordringer også skulle finde en løsning på nationalt plan. For så vidt angår det europæiske plan foreslår Danmark, at der arbejdes med at etablere benchmarks, der kan belyse de vigtigste områder, hvor europæiske initiativer kan igangsættes.
- Vi har på det seneste set mange eksempler på de store muligheder, der ligger i et styrket forskningssamarbejde i EU. 7. rammeprogram har givet et betydeligt og historisk løft i de finansielle rammer. ESFRI har været en afgørende faktor for at sætte forskningsinfrastruktur på den europæiske dagsorden. Også den kommende anvendelse af nye instrumenter som for eksempel Det Europæiske Forskningsråd, de fælles teknologiinitiativer og EIT vil uden tvivl kaste nye interessante resultater af sig. Der er fra dansk side store forventninger til disse tiltag.
- Der er med 7. rammeprogram vedtaget initiativer, der forenkler processen for deltagelse i det europæiske forsknings samarbejde. Det er af stor betydning særligt for erhvervslivets deltagelse i rammeprogrammet. Det er afgørende på nationalt og europæisk plan at nå frem til en fornuftig balance mellem forenkling og ansvarlig forvaltning af de offentlige forskningsmidler.

1. Menneskelige ressourcer

Grønbogen opstiller en vision for et fremtidigt ERA, der giver frie udfoldelsesmuligheder til alle aspekter af europæisk videnpotentiale. En styrkelse af forskermobilitet er et helt afgørende element i at nå denne vision.

Der er mange aspekter af forskermobilitet, som skal styrkes. Det er vigtigt at tiltrække, fastholde og udvikle dygtige og kompetente forskere, dér hvor der er brug for dem.

Forskermobilitet er væsentlig i sig selv, fordi viden flytter med mennesker og anvendes i nye og innovative sammenhænge. Der er således en tæt forbindelse mellem forskermobilitet og videndeling. Derfor bliver selve det at flytte et kvalitetsfremmende tiltag for både de enkelte forskere og for de videninstitutioner, der danner rammen om deres arbejde.

Det er af afgørende betydning for den enkelte forsker og for institutionerne, at forskerne sikres adgang til de bedste forskningsmiljøer i verden ved at fremme mobiliteten mellem forskere og institutioner både i og uden for Europa.

Der lægges fra dansk side vægt på, at forskermobilitet bør blive et aktivt og strategisk værktøj i arbejdet for at forøge kvaliteten af europæisk forskning og gøre europæisk forskning international. Arbejdet med at styrke forskermobilitet bør derfor ikke blot bestå i at fjerne hindringer for mobilitet, men også i at identificere strategiske initiativer til fremme af forskermobilitet.

Internationalisering og de heraf følgende vanskeligheder med at fastholde og tiltrække de bedste forskere er en af de helt store udfordringer for såvel dansk som europæisk forskning. Det er derfor af afgørende betydning at få reduceret de barrierer, der forhindrer eller besværliggør en udveksling af forskere på tværs af landene, såvel i Europa som med lande i resten af verden.

Mange af de barrierer, der ligger i vejen for uhindret mobilitet, er af national karakter. Det vil derfor også gælde de rette løsninger. Samtidig er det vigtigt at notere, at flere barrierer bedst håndteres på tværs af og i samspil mellem forskellige politikområder. Det gælder for eksempel skatteforhold, social sikkerhed og pension.

Der bør på europæisk plan arbejdes for, at forskelle i de enkelte medlemslandes forskningssystemer ikke udgør hindringer for forskermobiliteten. Forskermobilitet skal dog ses i en større sammenhæng end en snævert europæisk. Europæiske forskere bør således understøttes i at samarbejde med og flytte til de bedste videmiljøer i verden, ikke blot i Europa. Danmark støtter de tanker, der fremlægges i Grønbogen om et bredere europæisk forskningsrum, der åbner sig globalt.

Grønbogen fremhæver mangel på gennemsigtighed i ansættelser og mangel på ret til at tage forskningslegater ud af landet som årsager til, at mange europæiske kandidater afbryder deres forskerkarriere eller flytter deres forskning til lande med bedre muligheder, navnlig USA. Der er formentlig flere årsager til, at europæiske forskere søger væk. Mangelen på faste stillinger og klare karriereveje er en mobilitetshindring.

Mobilitetsproblematikken finder ingen løsning isoleret fra spørgsmål om rekruttering. Det er således vigtigt at få flere unge mennesker til at påbegynde en forskerkarriere og få flere unge til at gennemføre en formel forskeruddannelse.

En af forudsætningerne for en forøgelse af antallet af forskere i Europa er, at der bliver uddannet flere forskere. Derfor må EU-landene øge deres bevillinger til ph.d.-stipendier. På EU-niveau er der også behov for, at der i forbindelse med nye strategiske programmer afsættes flere midler til oprettelsen af ph.d.- og post.doc-stipendier, så de nødvendige kvalificerede menneskelige ressourcer er til stede. Der bør samtidig etableres en løbende uvildig evaluering til sikring af, at indsatsen modsvarer behovene. Der må være åbenhed over for, at andre indsatser i nogle situationer kan være mere formålstjenlige, eksempelvis støtte til yngre, etablerede forskere, hvorfor antallet af ph.d.-stipendier ikke kan stå alene som succeskriterium.

Det Europæiske Charter for forskere og Adfærdskodeks for ansættelse af forskere
Chartret og kodeks har været behandlet i flere tidligere sammenhænge. Danmark har haft charter og kodeks i høring blandt alle forskningsudførende og forskningsfinansierende institutioner. Her var den klare tilbagemelding, at indhold af såvel charter som kodeks er relevant og vigtigt, men at danske universiteter m.v. har lang tradition for at følge disse principper. Fra dansk side støttes en implementering på frivillig basis.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 64/87

Specielle initiativer om mobilitetsfremme

Undersøgelser peger på, at forskeres mobilitet øges, hvis de allerede tidligt i deres karriere eller studieforløb har studeret eller forsket ved udenlandske institutioner. Der bør således være særligt fokus på at øge indsatsen af mobilitetsfremmende foranstaltninger rettet mod yngre forskere og særligt lovende studerende på kandidat- eller bachelorniveau.

I en rekrutteringssammenhæng kan for kvinders vedkommende konstateres et uudnyttet potentiale. Derfor bør der være særligt fokus på at tiltrække og fastholde kvinder i en forskerkarriere, herunder initiativer for yngre, kvindelige forskningsledere med henblik på at rekruttere og fastholde kvindelige forskere i forskerstillinger.

Ægtefællers mulighed for at arbejde og fortsætte i karriereforløb i forbindelse med mobilitet er også et væsentligt område, hvor der er mulighed for at iværksætte initiativer, der fremmer mobile forskeres muligheder.

2. Forskningsinfrastrukturer

Danmark støtter Grønbogens fokusering på opbygning af forskningsinfrastruktur i verdensklasse og betragter denne opbygning som et helt centralt element i at skabe globalt konkurrencedygtig forskning i Europa. Nationalt har den danske regering derfor også afsat midler til en større pulje til investeringer i forskningsinfrastruktur, herunder deltagelse i fælles-europæiske projekter.

ESFRI som ramme for fortsat europæisk samarbejde

Med oprettelsen af ESFRI og offentliggørelsen af den første "køreplan" i 2006 er der taget et første vigtigt skridt i retningen af et bedre europæisk samarbejde om

planlægningen og realiseringen af sådanne storskalaprojekter. Fra dansk side lægges der vægt på, at fokus og kadence holdes samtidig med, at der ikke skabes urealistiske forventninger til omfanget og hastigheden, hvormed infrastrukturprojekter i stor skala kan gennemføres.

Fra dansk side er det vurderingen, at ESFRI som instrument for fremme af samarbejdet på infrastrukturuområdet fortsat bør søges udbygget og afprøvet. De konkrete - og ganske komplekse - spørgsmål rejst i Grønbogen, kunne således indledningsvis drøftes i ESFRI-regi. I den sammenhæng bakker Danmark op om det arbejde, ESFRI og Kommissionen allerede har taget fat på vedrørende fastlæggelse af nye modeller for hensigtsmæssige partnerskaber ved etableringen af nye forskningsinfrastrukturer. Her er behov for nytænkning.

Med ESFRI er der skabt en proces for forskningsfaglig og strategisk udvælgelse af projektideer, men der mangler en proces for prioritering.

Matchende nationale indsatser

Endvidere vil Danmark påpege vigtigheden af, at medlemslandene arbejder for at udvikle nationale handlingsplaner og strategier, så der sikres en bedre koordinering, strategisk planlægning og prioritering på såvel nationalt som europæisk plan. Den danske regering vil således selv i løbet af det næste års tid arbejde med en national strategi for forskningsinfrastruktur, hvor den europæiske dimension vil indgå som en integreret del. Udarbejdelsen af nationale strategier og handlingsplaner vil udgøre et godt grundlag for, at der skabes en fælles europæisk beslutningsprocedure.

Endelig er det vigtigt, at der sammen med den europæiske opbygning sker en regional/national opbygning. Der skal således være nationale kompetencer til stede for at sikre hjemtagelse af viden, uddannelse af forskere etc. I forhold til de distribuerede infrastrukturer vil der kunne være tale om nationale knudepunkter, der kan udgøre en del af selve den europæiske forskningsinfrastruktur.

3. Forskningsinstitutioner

Danmark kan overordnet tilslutte sig Grønbogens betragtninger omkring styrkelse af forskningsinstitutionerne i Europa. Styrkede, dynamiske og engagerede forskningsinstitutioner er afgørende for, at Europa kan konkurrere på ny viden og højtuddannede kandidater med fx USA eller Asien. Styrkede forskningsinstitutioner er ligeledes væsentlige i forhold til at tiltrække internationale investeringer i europæisk forskning og udvikling. Det er Europas universiteter, der er nerven i udviklingen af ny og banebrydende viden. Derfor er det afgørende, at de er af høj kvalitet, dynamiske og attraktive i en global sammenhæng. Europas universiteter skal kunne gå på to ben. De skal dels sikre globale samarbejdsrelationer og alliancer, og de skal på samme videnmarked være konkurrencedygtige.

Behov for national udvikling af offentlige forskningsinstitutioner

Danske universiteter fungerer i dag som selvstændige aktører i det globale videnssamfund. De vil som aktører med eget strategisk sigte og med de nødvendige redskaber, bl.a. gode arbejdsmiljøer for forskere, være attraktive samarbejdspartnere i international sammenhæng og med aktører på tværs af sektorerne.

Hvilke tiltag, de enkelte lande tager for at sikre dette, kan være forskellige, og det bør understreges, at det er et nationalt ansvar at arbejde for attraktive offentlige forskningsinstitutioner i en global kontekst. På nationalt plan skal der sikres rammer, der muliggør universiteternes deltagelse i globale samarbejdsrelationer, såvel som i global konkurrence. Og Europas offentlige forskningsinstitutioner bør ledes professionelt og dynamisk, således at rammerne udnyttes optimalt, og der altid sker en stræben efter den højeste kvalitet.

Danske initiativer

For at imødekomme globaliseringens muligheder og udfordringer har den danske regering iværksat initiativer, der netop har til hensigt at fremme danske universiteters muligheder i et globalt videnssamfund.

Der er sket en professionalisering af ledelsen på universiteterne. Med en ændring af universitetsloven af 2003 blev universiteterne selvejende institutioner ledet af bestyrelser med et eksternt flertal og med ansatte ledere på rektor-, dekan- og institutlederniveau.

Der er desuden gennemført en fusionsproces mellem danske universiteter og sektorforskningsinstitutioner. Intentionen bag initiativet har været at skabe nye, stærke universiteter, der kan høste øget faglig synergi af sammenlægningerne, og på sigt sikre en bedre udnyttelse af landets forskningsfaciliteter og nye muligheder for uddannelse og forskning.

Fra 2009 vil en del af universiteternes basismidler til forskning blive fordelt ud fra kvalitetskriterier frem for en hidtil historisk fordelingsnøgle. Det vil sige, at konkurrencen mellem universiteterne om adgangen til øgede økonomiske midler vil øges.

Der er åbnet for, at universiteterne kan sælge viden, og mange universiteter etablerer nu tech trans-kontorer m.v.

Behov for at Europas universiteter udvikler sig fra neden

I Europa tages der i disse år mange forskellige initiativer, hvor de enkelte lande søger at gøre universiteter og andre offentlige forskningsinstitutioner globalt konkurrencedygtige. Det kan gøres på mange måder, og det er væsentligt, at det sker i overensstemmelse med nationale behov og universitetskulturer. Men netop fordi der sker meget, kan der være behov for viden og inspiration om, hvad Europas universiteter gør for at ruste sig til global konkurrence såvel som globalt samarbejde.

Udviklingen på IT- og teleområdet gør, at universiteterne kan styrke deres virtuelle netværk og dermed øge samarbejde og videnudveksling mellem forskere i Europa. Det virtuelle rum vil dog ikke kunne erstatte den nærhed og det tætte samarbejde, som en fælles fysisk forankring omkring forskningen skaber. Det er netop styrken ved den lange universitetstradition i Europa.

Andre relevante tiltag på europæisk plan kunne omhandle udarbejdelsen af modeller for partnerskaber eller skabelsen af incitamenter til en fælles europæisk markedsføring af ph.d.-uddannelser med henblik på brain gain.

4. Videndeling

Danmark deler det synspunkt, at frembringelse, spredning og anvendelsen af viden er et af forskningens tyngdepunkter.

Det bør være en målsætning for Det Europæiske Forskningsrum, at Europa skal være bedst og hurtigst til at omsætte nye forskningsresultater og viden fra universiteter og andre forskningsinstitutioner til nye teknologier, processer, varer og tjenester i europæiske virksomheder.

Viden bør cirkulere uden hindringer i samfundet. Europa skal leve af at have ny viden til rådighed, som bredt kan give befolkningen nye kompetencer, og som kan omsættes til produkter og serviceydelser.

En intensiv anvendelse af viden er bestemmende for Europas konkurrenceevne og er en afgørende drivkraft for løsninger på nogle af vores tids største samfundsproblemer som eksempelvis klima, sundhed, fødevarer og energi. Et højere videnniveau giver også europæerne et bedre jobindhold og en større forståelse af en verden i forandring. Endelig kan mere viden sammen med ny teknologi bidrage til en mere effektiv offentlig sektor.

Det er en helt afgørende forudsætning for en effektiv udnyttelse af de offentlige investeringer i forskning, at viden, der skabes, spredes til virksomheder og samfundet i øvrigt.

På den ene side skal offentlige forskningsresultater hurtigere ud fra forsknings- og uddannelsesinstitutionerne og bringes i anvendelse i virksomhederne. På den anden side skal virksomhedernes forskning og innovation bidrage til at højne kvaliteten af den offentlige forskning og styrke uddannelserne.

Danmark anbefaler et større fokus på og bedre vilkår for videndeling mellem offentlig og privat forskning i udviklingen og fornyelsen af Det Europæiske Forskningsrum. Og fokus bør rettes mod, hvordan europæiske virksomheder i bred forstand får et videndløft og gavn af udviklingen. Man bør i denne sammenhæng inddrage de øvrige instrumenter for effektiv videndeling og nyttiggørelse af forskning, som eksisterer i Europa.

Forskningsdagsordenen bør være relevant for virksomhederne

Med det 7. rammeprogram er der i langt højere grad end tidligere taget udgangspunkt i erhvervslivets indspil til den europæiske forskningsdagsorden gennem arbejdet i de europæiske teknologiplatforme. Udviklingen er interessant og nyttig. Der kan være behov for at sikre, at alle relevante interessenter deltager i processen. Der bør specielt overvejes modeller for, hvordan man i højere grad kan sikre, at forskningsbehovene hos den meget store gruppe af små og mellemstore virksomheder tilgodeses.

Forbedret adgang til viden via elektroniske kanaler

Virksomhedernes konkurrencekraft er i høj grad afhængig af, at de kan få adgang til de nyeste forskningsresultater. Søgemaskiner på nettet kan i dag formidle viden. Men de giver kun adgang til en begrænset del af den viden, der findes på

universiteter og biblioteker. Blandt andet gives typisk ikke adgang til viden i tidsskriftdatabaser, hvor den nyeste forskning offentliggøres.

Der bør på europæisk plan arbejdes for at udnytte de muligheder stigende digitalisering giver, så der etableres en samlet adgang til biblioteker og databaser, hvor de nyeste forskningsresultater offentliggøres.

Styrket kommercialisering af offentlige forskningsresultater

Teknologioverførsel og kommercialisering af forskningsresultater er en legitim og nødvendig del af universiteternes virke. For at fremme den kommercielle udnyttelse af ideer og opfindelser på tværs af medlemslandene er der brug for at udvikle og styrke det indre marked for immaterielle rettigheder fra den offentlige forskning. Derfor er der behov for en fortsat professionalisering og en tilnærmelse af medlemslandenes regler og praksis for håndtering af immaterielle rettigheder fra den offentlige forskning. I lyset af områdets kompleksitet og medlemslandenes forskellige forudsætninger må en sådan tilnærmelse nødvendigvis ske via frivillig koordination - og ikke ved en obligatorisk regelharmonisering.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Danmark har på denne baggrund tilsluttet sig forslaget om et fælles europæisk IP Charter. Tanken er, at dette charter skal have karakter af frivillig vejledning til medlemslandene om god praksis for håndtering af immaterielle rettigheder fra den offentlige forskning. Forudsætningen for, at et sådant charter kan opnå den ønskede tilslutning og effekt, vil være, at det udarbejdes i en åben proces, hvor Kommissionen på et tidligt stade inddrager alle medlemslande og relevante interessenter.

Side 68/87

5. Optimering af forskningsprogrammer og prioriteringer

Danmark arbejder målrettet for at skabe et indre marked i Europa for forskning, innovation og uddannelse. Danmark støtter således Grønbogens generelle målsætning om at sikre prioritering og sammenhæng inden for nationale og regionale forskningsprogrammer i spørgsmål af europæisk interesse.

Danmark støtter målsætningen om at åbne nationale programmer for deltagere fra andre medlemsstater, når udvælgelsen sker på baggrund af de foreslåede projekters videnskabelige kvalitet, og aktiviteterne samtidig har en klar merværdi på europæisk plan og finder sted på områder med fælles interesser. I Danmark arbejdes der også med at sikre et hensigtsmæssigt samspil mellem de nationale og europæiske virkemidler. Danmark har med en nylig lovrevision forbedret muligheden for, at de nationale forskningsfinansierende organer kan deltage med midler i internationalt samarbejde. Dermed har danske forskningsinstitutioner og virksomheder fået bedre muligheder for at deltage i internationale forsknings- og udviklingsprogrammer.

Danmark finder det afgørende, at der fortsat skabes solide rammer for den forskerinitierede forskning i Europa. Med etableringen af Det Europæiske Forskningsråd (ERC) har den forskerinitierede forskning fået et løft på europæisk plan. Danmark finder, at Det Europæiske Forskningsråd bør styrkes yderligere finansielt med henblik på dels at medvirke til at skabe kvalitet gennem konkurrence, dels at øge forskermobiliteten på europæisk plan og tiltrække de bedste udenlandske forskere til Europa.

Det Europæiske Forskningsråd har allerede lanceret to typer af støtteformer til opbygning af individuelle forskergrupper bygget op omkring henholdsvis unge og mere etablerede topforskere. Danmark har meget høje forventninger til begge instrumenter og anbefaler samtidig, at ERC løbende evaluerer sine redskaber og overvejer om yderligere støtteformer skal iværksættes.

Danmark stiller sig endvidere positivt overfor, at også rammeprogrammets tematiske programmer i højere grad åbnes for forskerinitieret forskning. Eksempelvis kunne IKT-programmets instrument om fremtidens kommende teknologier ("Future Emerging Technologies") med fordel udbredes til andre dele af særprogrammet Samarbejde.

Udvikling af best practice

Danmark ser klare perspektiver i, at der på europæisk plan arbejdes med en udvikling af best practice for ekspertevalueringer, kvalitetssikring og fælles evaluering af europæiske, nationale og regionale programmer m.v. Det er en af forudsætningerne for koordination af forskningsprogrammer, og det anbefales, at EU-medlemslandene søger at udvikle sådan best practice ved hjælp af den åbne koordinationsmetode.

Danmark er enig i behovet for at drøfte fælles principper for finansiering af forskningsprojekter med henblik på at effektivisere mulighederne for forsknings- og teknologisamarbejde imellem medlemslandene.

Samarbejde om tematiske forskningsprogrammer

Danmark støtter målsætningen om, at tematisk sammenfaldende programmer i højere grad bør koordineres mellem de europæiske lande, således at forskergrupper stimuleres til at øge samarbejdet og udveksle resultater på tværs af medlemslandene.

Der bør i højere grad arbejdes med at skabe synergier med europæiske satsninger i forbindelse med igangsættelse af fremtidige strategiske forskningsprogrammer, og der skal også fremover være et klart fokus på virksomhedsdeltagelse inden for EU-forskning.

De fælles teknologiinitiativer (JTI) giver virksomheder og forskningsmiljøer nye muligheder for at indgå i perspektivrige internationale samarbejdsprojekter. Danmark støtter dette instrument.

De fælles teknologiinitiativer præsenterer en ny måde at involvere industrien i det europæiske forskningsamarbejde og rejser derfor nye spørgsmål om organisering m.v. Der lægges fra dansk side afgørende vægt på, at der sikres åbenhed i projektudbud, og at medlemslandene kan følge udviklingen i programmerne. Det er endvidere vigtigt, at der findes en balanceret løsning på inddragelsen af industrien, så Kommissionen kan sørge for, at de offentlige interesser tilgodeses.

6. Internationalt samarbejde

Danmark deler den på europæisk plan stigende erkendelse af behovet for, at man i højere grad orienterer sig mod resten af verden og ruster sig til den øgede globale konkurrence.

Danmark støtter de tanker, der rejses i Grønbogen om et bredere europæisk forskningsrum, der er globalt orienteret og inkluderer nabolande, industri- og vækstlande, samt fremtidige forsknings- og teknologipartnere. En grundlæggende sigtelinje for ERA bør være, at der på alle områder arbejdes med rammer og initiativer, der fordrer, at aktører i europæisk forskning deltager i det globale videnssamfund på det højeste mulige niveau.

Kommissionen bør være opmærksom på, at der skabes hensigtsmæssige snitflader mellem de nationale regeringers og Kommissionens arbejde for at skabe kontakter til og indgå aftaler mellem førende forskningsmiljøer, regioner og lande.

Kommissionen opfordres også til at styrke indsatsen på det forskningspolitiske område i relevante multilaterale organisationer.

Udkast til Rådskonklusioner

Regeringen kan konstatere, at hovedlinierne i formandskabets foreliggende udkast til Rådskonklusioner følger Lissabon-strategiens fælles målsætninger og falder fint i tråd med regeringens globaliseringsstrategi (2006) og flere af regeringens synspunkter på Kommissionens Grønbog.

Regeringen bifalder, at udkastet til Rådskonklusioner efter en revision fra formandskabets side langt tydeligere indeholder referencer til områder i Kommissionens Grønbog om ERA, eksempelvis forskningsinfrastruktur og videndeling mellem private og offentlige aktører, der fra dansk side vurderes som afgørende for, at Europa kan skabe rammerne for globalt konkurrencedygtig forskning og udvikling.

Dog savnes en klarere betoning af, at Europas fremtidige forskningspolitik og udviklingen af det fælles forskningsrum bør bygge på en sammenhængende tilgang til de tre sider af videntrekanten, henholdsvis uddannelse, forskning og innovation.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Grønbogen

Grønbogen har været behandlet under forårets møderække i Rådet (konkurrenceevne). Der har generelt været bred opbakning fra medlemslandene til Kommissionens initiativ.

Kommissionen har i den europæiske høringsproces modtaget over 800 bidrag fra universiteter, forskningsinstitutioner, virksomheder og organisationer etc. Nærmere analyser af de indkomne høringssvar er endnu undervejs, men Kommissionen har meget overordnet noteret udbredt opbakning til ERA og de prioriteter, der fremlægges i Grønbogen.

Flere medlemslande har, på linie med Danmark, gennemført nationale høringsprocesser og på den baggrund fremlagt nationale positionspapirer om Grønbogen.

Udkast til Rådskonklusioner

Formandskabet har fremlagt et revideret udkast til Rådskonklusioner. Udkastet er endnu ikke færdigbehandlet i Forskningsgruppen.

Modtagelsen af det første udkast var afdæmpet. Fra de indledende drøftelser kan nævnes:

Kommissionen og en række medlemslande fandt, at udkastet for ensidigt fokuserer på spørgsmålet om menneskelige ressourcer. Andre områder bør fremgå tydeligere af teksten.

Flere medlemslande forholdte sig kritisk til formuleringen af specifikke mål (5 %) for den årlige vækst i kandidater og nettotilgang af personale fra lande uden for EU. Det er bl.a. anført, at Rådet (Uddannelse, ungdom og kultur) allerede havde fastsat et andet mål for nye kandidater, hvorfor Konkurrenceanrådet ikke kunne fastsætte de foreslåede 5 %.

Endelig satte flere medlemslande spørgsmålstegn ved oprettelsen af et ”observatorium” (videncenter) for menneskelige ressourcer.

Formandskabet har efterfølgende fremlagt et revideret udkast til Rådskonklusioner, der på flere områder imødekommer de indledende kritikpunkter og forslag fra medlemslandene. Der er sat fokus på flere områder fra Grønbogen, herunder tilstrækkelige menneskelige ressourcer, incitament og markedsvilkår for privat forskning og innovation og optimering af anvendelsen af offentlige midler til forsknings- og udviklingsprogrammer, forskningsinfrastruktur og internationalt samarbejde. Formandskabet har desuden udeladt specifikke måltal for den årlige kandidatvækst og personaletilgang til EU.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 71/87

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt til orientering for Europaudvalget på møde den 22. juni 2007 forud for Rådsmødet (konkurrenceanvne) den 25. juni 2007.

Punkt 14: Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg om videnskabelig information i den digitale tidsalder: adgang, formidling og bevarelse

KOM(2007) 56 af 14. februar 2007

- Udveksling af synspunkter
- Vedtagelse af Rådskonklusioner

Nyt notat.

1. Resumé

Formålet med meddelelsen er at drøfte vigtige spørgsmål om a) adgang til og formidling af videnskabelig information og b) strategier for bevarelse af videnskabelig information i EU, og at iværksætte en strategi på dette område. Meddelelsen varslers en række foranstaltninger på europæisk plan og peger på behovet for en løbende politisk debat. Disse spørgsmål har en direkte indflydelse på Europas evne til at konkurrere ved hjælp af viden – en afgørende faktor, hvis vi skal nå Lissabon-strategiens mål for konkurrenceevne.

Forsknings- og Innovationsstyrelsen

Side 72/87

Adgang til samt formidling og bevarelse af videnskabelig information rejser store udfordringer i den digitale tidsalder, og det er vigtigt for de europæiske politikker for informationssamfundet og forskning, at vi når frem til en vellykket løsning. De forskellige parter på disse områder har imidlertid forskellige opfattelser af, hvad der skal til for at opnå forbedringer.

I denne overgang fra trykte til digitale medier vil Kommissionen bidrage til debatten mellem de berørte parter og de politiske beslutningstagere ved at tilskynde til forsøg med de nye modeller, der kan give en bedre adgang til og formidling af videnskabelig information, og ved at støtte en sammenkædning af de eksisterende bevarelses tiltag på europæisk plan.

Kommissionen opfordrer Europa-Parlamentet og Rådet til at drøfte de relevante spørgsmål på grundlag af denne meddelelse.

Formandskabet har fremlagt et udkast til Rådskonklusioner, som efter forhandlinger om den endelige tekst forventes vedtaget på Rådsmødet den 22.-23. november 2007.

2. Baggrund

Grundlaget for meddelelsen er politikområderne *i2010-initiativet om digitale biblioteker* og *Fællesskabets forskningspolitik*. Initiativet om digitale biblioteker har til formål at gøre information mere tilgængelig og nemmere at udnytte i den digitale verden. Det er en opfølgning på et brev af 28. april 2005 fra seks stats- og regeringschefer, der bad Kommissionen tage de nødvendige skridt for at forbedre adgangen til Europas kulturelle og videnskabelige arv. Fællesskabets forskningspolitik sigter mod at opnå det størst mulige samfundsøkonomiske udbytte af forsknings- og udviklingsaktiviteterne til gavn for offentligheden. Meddelelsen kommer på et strategisk vigtigt tidspunkt for europæisk forskning med

iværksættelsen af det 7. rammeprogram for perioden 2007-2013 og meddelelsen om udvikling af Det Europæiske Forskningsrum.

3. Hjemmelsgrundlag

Ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

5. Formål og indhold

Kommissionens meddelelse

Formål

Formålet med meddelelsen er at drøfte vigtige spørgsmål om a) adgang til og formidling af videnskabelig information og b) strategier for bevarelse af videnskabelig information i EU, og at iværksætte en strategi på dette område. Meddelelsen varsler en række foranstaltninger på europæisk plan og peger på behovet for en løbende politisk debat. Disse spørgsmål har en direkte indflydelse på Europas evne til at konkurrere ved hjælp af viden – en afgørende faktor, hvis vi skal nå Lissabon-strategiens mål for konkurrenceevne.

Adgang til og formidling af videnskabelig information i den digitale tidsalder

Den teknologiske udvikling byder på enorme muligheder for de videnskabelige forlag i Europa. I de senere år har disse forlag og andre aktører investeret betydeligt i informationsteknologi til levering via internet, digitalisering af indhold og værdiforøgende serviceydelser. Omkring 90 % af alle videnskabelige tidsskrifter er nu tilgængelige via internet.

En vigtig tendens i den senere tid er fremvæksten af en bevægelse for fri adgang, der bygger på det synspunkt, at der bør være bedre adgang til publikationer og data i internetalderen. Denne bevægelses mål er at sikre, at der bliver øjeblikkelig og gratis internetadgang til forskningspublikationer. En milepæl i bevægelsens historie er Berlin-erklæringen af 2003 om fri adgang til viden inden for naturvidenskab og humaniora.

Herefter beskrives en række spørgsmål af organisatorisk, retlig, teknisk og økonomisk art.

Bevarelse af information i den digitale tidsalder

Bevarelse af digitalt materiale på lang sigt er et centralt problem i informations-samfundet, der er kendetegnet ved et eksponentielt stigende og stadig mere dynamisk udbud af information. Digital information er af ustabil karakter på grund af den hurtige udvikling på hardware- og softwareområdet og lagringsmediernes begrænsede levetid. Det er vigtigt, at informationerne bevares på en måde, så de kan læses og udnyttes i fremtiden. Der er i dag ingen klare strategier i EU for bevarelse og udnyttelse af digital videnskabelig information på langt sigt. Der må gøres en systematisk indsats for at sammenkæde eksisterende initiativer på nationalt og europæisk plan. Bevarelse er også et område med et betydeligt markedspotentiale (f.eks. lagertjenester), hvor Europa ikke har råd til at halte bagefter.

Under dette afsnit beskrives igen en række spørgsmål af organisatorisk, retlig, teknisk og økonomisk art.

Tiltag på europæisk plan

Kommissionen finder det nødvendigt, at der tages skridt til at forbedre adgangen til og formidlingen af videnskabelig information, især når det gælder tidsskriftartikler og forskningsdata, der er et resultat af offentligt finansierede projekter. Resultater af forskning, der finansieres fuldt ud af det offentlige, bør i princippet være tilgængelige for alle.

Medlemsstaterne og Kommissionen har allerede taget fat på spørgsmålene om adgang, formidling og bevarelse af videnskabelig information gennem projektf finansiering og en offentlig debat med de berørte parter. En række projekter herom blev medfinansieret via det sjette rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling (2002-2006).

Kommissionen har også indledt et samarbejde med rådgivende grupper og er i færd med at indsamle synspunkter fra de berørte parter, bl.a. Gruppen på Højt Niveau om Digitale Biblioteker og den europæiske gruppe af forskningsrådgivere (EURAB). Endvidere har Kommissionen finansieret en undersøgelse om den økonomiske og tekniske udvikling på markederne for videnskabelige publikationer i Europa, der var genstand for en offentlig høring i 2006. Reaktionen på disse initiativer samt jævnlig kontakt med de berørte parter har givet Kommissionen et værdifuldt input.

På det politiske plan har Kommissionen i sin henstilling af 24. august 2006 om *digitalisering og onlineadgang til kulturelt materiale og digital opbevaring* behandlet spørgsmålet om digital bevarelse.

Fremtidige tiltag i Europa-Kommissionens regi

- Adgang til resultater af EF-finansieret forskning
  - Udgifter til udgivelse, herunder frit tilgængelige publikationer, betragtes som støtteberettigede omkostninger i EF-finansierede forskningsprojekter.
  - Inden for særprogrammerne opstilles særlige retningslinjer for offentliggørelse af artikler i åbne arkiver.
- Samfinansiering via EF-programmer
  - Ca. 50 mio. euro til infrastruktur, især digitale arkiver, i 2007-2008
  - Ca. 25 mio. euro til digital bevarelse og samarbejdsværktøjer i 2007-2008
  - Ca. 10 mio. euro til adgang til og udnyttelse af videnskabelig information gennem *eContentplus*-programmet.
- Bidrag til den fremtidige politiske debat
  - Undersøgelse af de økonomiske aspekter af digital bevarelse
  - Finansiering af forskning i forretningsmodeller for udgivervirksomhed og i det videnskabelige publikationssystem.

- Politisk koordinering og drøftelser med de berørte parter
  - Drøftelser i Europa-Parlamentet og Rådet; yderligere drøftelser med de berørte parter.
  - Udveksling af god praksis vedrørende nye modeller for adgang til samt formidling og bevarelse af videnskabelig information.

Konklusion

Adgang til samt formidling og bevarelse af videnskabelig information rejser store udfordringer i den digitale tidsalder, og det er vigtigt for de europæiske politikker for informationssamfundet og forskning, at vi når frem til en vellykket løsning. De forskellige parter på disse områder har imidlertid forskellige opfattelser af, hvad der skal til for at opnå forbedringer.

I denne overgang fra trykte til digitale medier vil Kommissionen bidrage til debatten mellem de berørte parter og de politiske beslutningstagere ved at tilskynde til forsøg med de nye modeller, der kan give en bedre adgang til og formidling af videnskabelig information, og ved at støtte en sammenkædning af de eksisterende bevarelses tiltag på europæisk plan.

Kommissionen opfordrer Europa-Parlamentet og Rådet til at drøfte de relevante spørgsmål på grundlag af denne meddelelse.

Udkast til Rådskonklusioner

Rådet hilser meddelelsen velkommen, idet man bl.a. anerkender, at priserne på videnskabelige tidsskrifter er steget betydeligt og har fremkaldt en større debat med deltagelse af alle berørte interessenter om adgang til og spredning af videnskabelig information, herunder især om adgang til peer-reviewed videnskabelige artikler. Rådet anerkender endvidere den strategiske betydning, som det har for Europas videnskabelige udvikling, at større forskningsorganisationer og finansierende organer udvikler vedvarende modeller for åben adgang til videnskabelig information.

Rådet understreger dernæst bl.a., at der er behov for en hurtig og udstrakt adgang til offentligt finansierede forskningsresultater, at medlemslandene har en stærk interesse i et effektivt videnskabeligt informationssystem, at offentligt finansierede forskningsresultater skal være frit tilgængelige på internettet, at politikker og praksis i medlemslandene om adgang til og opbevaring af videnskabelige publikationer og forskningsdata udvikles med forskellig hastighed, samt at foranstaltninger til at sikre udveksling og/eller adgang til viden skal følge OECD's principper og retningslinjer for adgang til forskningsdata, som er resultatet af offentlig finansiering, og som alle OECD-lande har tilsluttet sig i 2007.

Rådet har noteret sig en række rapporter, som opfordrer Kommissionen til at forbedre adgang til resultater, som stammer fra den forskning, som Kommissionen finansierer samt noteret sig, at Kommissionen har til hensigt at støtte yderligere undersøgelser vedr. det videnskabelige publikationssystem og at gennemføre en undersøgelse af de økonomiske aspekter ved digital opbevaring.

Rådet opfordrer medlemslandene til bl.a. at styrke de nationale strategier og strukturer for adgang til, opbevaring og spredning af videnskabelig information,

at fremme koordinationen mellem medlemslandenes politikker og praksis inden for adgang og spredning, at maksimere alle forskeres og studerendes fulde adgang til den store mængde af videnskabelige publikationer, at sikre langtidsopbevaring af den videnskabelige information, herunder publikationer og data samt at katalysere og støtte nationale organisationers fælles initiativer i udviklingen af videnskabelige biblioteker, som spreder digital information i stor skala.

Rådet opfordrer endelig Kommissionen til at opmuntre udviklingen af nye modeller, som kan forbedre adgangen til europæiske videnskabelige forskningsresultater, overvåge god praksis med henblik på at give åben adgang til europæisk, videnskabelig produktion, at eksperimentere med åben adgang til videnskabelige data og publikationer, som er resultatet af projekter finansieret af EU's rammeprogrammer for forskning, at opmuntre forskning i digital opbevaring samt eksperimenter vedr. udnyttelse af videnskabelige datainfrastrukturer, støtte og bidrage til at forbedre koordineringen af politikker, til at evaluere det gældende retlige beskyttelsessystem samt i samarbejde med medlemslandene at analysere den nuværende situation vedr. offentlige, virtuelle, videnskabelige biblioteker i EU og af den digitale adgang til videnskabelig information for studerende og forskere i hvert medlemsland.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Der foreligger endnu ikke nogen udtalelse fra Europa-Parlamentet.

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Ikke relevant.

9. Høring

Sagen har været behandlet i EF-Specialudvalget for forskning senest med høringsfrist den 1. november 2007. Der er indkommet følgende svar:

AC ser frem til det videre arbejde med publicering gennem ”open access” i forbindelse med publicering af forskningsartikler. Opmærksomheden henledes på, at de mest udbredte rankinglister, som er et væsentligt grundlag for hele konceptet om måling af universiteter i verdensklasse, helt overvejende hviler på optælling af artikler i højt rangerende videnskabelige tidsskrifter. Disse tidsskrifters økonomiske grundlag ville blive reduceret kraftigt, hvis open access systemet fik en større udbredelse. En større satsning på åben publicering kan således få en negativ indflydelse på andre af Kommissionens og Rådets højt profilerede politikområder, ligesom åben publicering heller ikke harmonerer med ønsket om øget patentering af forskningsresultater med henblik på kommercialisering.

Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation (FKK) finder, at Kommissionens meddelelse rummer mange vigtige aspekter af diskussionen om digital forskningskommunikation og kan tilslutte sig hovedindholdet.

FKK vil dog gerne påpege, at det udpræget naturvidenskabelige begreb om forskningspublicering betyder, at visse særligt humanistiske publiceringsformer bliver underbelyst. Det gælder monografier og tekstudgaver, der er prestigetunge genrer inden for humanistisk videnskab. Disse er ikke omtalt i meddelelsen. Der er typisk tale om omfangsrige tekster, som desuden kan tænkes at rejse særlige spørgsmål i forbindelse med krav om ”open access”, bl.a. af økonomisk karakter. Et forlag, der skal tjene penge på en trykt monografi, vil måske have svært ved at acceptere, at den ligger gratis og frit tilgængelig i sin helhed på nettet.

Der kan endvidere peges på problemer vedrørende adgang til og opbevaring af videnskabelig information. En del af forskningsdatabaser er kun tilgængelige ved betaling. Det gælder eksempelvis nogle kunstbiblioteker (billeder, film) og en del medieanalysebureauer, der foretager omfattende, kvantitative tidsanalyser af fx tv-sening, internetbrug etc.

HTS – Handel, Transport og Service finder, at der fra dansk side bør arbejdes for, at Kommissionens meddelelse og eventuelle tiltag indgår i eller knyttes sammen med behandlingen af Kommissionens Grøn bog om Det Europæiske Forskningsrum. HTS finder under alle omstændigheder, at den nære sammenhæng mellem meddelelsen og andre initiativer på forskningsområdet, herunder det 7. ramme-program, Det Europæiske Forskningsrum og Det Europæiske Teknologiske Institut (EIT) bør udbygges og søges afklaret nærmere i rammenotatet, herunder i indstillingen.

Sammenhængen mellem meddelelsen om videnskabelig information og de øvrige initiativer på forskningsområdet bør være en del af grundlaget for de europæiske drøftelser på området. HTS foreslår endvidere, at meddelelsen, rammenotatet og indstillingerne i højere grad afsøger de bestræbelser og initiativer inden for adgang, formidling og bevarelse af forskningsresultater og anden videnskabelig information, som må formodes at være iværksat i andre dele af verden, fx USA og blandt landene i Asien. Denne viden bør ligeledes være en del af grundlaget for de europæiske drøftelser på et område, som udgør en essentiel del af globaliseringen med deraf følgende betydning for den europæiske konkurrenceevne.

Rektorkollegiet støtter Kommissionens intention om at udvikle strategier for adgang til og formidling af videnskabelig information samt bevarelse heraf. For Rektorkollegiet er ”open access” et afgørende element i udbredelsen af forskning på såvel nationalt som internationalt niveau, hvorfor Rektorkollegiet opfordrer den danske regering og Kommissionen til arbejde videre herfor.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Den danske regering hilser Kommissionens meddelelse velkommen og vil aktivt deltage i drøftelserne af de spørgsmål, som rejses i meddelelsen. Regeringen agter at støtte de fremlagte Rådskonklusioner.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Flere lande lægger vægt på, at man ikke må skabe modsætningsforhold mellem den videnskabelige verden og forlagene, og at det er vigtigt at bevare kvaliteten i systemet. Kommissionen og flere medlemslande finder, at bilaget skal gøres meget mere konkret. På grundlag af de faldne bemærkninger udarbejdes en ny ver-

sion til drøftelse mellem medlemslandene. Det forventes, at Rådet kan vedtage en endelig tekst til Rådskonklusioner på Konkurrenceevnerådets møde den 22.-23. november 2007.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Punkt 15: Rådsresolution om modernisering af de videregående uddannelser for Europas konkurrenceevne i en global vidensøkonomi
KOM-dokument foreligger ikke

- Vedtagelse af Rådsresolution

Nyt notat.

1. Resumé

Forslaget til Rådsresolution omhandler behovet for modernisering af de videregående uddannelser i Europa.

Resolutionen indeholder en række opfordringer fra Rådet til medlemsstaterne om bl.a. at fremme excellence inden for de højere uddannelser og forskning ved at udvikle institutioner og netværk, som er i stand til at konkurrere internationalt og at medvirke til at få de bedste talenter til Europa, samt til at give disse institutioner autonomi til at udvikle deres fulde potentiale. Rådsresolutionen indeholder også opfordringer til medlemsstaterne om bl.a. at fremme internationalisering af de højere uddannelser, at modernisere højere uddannelsesinstitutioner og forbedre adgangen til højere uddannelse og at opmuntre højere uddannelsesinstitutioner til styrke partnerskaber mellem de videregående uddannelser og f.eks. den private sektor for derigennem at bidrage til innovation, vækst og beskæftigelse.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 79/87

Forslaget til Rådsresolution indeholder desuden en opfordring fra Rådet til Kommissionen om at støtte medlemsstaterne i forbindelse med moderniseringen af de videregående uddannelser.

Forslaget forventes behandlet på Rådsmødet (uddannelse, ungdom og kultur) den 15. november 2007 og vedtaget på Rådsmødet (konkurrenceevne) den 22.-23. november 2007.

2. Baggrund

Forslaget til Rådsresolution skal ses i sammenhæng med bl.a. Det Europæiske Råd i Lissabon i 2000 og i Barcelona i 2002, hvor de europæiske stats- og regeringschefer aftalte målsætningen om, at Europa skal være verdens mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i 2010, om at gøre EU's uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemer til en kvalitetsreference på verdensplan i 2010 og om at skabe et europæisk forsknings- og innovationsrum.

Forslaget skal også ses i sammenhæng med bl.a. en række efterfølgende meddelelser fra Kommissionen om de videregående uddannelser i EU, herunder om deres bidrag til Lissabon-strategien og deres modernisering.

Forslaget skal endvidere ses i sammenhæng med et high level-møde om modernisering af de videregående uddannelser i Europa den 6. november 2007 organiseret af det portugisiske formandskab.

3. Hjemmelsgrundlag

Ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

5. Formål og indhold

I forslaget til Rådsresolution bekræfter Rådet igen behovet for at fremme modernisering af de videregående uddannelser i Europa og vigtigheden af at forøge mulighederne for livslang læring, udbrede adgangen til højere uddannelse for studerende med utraditionel baggrund og voksne studerende samt udvikle de videregående uddannelsers dimension vedrørende livslang læring. Rådet bekræfter endvidere igen vigtigheden af at forbedre kvinders karrieremuligheder inden for naturvidenskab samt princippet om, at motiverede og talentfulde studerende skal være i stand til at drage nytte af mobilitetsmuligheder uanset deres sociale og økonomiske baggrund og behovet for at øge ikke kun studerendes, men også forskeres, læreres og andre universitetsansattes mobilitet. Endelig bekræfter Rådet igen de videregående uddannelsers behov for at have tilstrækkelig autonomi, bedre ledelse og ansvarlighed indbygget i deres strukturer, vigtigheden af kvalitetssikring som en vigtig drivkraft til forandring i højere uddannelser samt de videregående uddannelsers rolle i videnoverførsel til økonomien og samfundet og behovet for tættere samarbejde mellem universitetsverdenen og erhvervslivet.

Forsknings- og
Innovationsstyrelsen

Side 80/87

I forslaget til Rådsresolution anerkender Rådet:

- Behovet for konsistens i arbejdet hen imod det europæiske område for videregående uddannelse på den ene side og det europæiske forskningsrum på den anden side.
- At globaliseringen kræver, at det europæiske område for videregående uddannelse og Det Europæiske Forskningsrum åbnes fuldt ud for verden, og at de videregående uddannelser sigter mod at blive konkurrencedygtige spillere på verdensplan.
- Behovet for at fremskynde universitetsreformer.
- Behovet for at øge mobiliteten for studerende, forskere, lærere og andre universitetsansatte. Rådet anerkender samtidig vigtigheden af at have en bred social sammensætning af dem, der drager fordel af sådan mobilitet.
- At forøgede muligheder for livslang læring, bredere adgang til højere uddannelse for alle, herunder for studerende med utraditionel baggrund, og forbedring af ansættelsesmulighederne på arbejdsmarkedet er nøglemål for politikken for højere uddannelse både på europæisk og nationalt niveau.

På denne baggrund opfordrer Rådet medlemsstaterne til:

- At fremme excellence inden for de højere uddannelser og forskning ved at udvikle institutioner og netværk, som er i stand til at konkurrere internationalt og medvirke til at tiltrække de bedste talenter til Europa, samt ved at give disse institutioner autonomi til at udvikle deres fulde potentiale.
- At fremme internationalisering af højere uddannelsesinstitutioner ved at tilskynde til kvalitetssikring gennem uafhængig evaluering og peer review af de videregående uddannelser, øge mobilitet, fremme brugen af fælles og dobbelte grader og ved at lette anerkendelse af kvalifikationer og studieperioder.
- At modernisere højere uddannelsesinstitutioner ved at give dem autonomi og større ansvarlighed, så de kan
  - forbedre deres forvaltningspraksis,
  - udvikle deres innovationskapacitet,

- og styrke deres kapacitet til at modernisere undervisningsplaner for at imødekomme arbejdsmarkedets og de studerendes behov mere effektivt, samt at forbedre adgangen til højere uddannelse.
- At fremme højere uddannelsesinstitutioners bidrag til innovation, vækst og beskæftigelse samt til det sociale og kulturelle liv ved at tilskynde dem til at udvikle og forstærke partnerskaber med andre parter som den private sektor, forskningsinstitutioner, regionale og lokale myndigheder samt civilsamfundet.
- At tilskynde højere uddannelsesinstitutioner til at åbne for studerende med utraditionel baggrund og voksne studerende og til yderligere at udvikle deres rolle i livslang læring med henblik på at forøge det højere uddannelsessystems mangfoldighed.
- At udvikle bedre lærings- og forskningsmiljøer for studerende og unge forskere ved at styrke projektbaseret læring og tidlig involvering af studerende i forskning, særligt inden for naturvidenskab og teknologi.
- At sikre at systemer til støtte for studerende og forskere fremmer den videst mulige og mest retfærdige deltagelse i mobilitetsordninger. Dette kan dreje sig om at forbedre adgang til højere uddannelse for alle motiverede og talentfulde studerende og forskere, herunder også de handicappede, uden hensyn til køn, indkomst, social eller sproglig baggrund, og om at udvide de højere uddannelsers sociale dimension gennem bedre støtte til studerende og forskere i EU og ved information om studier, mobilitet og karrieremuligheder.
- At forøge Europas højere uddannelsessystemers tiltrækningskraft ved at tilskynde institutionerne til fuldt ud at bruge samarbejds- og mobilitetsmulighederne.
- At gøre brug af strukturfondene til at modernisere de højere uddannelser.

Rådet opfordrer endvidere Kommissionen til at støtte medlemsstaterne i forbindelse med moderniseringsdagsordenen og særligt til:

- I samråd med de relevante interessenter inden for højere uddannelse og forskning samt nationale myndigheder at identificere mulige foranstaltninger til at håndtere de udfordringer og hindringer, som de videregående uddannelser i EU møder i moderniseringsprocessen.
- At lette gensidig læring i sammenhæng med Lissabon-strategien.
- At identificere mulige foranstaltninger til at håndtere hindringerne for studerendes og unge forskeres mobilitet i Europa og særligt for den gensidige anerkendelse af merit og eksamensbeviser samt at fremme udveksling af god praksis i den henseende.
- I samarbejde med nationale strukturer og med henblik på tilbagemelding til medlemsstaterne i midten af 2008 at overvåge og vurdere betydningen af
  - Erasmus-studerendes sociale baggrund
  - Erasmus' bidrag til moderniseringsdagsordenen
  - Erasmus Mundus' bidrag til de europæiske videregående uddannelsers internationale tiltrækningskraft.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Ikke relevant.

9. Høring

Sagen har været behandlet i EF-Specialudvalget for forskning. Ved høringsfristens udløb var der indkommet følgende bemærkninger:

[

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser velkommen, at der sættes fokus på de videregående uddannelsers rolle som drivkraft bag skabelsen af en videnbaseret økonomi.

Det falder fint i tråd med de rammer og initiativer, som fra dansk side er etableret og iværksat på universitetsområdet i de senere år. Med universitetsreformen (2003) og regeringens globaliseringsstrategi (2006) er der sat fokus på en lang række af de områder, som medlemsstaterne i Rådsresolutionen opfordres til at iværksætte.

Regeringen er enig i nødvendigheden af, at de videregående uddannelser er internationalt konkurrencedygtige aktører i en globaliseret verden, samt i behovet for en fortsat reformproces med det formål at skabe institutioner i verdensklasse. Der er behov for at øge mobiliteten blandt studerende, forskere og undervisere på de videregående uddannelser samt at sætte fokus på, at flere tager en videregående uddannelse, herunder studerende med utraditionel baggrund.

Regeringen vil fortsat arbejde for at fremme de områder, der er nævnt som initiativer for medlemsstaterne. Det gælder fx at styrke de videregående uddannelser som institutioner i verdensklasse, fremme mobilitet blandt studerende og forskere, tiltrække de bedste talenter til Europa, fremme internationaliseringen af institutionerne, sætte fokus på decentralisering og de videregående uddannelsers øgede ansvar, sikre flere en videregående uddannelse, herunder studerende med en ikke-traditionel baggrund, arbejde for øget offentligt privat-samspil samt forbedre studie- og uddannelsesmiljø.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er en generel positiv holdning til indholdet af Rådsresolutionen. I forbindelse med drøftelser af tidligere versioner har medlemslandene dog bl.a. givet udtryk for et ønske om at få fremhævet behovet for at forøge kvindeandelen blandt forskere og undervisere og for at uddanne kandidater med gode ansættelsesmuligheder på arbejdsmarkedet. Sagen forventes behandlet på Rådsmødet (uddannelse, ungdom og kultur) den 15. november 2007 med henblik på udveksling af synspunkter og på Rådsmødet (konkurrenceevne) den 22.-23. november 2007 med henblik på vedtagelse.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Punkt 16: Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg: Nanoviden­skab og nanoteknologi: En europæisk handlingsplan for 2005-2009. Første rapport om gennemførelsen 2005-2007. KOM(2007) 505 af 6. september 2007
- Vedtagelse af Rådskonklusioner

Nyt notat.

1. Resumé

Meddelelsen giver en første status for gennemførelsen af Kommissionens handlingsplan for nanoteknologi og nanoviden­skab (KOM(2005) 243), der dækker pe­rioden 2005-2009. I meddelelsen gennemgås de aktiviteter, der foreløbigt er iværksat for at gennemføre handlingsplanens centrale indsatsområder. Kommis­sionen konstaterer fremgang og udvikling på alle områder.

Meddelelsen fokuserer særligt på tiltag iværksat for dels at skabe grundlag for en sikker udvikling og anvendelse af nanoteknologi, dels at opfylde erhvervslivets forsknings- og innovationsbehov i udviklingen af 7. rammeprogram og øge er­hvervslivets (navnlig SMV'ers) deltagelse i forskningsprojekter under ramme­programmet.

Formandskabet har på baggrund af meddelelsen fremlagt udkast til Rådskonklu­sioner, som efter forhandlinger om den endelige tekst forventes vedtaget på Rådsmødet den 22.-23. november 2007.

2. Baggrund

Meddelelsen er den første statusrapport over gennemførelsen af Kommissionens handlingsplan for nanoteknologi og nanoviden­skab (KOM(2005) 243), der blev offentliggjort i 2005 og løber fra 2005 til 2009. Den foreliggende meddelelse sammenfatter de tiltag, der i perioden 2005-2007 er taget for at virkeliggøre handlingsplanens centrale indsatsområder.

Målt på offentlige investeringer i nanoviden­skab og nanoteknologi er Fællesska­bet i dag verdens største finansieringsorgan. Under 7. rammeprogram er Fælles­skabets finansiering af nanoteknologisk forskning blevet øget markant i forhold til tidligere rammeprogrammer. Kommissionen arbejder løbende med at finansie­re forskning i nanoteknologi og på at sikre, at den forskning og innovation, der iværksættes, har den højeste kvalitet og relevans. Fremskridt inden for nanoviden­skab og udvikling af nanoteknologiske produkter forventes allerede inden for de kommende år at skabe et markant marked foruden at bidrage til borgernes livskva­litet i form af nye behandlingsformer samt udvikling af bæredygtige og energieff­ektive miljøteknologier.

Parallelt med Kommissionens finansiering af nanoforskning pågår der en række aktiviteter med henblik på at garantere en sikker og ansvarlig udvikling og an­vendelse af nanoteknologiske materialer og produkter. Med nye teknologier op­står også nye risici, og Kommissionen udstak i den oprindelige handlingsplan fra 2005 en aktiv strategi for at adressere eventuelle sundheds-, sikkerheds- og miljø­risici i forbindelse med anvendelser af nanoteknologi. Det er særligt disse aktivite­ter, som den nærværende meddelelse giver en status over.

Forsknings- og
Innovationsstyrelsen

Side 83/87

Den oprindelige handlingsplan identificerede følgende indsatsområder af vigtighed for Kommissionens arbejde:

- 1) at investeringerne i og koordinationen af forskning og udvikling øges med henblik på at styrke den industrielle udnyttelse af nanoteknologi og samtidig opretholde videnskabelig kvalitet og konkurrence.
- 2) at der udvikles konkurrencedygtig forskningsinfrastruktur samt særlige europæiske ekspertisecentre, der tilgodeser såvel industriens som forskningsinstitutionernes behov.
- 3) at tværfaglig uddannelse og videreuddannelse af forskningspersonale understøttes og en stærkere iværksætterånd fremmes.
- 4) at der skabes bedre vilkår for industriel innovation med henblik på at sikre, at forskningsbaseret viden omsættes til produkter og processer, der skaber velfærd og velstand.
- 5) at udviklingen af nanoteknologi respekterer og overholder relevante etiske principper samt integrerer samfundsmæssige hensyn i forsknings- og innovationsprocessen så tidligt som muligt og i dialog med europæiske borgerne.
- 6) at problemstillinger vedrørende sundhed og arbejdsmiljø samt miljø- og forbrugerspørgsmål i forbindelse med nanoprodukter adresseres så tidligt som muligt.
- 7) at de øvrige tiltag suppleres med passende samarbejde og initiativer på internationalt niveau og mellem EU's medlemsstater.

**Forsknings- og
Innovationsstyrelsen**

Side 84/87

3. Hjemmelsgrundlag

Ikke relevant.

4. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

5. Formål og indhold

Kommissionens meddelelse

Den foreliggende meddelelse samler punkt for punkt op på de iværksatte tiltag og opnåede fremskridt inden for de identificerede indsatsområder i Kommissionens handlingsplan for nanovidenskab og nanoteknologi.

Kommissionen konstaterer fremgang og udvikling på alle områder. Navnlig i spørgsmål om social accept og hensyn til en ansvarlig udvikling af nanoteknologi har Kommissionen implementeret en række fremsynede tiltag fra 2005-2007. Bl.a. vurderes samtlige forskningsprojekter, der bevilliges støtte under rammeprogrammerne i forhold til sundhedsmæssige, miljømæssige og etiske problemstillinger. Kommissionen har offentliggjort en strategi for kommunikationsaktiviteter i forbindelse med nanoteknologi. Der har været afholdt en høring om forberedelsen af et europæisk "adfærdskodeks" for nanoforskning, som resulterer i et sæt principielle retningslinier for forskningsverdenen. Kommissionen er ved at afslutte en gennemgang af den nuværende lovgivning for at slå fast, om der er behov for nye lovtiltag for at dække risici i relation til nanomaterialer. Den er foreløbig nået frem til, at den nugældende lovgivning i princippet tager højde for betænkeligheder vedrørende sundhed og miljøpåvirkninger.

Det overordnede mål for Kommissionens arbejde på området sundhed, sikkerhed og miljø er at skabe grundlag for en sikker udvikling og anvendelse af nanoteknologi. Videnbasen forbedres løbende via finansiering af forskning og demonstrationsforsøg under 7. rammeprogram samt via nedsættelse af videnskabelige ekspertudvalg, internationalt samarbejde bl.a. i OECD-regi, videnudveksling og informationsaktiviteter vendt mod offentligheden. Kommissionen forventer, at bevillinger til forskning i nanoteknologiens potentielle påvirkninger af sundhed og miljø vil blive øget betydeligt under 7. rammeprogram.

Meddelelsen oplyser endvidere, at der er nedsat en tværtjenstlig gruppe under Kommissionen til at behandle alle aspekter af det arbejde, som er beskrevet i meddelelsen. Kommissionen har derudover taget skridt til at oprette et europæisk "observatorium" (videncenter), der får til opgave at udføre en dynamisk vurdering af udviklingen og udnyttelsen af nanoteknologi. Observatoriet, der oprettes i 2008, forventes finansieret med 4 mio. euro over minimum fire år. Hensigten er at forbedre interessenternes forståelse af potentialet samt tilvejebringe et åbent videncenter for EU's institutioner og medlemsstater.

Endelig redegøres der i meddelelsen for, at der under 7. rammeprogram lægges stor vægt på at opfylde erhvervslivets forsknings- og innovationsbehov eksempelvis ved at inddrage de Europæiske Teknologiplatforme (ETP). Adskillige Europæiske Teknologiplatforme omfatter anvendelse af nanoteknologi som fx ENIAC (nanoelektronik), NanoMedicin, SusChem (bæredygtig kemi) samt ManuFuture (fremtidens fremstillingsteknologier). Der er stillet forslag om et fælles teknologiinitiativ (JTI) om fremstilling af nanochips på grundlag af det arbejde, som ENIAC har udført inden for nanoelektronik.

Et specifikt mål for Kommissionens tiltag på dette område er i forlængelse heraf at forbedre det europæiske erhvervslivs konkurrenceevne, og Kommissionen tilskynder erhvervslivet, navnlig SMV'er, til at deltage i projekter under rammeprogrammet. Under 6. rammeprogram kunne konstateres en markant stigning i erhvervslivets deltagelse i forskningsprojekter. Denne udvikling forventes fortsat under 7. rammeprogram.

Kommissionen har til hensigt at forelægge den næste rapport om gennemførelsen af handlingsplanen for nanoteknologi og nanovidenskab ved udgangen af 2009.

Udkast til Rådskonklusioner

Rådskonklusionerne udtrykker tilfredshed med Kommissionens meddelelse. Dermed vil Rådet (konkurrenceevne) følge linien i sine konklusioner af 24. september 2004, hvor Rådet bifaldt den foreslåede integrerede og ansvarlige strategi for udvikling af nanoteknologi samt Kommissionens arbejde med at understøtte dette finansielt og politisk.

Rådet understreger, at en hastigere og styrket udvikling af nanoteknologi og nanovidenskab er strategisk afgørende for Europas position blandt de førende videnssamfund. Denne udvikling vil kræve en øget koordination af de aktiviteter, der allerede udføres af offentlige og private aktører på europæisk, nationalt og regionalt plan.

Rådet anerkender, at tilvejebringelsen af den fornødne forskningsinfrastruktur og forskeruddannelse er nødvendig for at kunne tiltrække og fastholde de bedste forskere. Universiteter, forskningsorganisationer og erhvervslivet opfordres til at samarbejde for at tiltrække de største talenter til Europa på feltet.

Rådet understreger videre, at sikker og ansvarlig udvikling af nanoteknologien er centralt, og noterer i sammenhæng hermed det arbejde, der finder sted i Kommissionen på dette område.

Rådet opfordrer medlemslandene til at skabe de bedste konkurrencedygtige miljøer for forskning og forskeruddannelse inden for nanoteknologi og nanoviden- skab ved at skabe internationale netværk.

Endelig opfordrer Rådet Kommissionen til bl.a. dels at fortsætte arbejdet med at følge nanoteknologien og dens anvendelse og fremme udvekslingen af god praksis inden for reguleringen og håndteringen af risici-problemstillinger, dels at forberede en årlig rapport til Rådet og Europa-Parlamentet om en række problem- stillinger knyttet til udviklingen inden for nanoteknologi og nanoviden- skab, herunder teknologisk udvikling, forskningskapacitet, menneskelige ressourcer og forskeruddannelse, regulative tiltag og problemstillinger knyttet til håndteringen af risici.

6. Europa-Parlamentets udtalelser

Parlamentet skal ikke høres.

7. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Ikke relevant.

8. Forslagets konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet

Ikke relevant.

9. Høring

Sagen har været behandlet i EF-Specialudvalget for forskning. Ved fristens udløb den 1. november 2007 var ikke indkommet nogen bemærkninger.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Kommissionens meddelelse

Regeringen hilser Kommissionens meddelelse velkommen og tilslutter sig dens konklusioner.

Det er regeringens målsætning at udvikle Danmark til at blive et af verdens førende vækst-, viden- og iværksættersamfund. Investeringer i nanoforskning og nanoteknologi er et af midlerne til at nå dette mål. Udviklingen inden for nanoteknologien rummer et enormt potentiale for næsten alle tekniske og naturvidenskabelige områder. Teknologien vil få direkte eller indirekte konsekvenser for store dele af vores erhvervsliv – både små og store virksomheder – og for den enkelte borger og vil forhåbentlig kunne bidrage til løsninger på nogle af samfundets store udfordringer inden for eksempelvis sundhed, energi og miljø.

Udkast til Rådskonklusioner

Danmark støtter det foreliggende udkast til Rådskonklusioner og hilser velkommen, at spørgsmål om eventuelle sundheds-, sikkerheds- og miljørisici i forbindelse med anvendelser af nanoteknologi adresseres via det europæiske samarbejde.

Danmark støtter Kommissionens igangværende arbejde for at sikre grundlaget for en sikker udvikling og anvendelse af nanoteknologi og nanovidenskab. Det europæiske samarbejde herom er en forudsætning for, at offentligheden får gavn af de nyskabelser, som teknologiudviklingen afstedkommer, samtidig med at være beskyttet mod eventuelle negative følgevirkninger. Nanoteknologien samt dens mange potentielle anvendelsesmuligheder har en udpræget international karakter. Derfor er en fælles europæisk indsats i forhold til såvel ny forskning og innovation som eventuelle risici og lovgivning afgørende.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at Rådet kan vedtage en endelig tekst til Rådskonklusioner på Konkurrenceevnerådets møde den 22.-23. november 2007.

En række lande, heriblandt Danmark, har med udgangspunkt i meddelelsen foreslået, at spørgsmålet om sundhed, miljø og sikkerhed i relation til nanoteknologi tydeligere fremgår af tekstforslaget.

12. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Europaudvalget.